

İlk Yardım Okulu Kahramanlar İş Başında

İlk Yardım Okulu

Kahramanlar

İş Başında

İlk Yardım Okulu: Kahramanlar İş Başında

1. Baskı: Kasım 2020

ISBN: 978-975-11-5526-9

Genel Yayın No: 7464

Yardımcı ve Kaynak Kitaplar Dizi No: 1514

Genel Yayın Yönetmeni: Dr. Sevil Uygun İlikhan

Yayın Koordinatörü: Dr. Murat Ağar

Editörler: Ümare Altun • Enes Sorgun

Resimleme ve Tasarım: Selvinaz Aydın

Düzeltili: Emine Eroğlu • Ramiz Aydın

Yayına Hazırlık: Murat Tanrıkoloğlu

Yazarlar

Prof. Dr. Doğaç Niyazi Özüçelik • Prof. Dr. Özgür Karcioğlu • Prof. Dr. Sezgin Sarıkaya • Prof. Dr. Hakan Topaçoğlu • Prof. Dr. Suzan Yıldız • Prof. Dr. Fatma Müjgan Sönmez • Prof. Dr. Gonca Üstündağ • Prof. Dr. Özgür Erdur-Baker • Prof. Dr. Özlem Tekşam • Prof. Dr. Didem Aliefendioğlu • Prof. Dr. Meryem Albayrak • Prof. Dr. Ersoy Civelek • Doç. Dr. Halil Doğan • Doç. Dr. Banu Karakuş • Doç. Dr. Taner Artan • Doç. Dr. Reyhan Saydam • Dr. Öğr. Üyesi Cem Şimşek • Dr. Öğr. Üyesi Barış Murat Ayvaci • Dr. Öğr. Üyesi Kurtuluş Açıksarı • Dr. Öğr. Üyesi Ferudun Çelikmen • Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Yazıcıoğlu • Öğr. Gör. Özen İnam • Uz. Dr. Yusuf Köksal • Uz. Dr. Mehmet Koçak • Uz. Dr. Derya Abuşka • Uz. Dr. Yılmaz Aydın • Uz. Dr. Hatice Topçu • Uz. Hem. Serap Çelik • Uz. Hem. Nermin Doruk Orduhan • Asuman Uğurlu Yıldız • Hem. Selma Özpak • Prm. Tarık Balcı • Prm. Samet Sünetçi • Prm. Pınar Kınık • Biyolog Esmâ Demirtaş • Gülhan Numanoğlu

Baskı ve Cilt: Matbuu Baskı ve İnternet Hizmetleri Org. Ltd. Şti. Ostim Osb. Mah. 1424 Sk. No:8/2 Yenimahalle/Ankara

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı • Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü • Ankara 2020

Bu yayın Millî Eğitim Bakanlığı tarafından UNICEF'in finansal desteği ile "Rehberlik Araştırma Merkezlerinin Kapsayıcı Eğitim Hizmetleri Sunma Açısından Kapasitelerinin Güçlendirilmesi Projesi (RAMKEG)" kapsamında hazırlanmıştır.

© Bu yayının tüm hakları T.C. Millî Eğitim Bakanlığına aittir. T.C. Millî Eğitim Bakanlığının izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

İçindekiler

Sen de Bu Ekipte Olmaya Ne Dersin?	5
Vücudumuzda Neler Var?	15
Hangisi Güvenli?	31
Telefonla İlk Yardım Olur mu?	39
Kahvaltıda Selim'e Ne Oldu?	45
Kağan Parmağını Kesti.....	49
Eyvah! Burnum Kanıyor.....	53
Hadi Beni Yakala!.....	57
İsim-Şehir Oyunu	63
Babamın Radyosu	67
Bugün Hava Çok Sıcak	71
Kardan Çocuklar.....	75
Zeynep ve Küçük Baştankara	81
Ben Bayıldım mı?	87
Ayşe'nin Sinir Sistemi	91
Parktaki Kedi.....	97
Doğum Günü Hazırlığı.....	103
Kene	109
Denizde Bir Gün	111
Akif'in Burnunda Böğürtlenlerin Ne İşi Var?	115
Kahraman Emir.....	119
Soğuk Karpuz.....	123
Arı Vız Vız Vız.....	127
Yarışma Heyecanı	132

Sen de Bu Ekipte Olmaya Ne Dersin?

O sabah Leyla Öğretmen, her zamanki heyecanı ve yüzünden hiç düşürmediği gülücüklerle sınıfa girdi. Yanında sarı renkte forma giymiş bir de misafir vardı. Bazı öğrenciler henüz uykusundan tam uyanamamış olsa da tüm sınıf ayağa kalktı.

Leyla Öğretmen:

- Günaydın çocuklar, dedi.

- Günaydın öğretmeniiiiim, diye cevap verdi hep bir ağızdan tüm sınıf.

Leyla Öğretmen devam ederek:

- Ne güzel bir gün değil mi? Bu sabah okula gelirken ağaçların yaprakları rengarenkti. Yeşil, sarı, kahverengi, kırmızı, çeşit çeşit renkler bir aradaydı. Hafif bir rüzgâr esiyordu. Çok keyifli bir sabah yürüyüşü oldu benim için. Sonbaharı çok seviyorum, dedi.

Yerine oturdu ve yoklama almaya başladı. Misafir ise sandalyeye oturmuş, Leyla Öğretmen'i dinliyordu. Çocuklar onun kim olduğunu çok merak etmişti. Yoklamayı tamamlayan Leyla Öğretmen, gülümseyerek ayağa kalktı.

Leyla Öğretmen:

- Misafirimizi merak ettiğinizi biliyorum ama onun kim olduğunu ben söylemeyeceğim. Siz tahmin edeceksiniz. Şimdi misafirimiz size kendini tanıttacak. Bilin bakalım, onun mesleği ne?

Misafir:

- Merhaba arkadaşlar! Benim adım Hasan. Şimdi size ilk ipucunu veriyorum. Ben bir acil durum aracında çalışıyorum. Hangi araçta çalışıyorum? Haydi tahmin edin!

- İtfaiye arabası mı? dedi Zehra.

Hasan Ağabey:

- Hayır, bir ipucu daha vereyim size. Aracımın hem ışıkları hem de sireni vardır. Şimdi başka tahmini olan var mı?

- Polis arabası mı? dedi Emir.

Hasan Ağabey:

- Değil, bir ipucu daha ister misiniz? O, kocaman beyaz renkli bir araç.

- Çekici mi? dedi Yusuf.

Hasan Ağabey:

- O da değil, son ipucunu veriyorum. Aracımın içinde çeşitli tıbbi cihazlar bulunur.

Şimdi anlamışlardı. Bütün sınıf hep bir ağızdan bağırdı: "Ambulaaaans!"

Hasan Ağabey:

- Hepinize aferin! Evet, ben bir ambulanda çalışıyorum. Ne olarak mı? Bunu da ben söyleyeyim isterseniz. Tabii ki paramedik olarak.

- Paramedik ne demek Hasan ağabey? diye sordu Sevgi.

Hasan Ağabey:

- Paramedik, acil durumlarda hasta veya yaralıların yardımına koşan sağlık görevlisi demek. Biz paramedikler, hasta veya yaralıya ilk müdahaleyi yapar ve onları hemen hastaneye taşırız. Bu işi yapmak için acil yardım ve ilk yardım eğitimi alırız. İşte, artık tanıştık!

Yine bütün sınıf hep bir ağızdan:

- Hoş geldin Paramedik Hasan Ağabeeey! dediler.

Hasan Ağabey devam etti:

- Peki hastalanan veya yaralanan birini gördüğünüzde arayıp yardım isteyebileceğiniz bir telefon numarası olduğunu biliyor musunuz? Evet, tam da düşündüğünüz gibi.

Acil durumlarda 1-1-2 Acil Çağrı Merkezini arayarak yardım çağırabilirsiniz. Elbette öncelikle bir büyüğünüze haber vermeniz gerekir. 1-1-2 acil durumlarda kullanılan özel bir telefon numarasıdır. Mesela bir trafik kazası gördüyseniz 1-1-2'yi aramanız gerekir çünkü biri yaralanmış olabilir. Ya da biri merdivenlerden düştüyse ve yaralandıysa 1-1-2'yi arayıp yardım istemeniz gerekir. 1-1-2 sizden hasta ile ilgili bilgi ve adres ister ve size yapmanız gerekenleri anlatır. Sonra hemen ambulans ve sağlık personeli gönderir.

Leyla Öğretmen:

- Biliyor musunuz çocuklar, ambulans gelinceye kadar hasta veya yaralıya kendiniz yardım edebilirsiniz. Durumunun kötüleşmesini önleyebilecek uygulamalar yapabilirsiniz. Hatta belki de hayat kurtarabilirsiniz.

Kağan söz aldı:

- Ama nasıl öğretmenim?

Leyla Öğretmen:

- Kağancığım, bunun için ilk yardım uygulamalarını öğrenmeniz gerekli. Ani bir hastalanma durumu veya yaralanma varsa sağlık personeli gelinceye kadar veya bir hastaneye gidinceye kadar olay yerindeki malzemelerle yaptığımız ilaçsız uygulamalara ilk yardım diyoruz. Peki, söyleyin bakalım ilk yardımı niçin uygularız?

Gözde:

- Öğretmenim, hasta veya yaralının durumunun kötüleşmesini önlemek için ilk yardım uygularız.

Leyla Öğretmen:

- Aferin Gözde. Ayrıca ilk yardımı, hasta ya da yaralının hayatını tehlikeye atabilecek sağlık problemlerini ortadan kaldırmak için de uygularız. İlk yardımın en önemli amaçlarından birisi hasta ya da yaralının yaşamsal fonksiyonlarını sürdürmesini sağlamaktır. Üstelik bu yaptığımız uygulamalar hasta veya yaralının iyileşmesini de kolaylaştırabilir.

İLK YARDIMIN AMAÇLARI NELERDİR?

- Hasta ya da yaralının hayatını tehlikeye atabilecek sağlık problemlerini ortadan kaldırmak,
- Hasta ya da yaralının yaşamsal fonksiyonlarını sürdürmesini sağlamak,
- Hasta ya da yaralının durumunun kötüleşmesini önlemek,
- Hasta ya da yaralının iyileşmesini kolaylaştırmaktır.

Nehir:

- Öğretmenim, herkes ilk yardım uygulayabilir mi?

Leyla Öğretmen:

- Çok güzel bir soru sordun Nehir. İlk yardım uygulayabilmek için bunun eğitimini almanız gerekir. Elbette, ilk yardım eğitimi alan herkes ilk yardım uygulayabilir.

Aklına bir şey takılan Ahmet:

- Öğretmenim, ilk yardım ile acil yardım aynı şey mi?

Leyla Öğretmen:

- Aynı şey değil Ahmetçğim. Acil yardımı 1-1-2 ambulansında görevli olan sağlık çalışanları, hastanedeki doktorlar ve diğer sağlık çalışanları uygulayabilir. Mesela Hasan

Ağabey'iniz acil yardım yapabilir. Acil yardım yapılırken gerekli tıbbi cihazlar da kullanılır. Oysa ilk yardım uygularken tıbbi cihaz kullanmayız. Şimdi sizlere Hasan Ağabey'inizin getirdiği kartları dağıtacağım. Bu kartlarda bir ilk yardımcının özellikleri yazıyor.

Leyla Öğretmen, her öğrenciye bir kart verdi.

Hasan Ağabey:

- Arkadaşlar, iyi bir ilk yardımcı olabilmeniz için bazı özelliklere sahip olmanız gerekli. Şimdi bu özellikleri hep birlikte sayalım. İlk özelliği ben söyleyeyim. Sonra sırayla her biriniz elinizdeki kartlardan bir özelliği bize okuyun. Öncelikle ilk yardımcı, insan vücudu ile ilgili temel bilgilere sahip olmalıdır. Kağan sıra sende.

Kağan:

- İlk yardımcı, önce kendi can güvenliğini korumalıdır.

Ela:

- İlk yardımcı, sakin, kendine güvenli ve pratik olmalıdır. Heyecanlanmamalı, panik yapmamalıdır.

Cansu:

- İlk yardımcı, elindeki imkânları ilk yardım için iyi değerlendirebilmelidir.

Ali:

- İlk yardımcı, durumu sağlık kuruluşuna anında ve doğru haber verebilmelidir.

Ayşe:

- İlk yardımcı, çevredeki kişileri organize edebilmeli, gerektiğinde onlardan yararlanabilmelidir.

Yusuf:

- İlk yardımcı, iyi bir iletişim becerisine sahip olmalıdır.

ilk yardımcı
insan vücudu
ile ilgili temel
bilgilere sahip
olmalıdır.

ilk yardımcı
önce kendi can
güvenliğini
korumalıdır.

ilk yardımcı,
sakin,
kendine güvenli ve
pratik olmalıdır.
Heyecanlanmamalı,
panik
yapmamalıdır.

ilk yardımcı,
elindeki imkanları
ilk yardım için iyi
değerlendirebilmelidir.

ilk yardımcı,
durumu sağlık
kuruluşuna
anında ve doğru
haber verebilmelidir.

ilk yardımcı,
çevredeki kişileri
organize edebilmeli,
gerekliğinde
onlardan
yararlanabilmelidir.

ilk yardımcı
iyi bir iletişim
becerisine sahip
olmalıdır.

Hasan Ağabey:

- Evet, arkadaşlar, işte bunlar bir ilk yardımcının mutlaka sahip olması gereken özellikler. Ne dersiniz, siz de ilk yardımcı olmak ister misiniz?

“Eveeet” diye cevap verdi tüm sınıf.

Hasan Ağabey:

- Öyleyse gelin sizinle İlk Yardım Gönüllüleri Ekibini kuralım. Ekibimizin sloganı da şu sözler olsun: “KORU! BİLDİR! KURTAR!”

Tüm sınıf tekrarladı:

- KORU! BİLDİR! KURTAR!

Hasan Ağabey:

- KORUMAK, BİLDİRMEK ve KURTARMAK. Bu üçü ilk yardımın temel uygulamalarıdır arkadaşlar. Biz ilk yardımcıları önce kendimizin, arkadaşlarımızın ve çevremizdeki sağlıklı insanların, sonra da hasta ve yaralının güvenliğini sağlar ve KORURUZ. Doğru haberleşme ile 1-1-2’yi arayıp yardım ister, durumu BİLDİRİRİZ. Olay yerinde hasta veya yaralıya hızlı ve sakin bir şekilde ilk yardım uygularız, onu KURTARIRIZ.

Leyla Öğretmen:

- İlk yardım için bazı temel malzemeleri evimizde, sınıfımızda, aracımızda bulundurmamız gerekir çocuklar. Hasan Ağabey’iniz sınıfımız için ilk yardım malzemeleri getirdi. Haydi, şimdi bu malzemelerle sınıfımıza bir ilk yardım çantası hazırlayalım. Sizler de eve gittiğinizde eviniz için bir ilk yardım çantası hazırlamayı unutmayın olur mu? dedi.

Tüm sınıf:

- Tamam öğretmenim, diye cevap verdi.

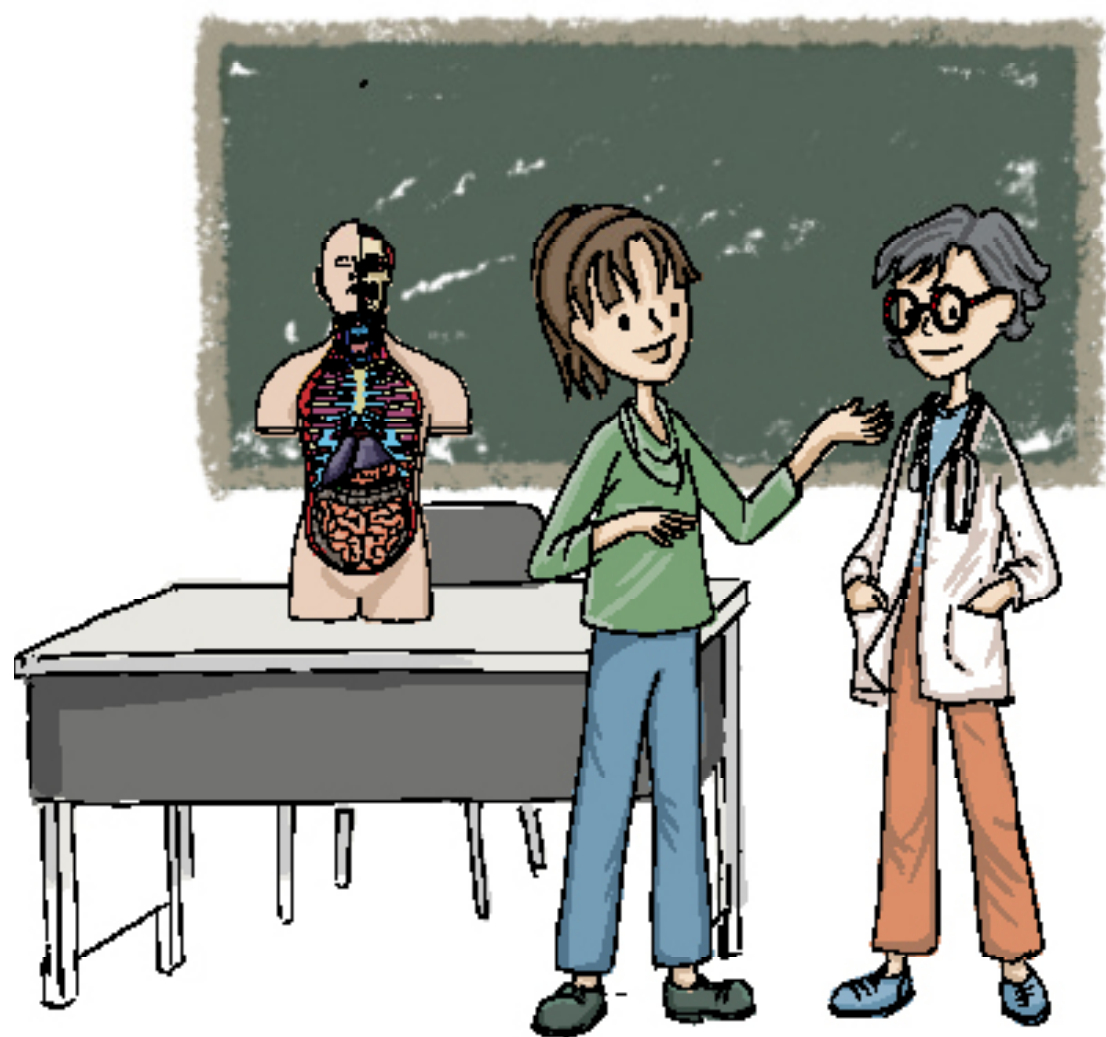
O gün her biri bir ilk yardım gönüllüsü olmaya karar verdi. Evlerine heyecanla döndüler. Leyla Öğretmen ertesi gün de sürpriz bir misafirleri olduğunu söyledi.

Hepsi merak içindeydi.

Haydi, Şimdi Bir İlk Yardım Çantası Hazırlayalım

- Alkollü mendil
- Steril su ya da serum fizyolojik
- Sabun ve dezenfektan
- Pamuk
- Yara bandı
- Elastik Bandaj
- Sargı bezi
- Enjektör
- Gazlı bez
- Flaster
- Üçgen bandaj
- Buz torbası
- Sıcak ve soğuk su torbası
- Cerrahi eldivenler
- Poşet
- makas
- Çengelli iğne
- Cımbız
- maske
- Acil durum battaniyesi
- İlk yardım cep kitabı
- Kalem
- Not defteri
- Acil durum telefon numaraları
- Çantanın içindekilerin listesi ve son kullanma tarihleri

Vücutumuzda Neler Var?

Ertesi gün Leyla Öğretmen yanında bembeyaz önlük giymiş bir abla ile birlikte çıkageldi.

Leyla Öğretmen:

- Günaydın çocuklar, dedi. Size bugünkü misafirimizi tanıştırayım. Didem Abla'nız benim ilkokuldan arkadaşım. O bir doktor. Hasta çocukları iyileştirmek için çalışan bir çocuk doktoru.

Doktor Didem Abla'nın gözlük çerçevesi kırmızıydı. Boynunda stetoskobu asılıydı. Yanında da büyük bir çanta taşıyordu.

- Merhaba arkadaşlar, dedi Didem Abla gülümseyerek.

Leyla Öğretmen:

- Hepiniz birer ilk yardım gönüllüsü olmuştunuz, unutmadınız değil mi? Peki, iyi bir ilk yardımcı olmanın ilk şartı neydi, hatırlıyor musunuz?

Ayşe:

- İyi bir ilk yardımcı vücudumuz ile ilgili temel bilgilere sahip olmalıdır öğretmenim.

Leyla Öğretmen:

- Evet Ayşe. İşte bugün hep birlikte vücudumuzu tanıyacağız.

Didem Abla çantadan bir insan vücudu maketi çıkardı ve masanın üzerine koydu. Make-tin ön tarafı açıktı, iç organların hepsi görülebiliyordu.

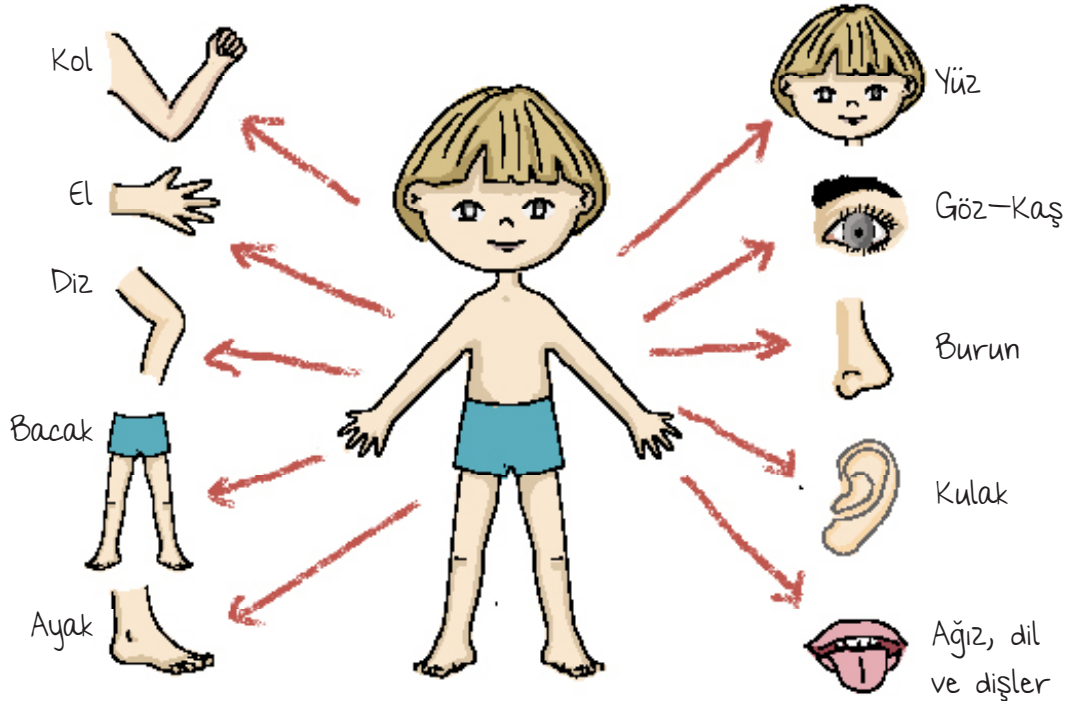
Didem Abla:

- Biraz tuhaf görünüyor değil mi çocuklar? Aslında çok eğlenceli. Bir düşünün, hepimizin içinde bu organlardan var. Eminim siz de merak ediyorsunuzdur. Vücutumuzda neler var? Vücutumuz nasıl çalışıyor? Yediğimiz yemekler nereye gidiyor? Soluk alıp verince neler oluyor? Haydi hep birlikte öğrenelim! dedi.

Didem Abla:

- Önce vücudumuzun görünen kısımlarını hatırlayalım. Kafamızın ön bölgesinde yüzümüz bulunur. Yüzümüzde iki gözümüz vardır. Görme duyumuz gözlerimizdedir. Kafamızın sol ve sağ yanında iki kulağımız vardır. İşitme duyumuz kulaklarımızdadır. Yüzümüzün ortasında burnumuz vardır. Koku alma duyumuz burnumuzdadır. Dilimiz ve dişlerimiz ağızımızda yer alır. Dişlerimizle çiğneyebiliriz. Tat alma duyumuz dilimizdedir. Gövdemiz, vücudumuzun merkezinde yer alır. Kafamızı gövdemize boynumuz bağlar. Göğsümüz, sırtımız, karnımız ve omuzlarımız gövdemizde yer alır. Gövdemiz iç organlarımızı koruyan bir kutu gibidir.

Omuzlar kollarımızı gövdemize bağlar. Gövdemize bağlı iki kolumuz, iki elimiz, on parmağımız vardır. Ellerimizle dokunabiliriz, tutabiliriz, kaldırabiliriz. Kalçalar bacaklarımızı gövdemize bağlar. Gövdemize bağlı iki bacağımız, iki ayağımız ve on ayak parmağımız vardır. Ayaklarımız tüm vücudumuzu dengeler. Böylece yürüyebiliriz. Bedenimizin içinde ise iskeletimiz dik durmamızı sağlar. Kaslarımız kemiklerimizi sarmalar, onların da üzerini koruyucu bir örtü olan derimiz kaplar.

Leyla Öğretmen:

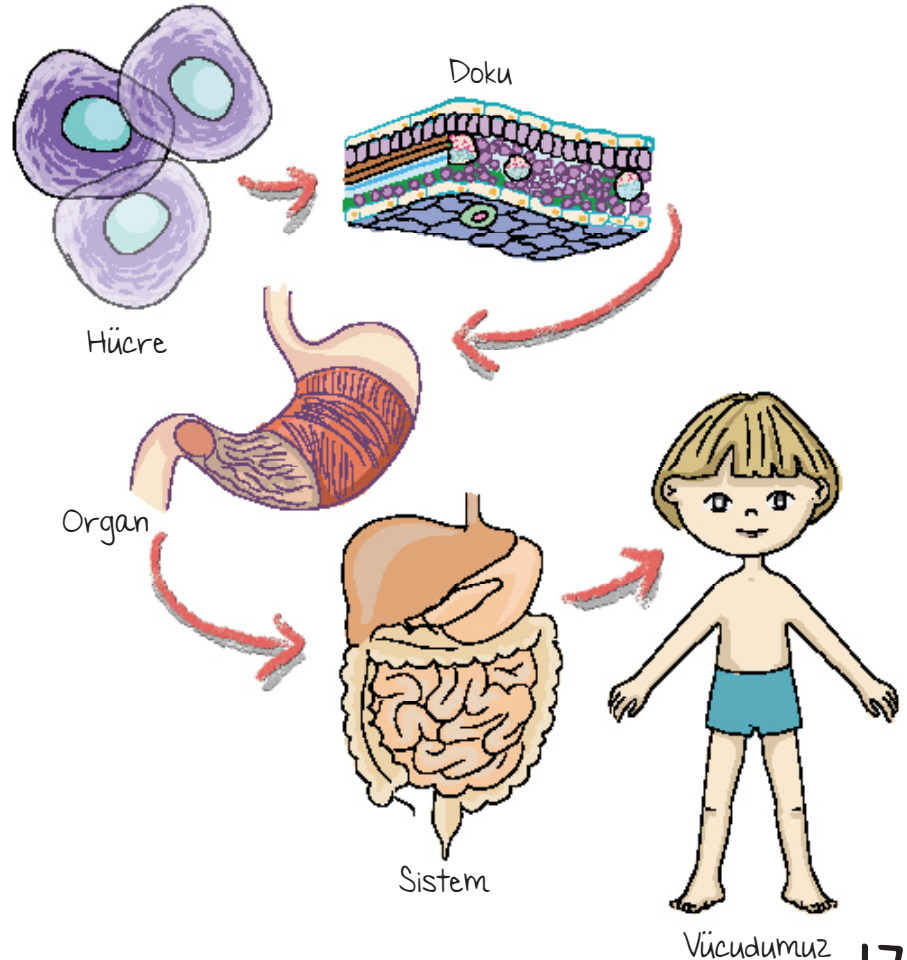
- Peki, çocuklar vücudumuzun içinde neler var, hiç merak ettiniz mi? Kafamızın içinde ne var biliyor musunuz? Saçlarımızın altındaki derinin içinde kafatasımız, kafatasımızın içinde de beynimiz bulunur. Kafamızı vücudumuza bağlayan boynumuzun hemen altında göğüs bölgemiz vardır. Göğüs bölgemizin içinde akciğerlerimiz ve kalbimiz yer alır. Göğüs bölgemizin altında karın bölgemiz vardır. Karın bölgemizde ise karaciğer, dalak, mide ve bağırsaklarımız vardır. Bunların hepsi bizim organlarımızdır. Karın bölgemizin alt kısmında, üreme ve boşaltım sistemi-ne ait organlarımız bulunur.

Gözde:

- Öğretmenim, babam hücrelerimiz olduğunu söylemişti. Hücrelerimiz vücudumuzun neresindedir? diye sordu.

Doktor Didem Abla:

- Bu soruyu ben cevaplayayım Gözde. Vücudumuz gözle göremeyeceğimiz kadar küçük küçük hücrelerden oluşur. Hücreler birleşip dokuları, dokular da birleşip organları meydana getirir. Sonra da organların bazıları bir ekip olup aynı işi yapmak için bir araya gelir ve sistemleri oluşturur. Biz, bu sistemlerin bir arada çalışması sayesinde yaşamımızı sürdürebiliriz.

Şimdi gelin birer birer vücudumuzdaki sistemleri ve o sistemlerde çalışan organları tanıyalım.

Doktor Didem Abla, sınıf kapısına doğru yöneldi. Kapıyı açtı ve metal bir çubuğa tutturulmuş kocaman bir iskeleti tahtanın önüne doğru sürükledi.

- Hepimizin vücudunda tıpkı bu iskelet gibi bir iskelet var, dedi Didem Abla. Gördüğünüz gibi iskelet birçok kemikten oluşuyor. Hatta bence kendisi biraz komik. Dokundukça tıkr tıkr tıkırdıyor.

Peki, kemiklerimiz ne işe yarar biliyor musunuz çocuklar? Vücudumuzda kemikler olmasaydı asla dik duramazdık. Bir deniz anasına benzeyebilirdik veya bir basketbol topu gibi yusyuvarlak olabilirdik.

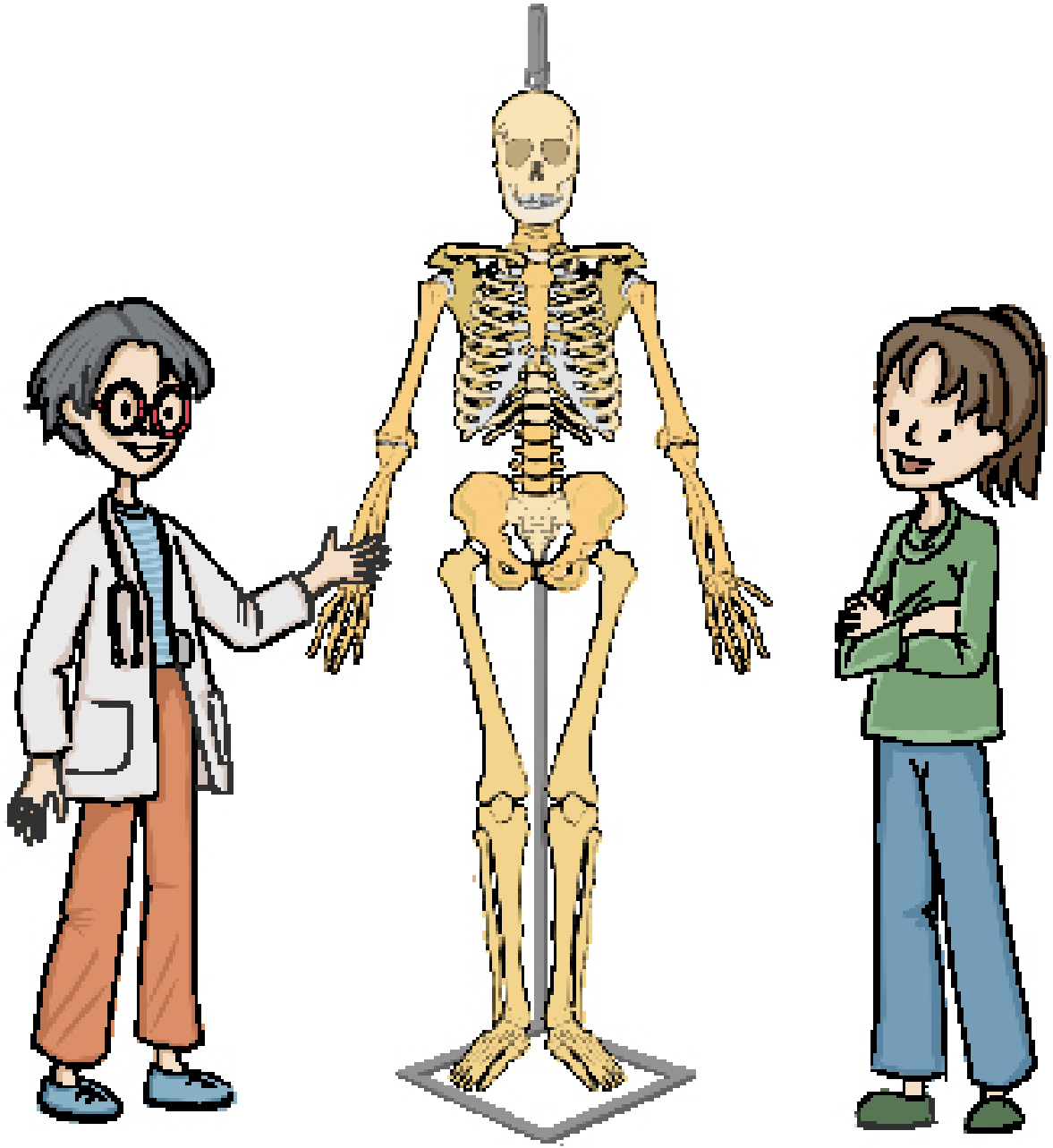
Didem Abla anlatmaya devam etti. Bir taraftan da iskeletin elini tutuyor, kollarını, bacaklarını kaldırıyor, hareket ettiriyordu.

Didem Abla:

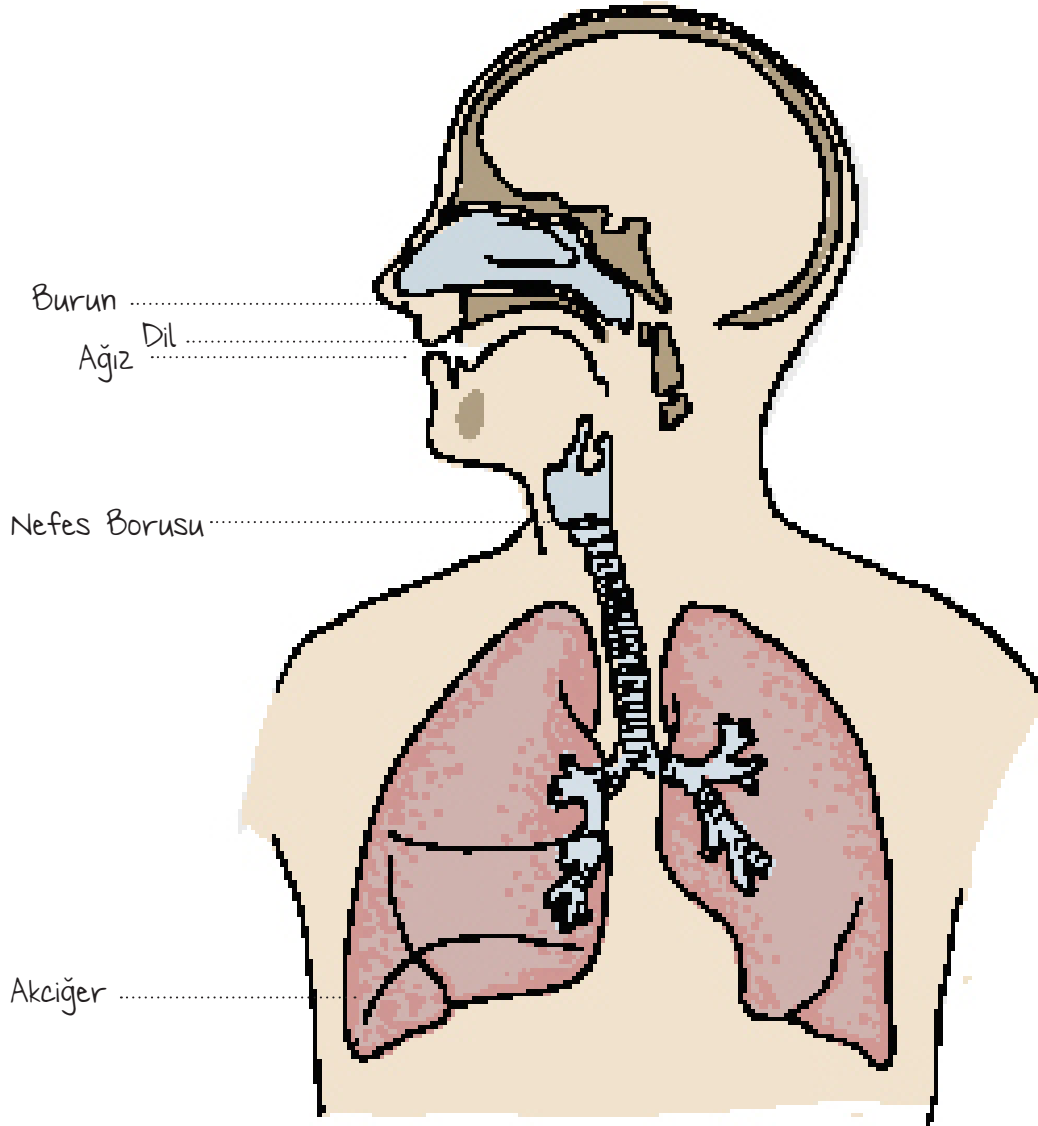
- Vücudumuzda 200'den fazla kemik var, inanabiliyor musunuz? Ellerimizde, ayaklarımızda, kafamızda, tüm vücudumuzda. Her kemiğimizin de bir adı var. Mesela kafatası, göğüs kafesi, omurga, uyluk kemiği gibi. Bu kemiklerden bazıları vücudumuzun çok önemli kısımlarını korur. Örneğin kafatasımız beynimizin koruyucusudur. Göğüs kafesimiz de akciğerlerimizin.

Kemiklerimizin hepsi birbirine eklem bölgelerinden bağlıdır. Peki, kemikler birbirine ne ile bağlıdır, hiç duydunuz mu? Kemiklerimizin hepsi birbirine kaslar ve tendonlar ile bağlıdır. İşte, tüm kemikler, eklemler, kaslar ve tendonlar bir araya gelir ve DESTEK VE HAREKET SİSTEMİMİZİ oluşturur.

Destek ve hareket sistemimiz vücudumuzu dik tutar. Böylece ayakta durabiliriz ve hareket edebiliriz. Bakın iskelet ayaklarıyla dans ediyor. Şimdi de kolunu kaldırdı, size el sallıyor. Tüm sınıf kahkahalarla gülmeye başlamıştı.

İskelet Sistemi

Solunum Sistemi

Bu sırada Leyla Öğretmen sınıfın pencerelerini birer birer açmıştı. Dışarıda hafif bir rüzgâr esiyor, ağaçların hışırtısı sınıftan duyuluyordu.

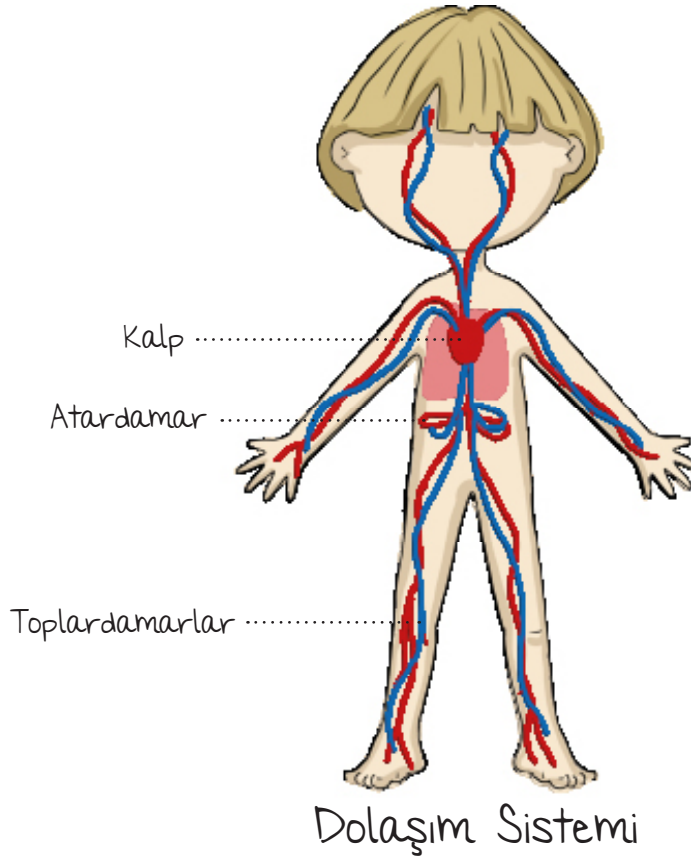
- Şimdi deriini bir nefes alın, dedi Didem Abla. Sonra yavaşça verin. Bir kez daha. Temiz havayı içinize çekin. Bir kez daha. Ne kadar rahatladınız değil mi? Nefes alıp verirken hangi sistemimiz çalıştı biliyor musunuz? Tabii ki SOLUNUM SİSTEMİMİZ.

Solunum sistemimiz nefes alıp vermemizi sağlayan sistemdir. Soluk alıp vererek vücudumuzun oksijen ihtiyacını karşılarız. Nefes aldığımızda oksijen dolu havayı içimize çekeriz. Bu oksijen dolu hava vücudumuzda uzun bir gezintiye çıkar. Sonra tamamen değişmiş bambaşka bir hava olarak vücudumuzu terk eder. Dilerseniz biz de havayla beraber vücudumuzda gezelim.

Vücudumuz bir şehir olsun. Şehrin iki kapısı var. Birinci kapı burnumuzdaki burun deliklerimiz. İkinci kapı ise ağızımız. Her iki kapıdan da ana caddeye, yani soluk borusuna ulaşabiliriz.

Biz birinci kapıdan içeriye girelim. Temiz havayı içimize doğru çekiyoruz ve şehrin kapısı açılıyor. Oksijen dolu havayla birlikte soluk borusundan geçiyoruz, akciğerlere doğru inişe geçiyoruz. Hooop! İşte indik. Burada soluduğumuz havadaki oksijenler akciğer keseciklerinden kan damarlarımıza gidiyor. Kana karışarak tüm vücudumuzu dolaşıyor. Kan, vücudumuzdaki tüm hücrelere çalışmak için ihtiyaç duydukları oksijeni dağıtıyor. Kan hücrelere oksijen verince hücreler de atık olarak kana karbondioksit veriyor. Tıpkı bir alışveriş gibi. Dağıtım yaptıkça kanın oksijeni azalıyor, karbondioksiti artıyor.

Artık dönüş yolundayız. Bu sefer akciğerlerde karbondioksit kandan ayrılıyor ve havayla karışıyor. Birazdan nefes vereceğiz. Bu kirli havayı şehirden dışarı atacağız. Bol karbondioksitli havayla beraber tekrar soluk borusundan geçiyoruz. Burun deliklerimizden dışarı çıkıyoruz. Ağızımızdan da çıkabilirdik. İşte biz nefes alıp verdikçe bu gezinti sürekli tekrarlanıyor. Böylece solunum sistemimiz vücudumuzun ihtiyacı olan oksijeni sağlıyor.

Doktor Didem Abla'yı dikkatle dinleyen Ahmet, Leyla Öğretmen'e dönerek parmak kaldırdı ve söz aldı.

Ahmet:

- Öğretmenim, bu kadar gezintiden sonra benim karnım acıktı biraz.

Leyla Öğretmen gülümseyerek:

- Teneffüse az kaldı Ahmet. Teneffüste hep birlikte bir şeyler yiyebiliriz, dedi.

Didem Abla devam etti:

- Çocuklar, tıpkı sizin gibi hücrelerimiz de acır. Hücrelerimizin çalışabilmesi için hem oksijene hem de çeşitli besinlere ihtiyacı vardır. Bu yüzden besinlerin ve oksijenin tüm

vücudumuzda dolaşması, her hücreye ulaşması gerekir. Ayrıca hücrelerin atıklarının da toplanması gerekir. İşte bu işlem DOLAŞIM SİSTEMİMİZ sayesinde gerçekleşir. Dolaşım sisteminin en önemli organı göğüs boşluğumuzda akciğerlerimizin arasında pıt pıt atan kalbimizdir. Kalbimizle birlikte, tüm vücudumuza yayılan kablo gibi damarlarımız ve bu damarlarda dolaşan kan, dolaşım sistemimizi oluşturur.

Kalbimiz, akciğerlerde içine oksijen depolanan temiz kanı atardamarları kullanarak vücudumuza dağıtır. Atardamar ve toplardamarlar borulara benzeyen damarlardır. Atardamarlar kanı kalpten alır, toplardamarlar da kanı kalbe getirir. Kan vücudumuzdaki damarlarda dolaşır ve oksijeni tüm hücrelerimize taşır. Ayrıca kan, hücrelerin ürettiği atıklardan, yani karbondioksitten kurtulmasını sağlar. Kalbimiz vücutta dolaşıp oksijeni azalan ve karbondioksiti artan kanı toplardamarları kullanarak geri çağırır. Bu kirli kanı da temizlenmesi için akciğerlere geri gönderir. Damarlarımızda dolaşan kan, vücudumuza sadece oksijeni değil, aynı zamanda büyümemiz ve diğer işlemler için gereken besinleri de taşır. Kan dolaşımı sayesinde vücudumuz hastalıklarla savaşabilir.

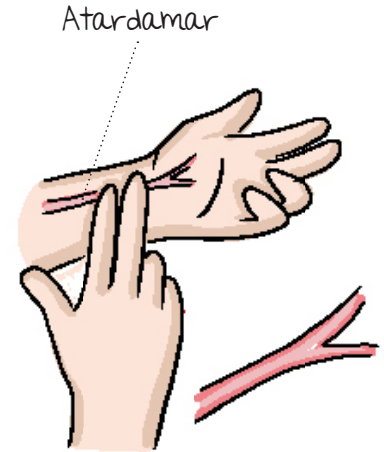
Zehra'nın aklına bir soru takılmıştı.

Zehra:

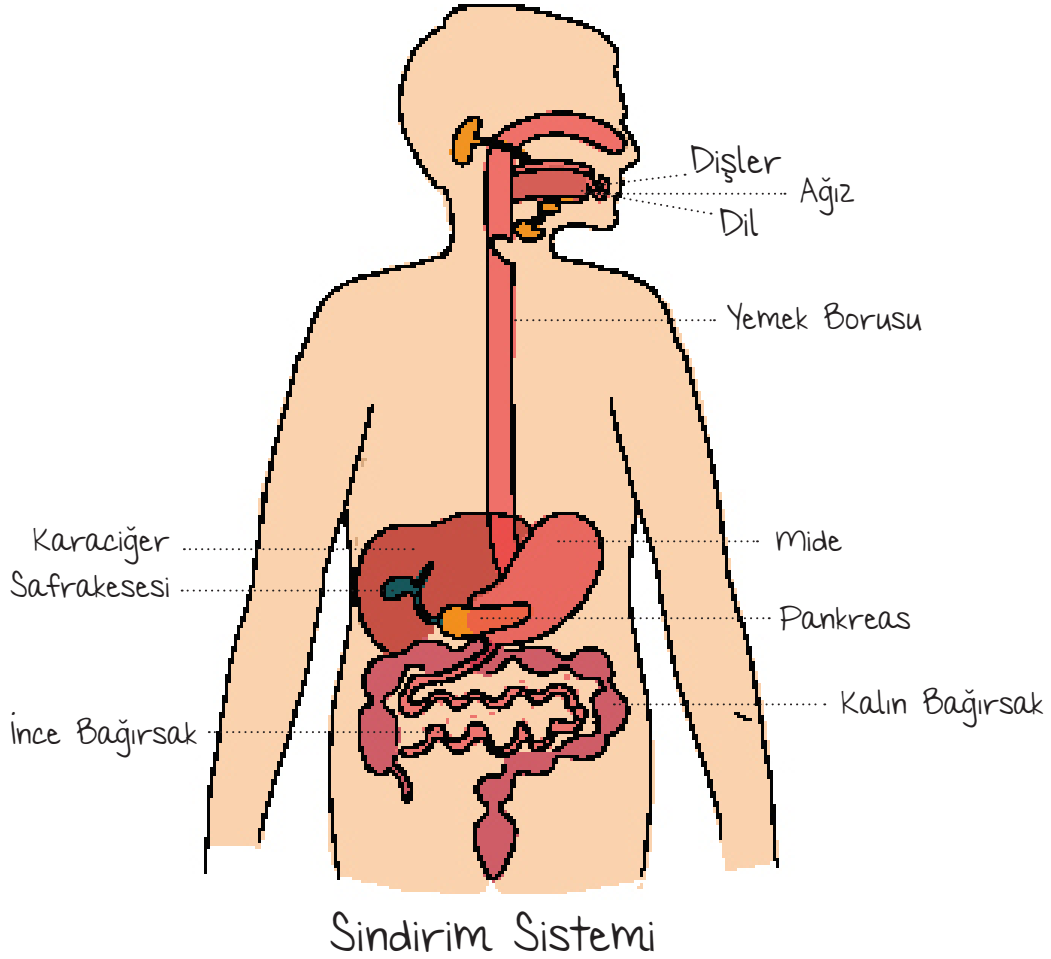
- Didem Abla, atardamarlarımızı hissedebilir miyiz?

Didem Abla:

- Evet Zehra. Hatta kalbimizin hareketini vücudumuzda belli bölgelerdeki atardamarlarımızın atmasından anlarız. Buna da nabız deriz. Mesela bilekler, boyun veya dirsek içinde atardamarlarımızı hissedebiliriz. Bir kişinin kalbinin iyi çalıştığını anlayabilmek için nabzını kontrol etmemiz gerekir. Nasıl mı? El bileğimizdeki damarın üstüne iki parmağımız ile hafifçe bastırırız. Kalbimizin kasılması ve kanın damarlara pompalanması sırasında damardaki şişmeyi fark edebiliriz. Bir dakika boyunca kaç kere şiştiğini sayarız. Böylece nabzını ölçmüş oluruz.

Bilekten Nabız Ölçülmesi

O sırada teneffüs zili çaldı.

Leyla Öğretmen:

- Haydi beslenme saatimizi bahçede yapalım. Hepimiz acıktık, dedi.

Çocuklar beslenme çantalarını alıp bahçeye doğru yürürken bir sonraki derste hangi sistemi öğreneceklerini merak ediyordu.

İkinci ders Doktor Didem Abla'nın sorusuyla başladı:

- Çocuklar biraz önce hepimiz acıktık ve yemek yedik. Peki, hiç merak ettiniz mi, neden yemek yeriz?

Burak:

- Annem sağlıklı ve güçlü olmak için yemek yediğimizi söylüyor Didem Abla.

Didem Abla:

- Evet Burak, annen doğru söylüyor. Büyümemiz ve gelişmemiz için gerekli enerjiyi yiyeceklerden alırız. Ayrıca sağlıklı beslenerek kendimizi hastalıklardan da koruyabiliriz. Peki bu enerji, besinlerden vücudumuza nasıl geçer biliyor musunuz? Tabii ki SİNDİRİM SİSTEMİMİZ sayesinde. Haydi gelin biz de yiyeceklerle birlikte sindirim sistemimizde bir gezintiye çıkalım.

İlk durağımız ağızımız.

Ağızımız, sindirim sistemimizin ana giriş kapısıdır. Biz acıkınca yiyecekler bu kapıdan içeriye lokma lokma girer. Burada yiyecekleri dişlerimizle küçük parçalara ayırır, tükürüğümüz ile yumuşatırız. Onları çiğneyerek yutulması daha kolay hale getiririz. İyice çiğnedikten sonra yiyecekleri dilimiz yardımıyla boğazımıza doğru iteriz. Yani yutarız. Yiyecekler uzun, esnek bir boru olan yemek borusunda yolculuk eder. Bu yolculuktan sonra yiyecek parçaları mideye ulaşır.

İkinci durağımız mide.

Midemiz tıpkı bir karıştırıcı gibidir. Yiyecek parçaları midemizde bir süre kalır. Mide bu sırada asit ve enzim adını verdiğimiz bir sürü sıvı salgılar. Bu asit ve enzimlerle yiyecek parçalarını minicik parçacıklara ayırır ve eriterek sıvı hale getirir. Sonra da bu sıvı karışımını yavaş yavaş ince bağırsağa iletir.

Üçüncü durağımız ince bağırsak.

İnce bağırsak, upuzun kıvrımlı bir boruya benzer. İnce bağırsak besin karışımını iyice parçalar. Bunu yaparken sindirim sistemi organları olan karaciğer, pankreas ve safra kese-

sinden yardım alır. Karaciğer, pankreas ve safra kesesinin salgıladığı sıvılar besinleri daha da küçültmeye yardımcı olur. İyice küçüldüklerinde ince bağırsak bu besinleri emer ve kana karıştırır. Tüm vitaminler, mineraller, proteinler, karbonhidratlar ve yağlar kanımıza karışır. Kan da besinleri vücudumuzdaki her hücreye ulaştırır.

Dördüncü ve son durağımız kalın bağırsak.

İnce bağırsağın emmediği parçacıklar kalın bağırsağa ulaşır. Kalın bağırsak bu parçacıklardaki suyu ve kalan bazı besinleri emer. Vücudun ihtiyacı olmayan atık maddeleri de tuvalete gittiğimizde vücudumuzdan dışarı atar.

İşte tüm bu olaylara sindirim denir. Vücudumuz ihtiyacı olan enerjiye sindirim sayesinde kavuşur. Sindirim sistemimiz ile büyümemiz ve gelişmemiz için gerekli olan besinleri ağızdan alır, öğütür, sindirir ve kan dolaşımı ile tüm vücuda ulaştırırız.

Yusuf, Didem Abla'nın sözünün bitmesini sabırsızlıkla beklemişti. Parmak kaldırarak:

- Öğretmenim, tuvalete gidebilir miyim? dedi.

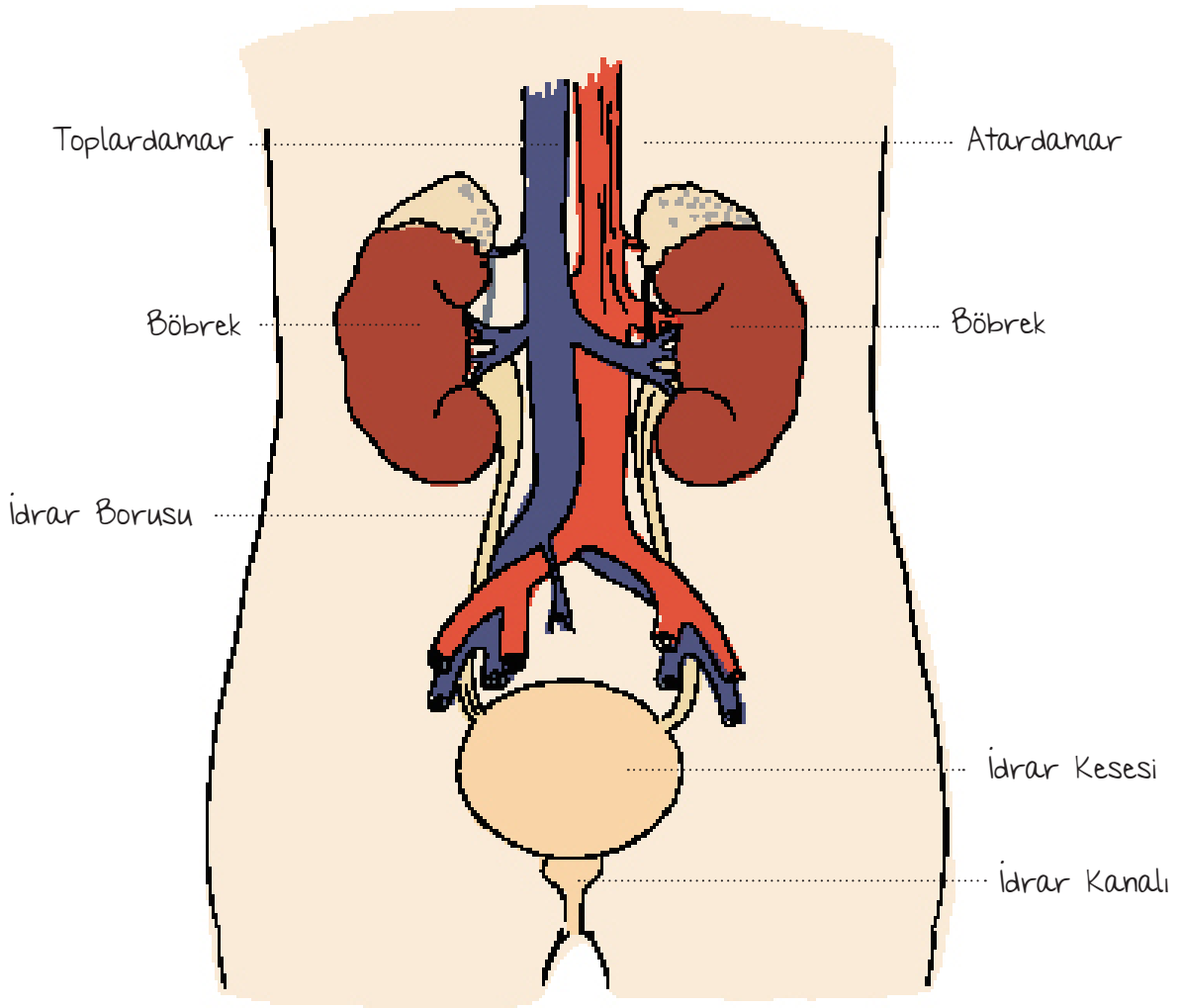
Leyla Öğretmen:

- Biliyorsun Yusuf, normalde derste sınıftan çıkmayız ama sanırım senin BOŞALTIM SİSTEMİN bize bir mesaj vermek istiyor. Gidebilirsin, dedi gülümseyerek.

Didem Abla:

- Arkadaşlar, boşaltım sistemimiz kandaki atıkları temizleyerek idrara dönüştüren ve vücuttan atılana kadar depolayan sistemimizdir. Boşaltım sistemimiz vücudumuzdaki su miktarının ayarlanmasını sağlar. Bu sistemde böbrekler, idrar kesesi ve idrar yolları görev alır.

Önce vücudumuzda dolaşan kanın bir kısmı böbreklerimize gelir. Böbreklerimiz kanı süzer, vücudun ihtiyacı olan su ve diğer gerekli maddeleri tutar. İhtiyaç fazlası olan su ve diğer maddeler ise önce idrar borularından sonra da idrar kesesinden geçerek idrar kanalı aracılığı ile vücuttan atılır. Doğadaki tüm canlılar gibi bizim de düzenli olarak belirli miktarda su almamız organlarımızın düzgün çalışması ve sağlığımız için gereklidir.

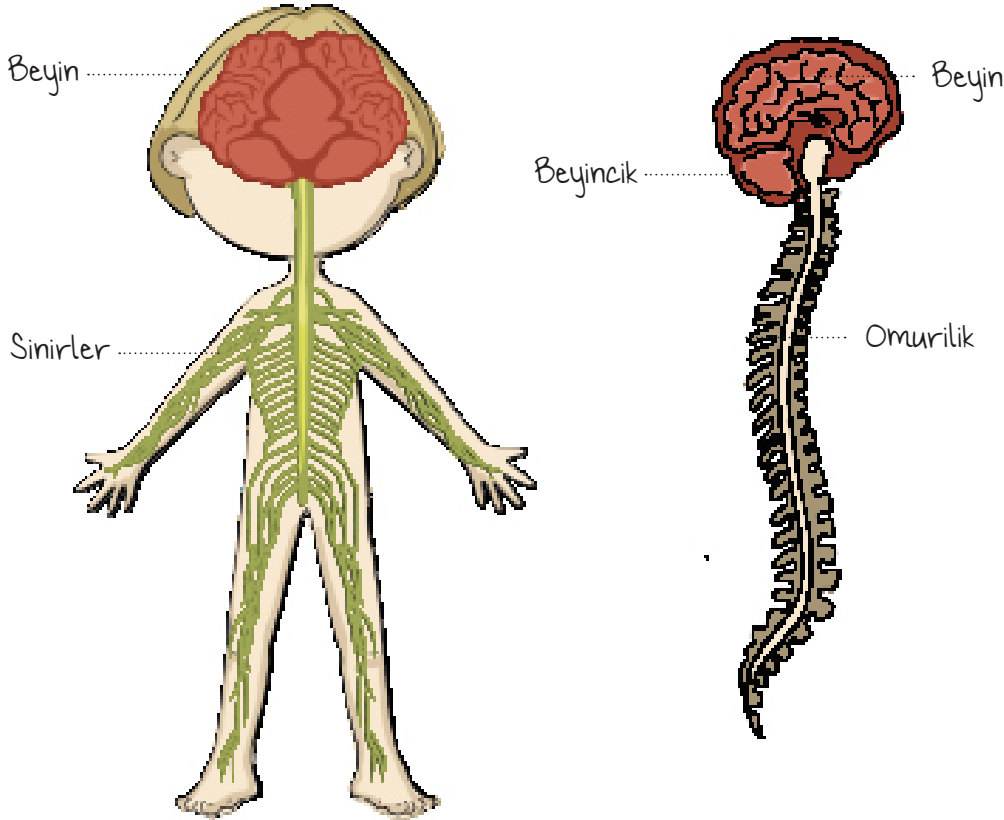

Boşaltım Sistemi

Leyla Öğretmen:

- Çocuklar, şimdiye kadar vücudumuzdaki beş sistemi öğrendik. Destek ve hareket sistemi, solunum sistemi, dolaşım sistemi, sindirim sistemi ve boşaltım sistemi.

Biliyor musunuz vücudumuzdaki bazı sistemleri kontrol eden bir sistemimiz daha var. O da SİNİR SİSTEMİ. Sinir sistemi vücudumuzun liderliğini yapan sistemdir. Destek ve hareket sistemimizi, solunum sistemimizi ve dolaşım sistemimizi bu sistem kontrol eder. Öğrenmemizi, düşünmemizi ve karar vermemizi sağlar. Mesela mutfakta en sevdiğimiz yemeğin pişmiş olduğunu, gece uyurken akciğerlerimize nefes almaya devam etmesi gerektiğini sinir sistemi söyler.

Sinir Sistemi

Peki, sinir sistemimiz nasıl çalışır?

Sinir sistemimizin merkezi, beynimizdir. Beynimiz kafatasımızın içinde yer alır. Tüm vücudumuzun kontrol merkezidir. Kafatasımızın içinde ayrıca beyincik bulunur. Beyincik, vücudumuzun denge organıdır. Beynimizden çıkan sinirler, birbirine bağlanmış elektrik kabloları gibi bir demet oluşturur. Bu sinir demetine omurilik deriz. Omurilik, birbirine zincir gibi bağlanmış ve omurga denilen kemiklerin içindeki bir kanaldan geçerek vücudumuzdaki tüm noktalara yayılır. Beynimizin komutlarını tüm vücudumuza iletir. İşte bu sistemin adı "sinir sistemi"dir.

Teneffüs ziliinin çalmasına yine dakikalar kalmıştı.

Leyla Öğretmen:

- Bugün İlk Yardım Gönüllüleri Ekibi üyeleri olarak vücudumuz ile ilgili temel bilgileri öğrendiniz. Doktor Didem Abla'nıza bize öğrettikleri için hep birlikte teşekkür edelim, dedi.

Çocuklar hep bir ağızdan: "Çok teşekkür ederiz Didem Abla!" dedi.

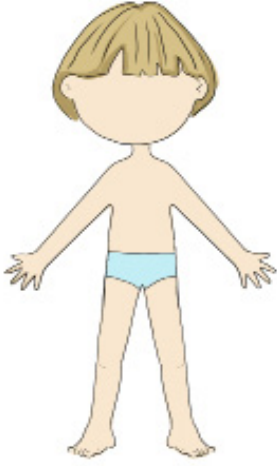
Didem Abla da iskeletin kolunu tutup sallayarak, "Sizinle konuşmak çok keyifliydi. Beni dinlediğiniz için asıl ben teşekkür ederim." dedi.

Leyla Öğretmen de:

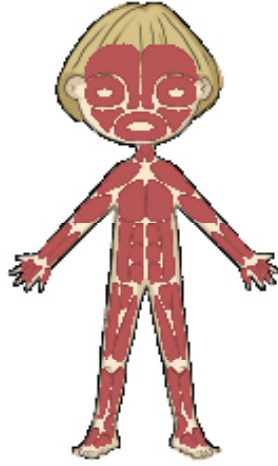
- Her biriniz iyi birer ilk yardımcı olmaya bir adım daha yaklaştınız. Ne demişti Hasan Ağabey'iniz? İlk yardımın üç önemli prensibinden birisi kendimizin ve çevremizin güvenliğini sağlamak ve korumaktı. Bu konu üzerinde eve gidince düşünmenizi istiyorum. Kendimizin ve çevremizin güvenliğini nasıl sağlarız, nasıl koruruz? Bunun için ne tür davranışlarda bulunmalıyız? Ne tür davranışlardan kaçınmalıyız? Yarın bu konuyu hep birlikte konuşalım olur mu? dedi.

Tüm sınıf:

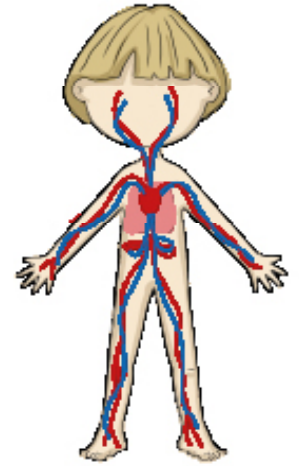
- Peki öğretmenim, diyerek çantalarını aldı ve evlerine doğru yola koyuldu.

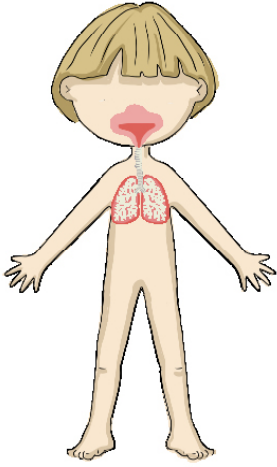
Vücutumuz

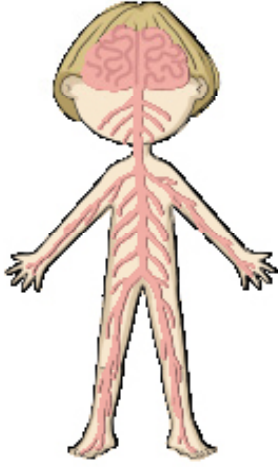
Destek ve Hareket Sistemi

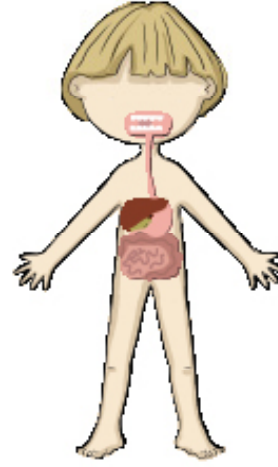
Dolaşım Sistemi

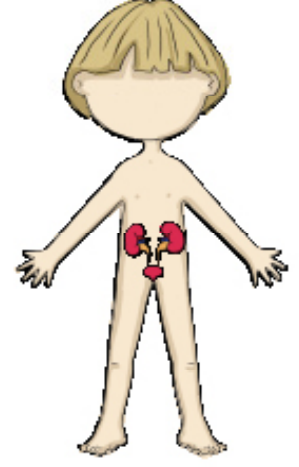
Solunum Sistemi

Sinir Sistemi

Sindirim Sistemi

Boşaltım Sistemi

Hangisi Güvenli?

Zehra, Ahmet ve Ayşe, öğretmenlerini beklerken tahtaya bir insan vücudu çizmişti. Şimdi de organları doğru yerlere çizmeye çalışıyorlardı. Diğer arkadaşları da onları izlerken: “Kalbi biraz daha sola çizmelisin Ayşe,” “Akciğerden şimdi bir tane daha çiz, iki tane olmalı.” diyerek onlara yardımcı oluyordu.

O sırada Leyla Öğretmen sınıfın kapısında göründü.

- Günaydın İlk Yardım Gönüllüleri! dedi gülümseyerek.

Tahtadaki resmi inceledi, mutlu olmuştu.

- Aferin size, çok doğru ve güzel bir çizim olmuş, diyerek masasının başına geçti.

- Söyleyin bakalım, dün sorduğum sorular üzerinde düşündünüz mü? Ne sormuştum, hatırlayan var mı? dedi.

Kağan söz istedi:

- Öğretmenim, kendimizin ve çevremizin güvenliğini nasıl koruyacağımızı sormuştunuz.

Leyla Öğretmen:

- Evet, Kağan, doğru hatırlıyorsun. Bu soruya bir oyun oynayarak cevaplar bulalım mı, ister misiniz? dedi.

Tüm sınıf heyecanla: “Eveet” dedi.

Leyla Öğretmen:

- Çocuklar, güvenlik tehlikelerden uzak durmaktır. Güvenliğimizi korumak için davranışlarımızda dikkatli olmalıyız. Elimdeki kartları şimdi size dağıtıyorum. Her kartta alt alta iki cümle yazıyor. Ben de bir kart seçeyim. Size iki cümleyi okuyup, sonra da “Hangisi güvenli?” diyeceğim ve bir isim söyleyeceğim. İsmi söylediğim kişi cevap verecek. Sonra da o kişi elindeki karttan sorusunu istediği kişiye soracak. Anlaştık mı?

Çocuklar, “Anlaştık.” der gibi başlarını salladı.

Leyla Öğretmen kartını eline aldı ve okumaya başladı:

A. Evde makas ve bıçak gibi keskin aletlerle oynamak.

B. Makas veya bıçak ile bir şey kesmemiz gerektiğinde bir büyüğümüzden yardım istemek.

Hangisi güvenli Kağan?

Kağan:

- Cevap B öğretmenim çünkü kesici aletlerle kendimize zarar verebiliriz. Bu güvenli olmaz.

Leyla Öğretmen:

- Doğru Kağan, şimdi sen sor.

Kağan:

A. Elektrik düğmeleri, prizler ve kablolarla oynamamak.

B. Ütü, saç kurutma makinesi, tost makinesi gibi elektrikle çalışan cihazları kendi başımıza çalıştırmak.

Hangisi güvenli Nehir?

Nehir:

- Tabii ki A. Elektrik en dikkatli olmamız gereken konulardan birisi. Dikkatli olmazsak elektrik bizi çarpabilir. Özellikle ıslak elle asla elektrikli cihazlara dokunmamalıyız.

"Doğru cevap" dedi Kağan.

Nehir:

- Şimdi sıra bende.

A. Büyüklerimizin kullandığı ilaçlarla ve temizlik maddeleriyle oyun oynamak.

B. Büyüklerimizin kullandığı ilaçlara ve temizlik maddelerine dokunmamak.

Hangisi güvenli Gözde?

Gözde:

- Cevap B. Annem temizlik maddelerini hep kilitli bir dolapta tutuyor zaten çünkü evimizde küçük kardeşim var. O benim gibi dikkatli olamayabilir.

"Doğru" dedi Nehir.

Sıra Gözde'deydi:

A. Kibrit kutularına, çakmaklara, yanan ocağa ve ocak üzerindeki sıcak tencerelere dokunmamak.

B. Yanımızda büyük bir kişi yokken ocağı kibritle yakıp kendimize süt ısıtmak.

Hangisi güvenli Emir?

Emir biraz düşündükten sonra:

- Aslında acıktıysam süt içmek isterim ama ocağa kendi başıma yaklaşmam hiç güvenli değil. Cevap A.

"Evet" dedi Gözde.

Emir devam etti:

A. Oyuncaklarımız, ayakkabılarımızı ve diğer eşyalarımızı istediğimiz gibi dağıtmak.

B. Oyuncaklarımızla oynadıktan, diğer eşyalarımızı kullandıktan sonra toplayıp yerlerine koymak.

Hangisi güvenli Ali?

Ali cevap verdi:

- Oyuncaklarımın hepsini çıkarıp dağıtarak oynamayı seviyorum ama birkaç kez ayağımla üstüne bastım ve canım acıdı. Bir seferinde de ayağım takıldı. Neredeyse düşüyordum. O yüzden güvenli değil. Cevap B.

“Doğru” dedi Emir.

Soru sorma sırası Ali'deydi:

A. Merdivenlerden arkadaşlarımızı iterek, koşarak ve zıplarak inmek.

B. Merdivenlerden yavaş yavaş, tırabzanlara tutunarak, kimseye çarpmadan inmek

Hangisi güvenli Burak?

Burak:

- Rüyalarımda hep merdivenlerden uçarak inerim ama gerçek hayatta bu hiç güvenli olmazdı. Cevap B.

Ali gülererek: “Doğru.” dedi.

Leyla Öğretmen de:

- Evet çocuklar, merdivenlerden inerken koşmayın, atlamayın ya da arkadaşlarınızı itmeyin. Kendinizi yaralayabilir ve başkalarına zarar verebilirsiniz, dedi.

Burak sorusunu sordu:

A. Islak zeminde küçük ve yavaş adımlarla yürümek.

B. Islak zeminde oynamak, kaymaya çalışmak ve koşmak.

Hangisi güvenli Cansu?

Cansu cevap verdi:

- A şıkkı güvenli. Islak yerlerde oynarsak ayaklarımız kayabilir ve düşerek bir yarımımızı incitebiliriz.

"Doğru cevap" dedi Burak.

Son soruyu da Cansu sordu:

A. Arkadaşımız yemek yerken onu güldürmek, şakalar yapmak.

B. Ağızımızda bir şey varken gülüp konuşmamak.

Hangisi güvenli Ayşe?

Ayşe:

- Cevap B. Yemek yerken, daha doğrusu ağızımızda lokma varken hem kendimiz konuşup gülmemeli hem de yemek yiyen birisini güldürmemeliyiz. Şakalar yapmamalıyız çünkü yediklerimiz soluk borumuza kaçabilir. Bu hiç güvenli olmaz, dedi.

Tüm kartlardaki soruları sormuşlardı.

Yusuf:

- Öğretmenim, ben bir şey sorabilir miyim size? Güvenliğimizi korurken kimin güvenliği önce gelir? Kendimizin mi, arkadaşlarımızın mı?

Leyla Öğretmen:

- Çok güzel soru Yusuf. Çocuklar, ilk yardımcı olarak önce kendi güvenliğimiz gelir. Daha sonra hasta ve yaralıların güvenliği gelir, dedi.

Bu sırada teneffüs zili çaldı. Çocuklar derste öğrendiklerini hemen uygulamaya başlamıştı. Kimse sınıftan koşarak çıkmadı.

Sonraki derste öğretmenleri artık temel bilgilere sahip olduklarına göre ilk yardım uygulamalarını öğrenebileceklerini söyledi. Acil durumlarda ilk yardım uygulamalarının nasıl yapılması gerektiğini uzun uzun anlattı. Çocuklar Leyla Öğretmen'in sağlıkla ilgili bir liseden mezun olduğunu da o gün öğrendiler. Üstelik ilk yardım eğitimi verebilmek için ayrıca eğitim almıştı. Dersin sonunda Leyla Öğretmen sürpriz bir konuşma yaptı.

Leyla Öğretmen:

- Şimdi size bir sürprizim var ama önce tahmin etmeye çalışın, dedi. Bir anda bütün sınıf: "Öğretmenim, öğretmenim" diyerek parmak kaldırdı. Leyla Öğretmen gülümsedi, onların bu kıpır kıpır hallerini çok seviyordu. Sırayla hepsine söz verdi.

Tahminler aslında, çocukların yapmak istedikleri şeylerdi:

- Ambulansa binip gezmek,
- Sağlık müzesine gitmek,

- Zekâ oyunu yarışması düzenlemek,
- Sağlık için futbol turnuvası yapmak,
- Hastaneye gidip doktorlara yardım etmek,
- Kitap okuma yarışması düzenlemek,
- İlk yardım videoları çekmek.

Leyla Öğretmen sabırla hepsini dinledikten sonra anlatmaya başladı.

Leyla Öğretmen:

- Bundan sonra çok önemli bir göreviniz var. Her biriniz birer ilk yardım gönüllüsü olunuz. Bunu bir iyilik kampanyası olarak hayal edin. Unutmayın herkesin bir gün ilk yardıma ihtiyacı olabilir. Sizler de ilk yardım gönüllüsü olduğunuza göre, mahallemizde ve okulumuzda ilk yardıma ihtiyacı olan herkese yardım edebilirsiniz. Yardım ederken derste öğrendiklerimizi uygulayacaksınız. Ayrıca ilk yardımla ilgili resim ve hikâye yarışması düzenleyeceğiz. Hepinizin resim ve hikâyeleri mahallemizin spor salonunda sergilenecek ve dereceye girenlere sürpriz ödülleri verilecek.

Zeynep:

- Öğretmenim, sergiyi herkes gezebilecek mi? diye sordu.

Leyla Öğretmen:

- Evet Zeynep, sergiyi tüm mahallemiz gezebilecek. Belki başka mahallelerden duyup gelenler bile olabilir, dedi.

Tüm sınıf heyecanlanmıştı. Sanki maceranın ayak seslerini duyar gibi kalpleri küt küt atıyordu.

Telefonla İlk Yardım Olur mu?

Mahallenin en sakin sokaklarından birinde oturuyoruz. Sokağımızda sadece on kadar tek ve iki katlı, bahçeli ev var. Biz iki katlı bir evin ikinci katında oturuyoruz. Evimizin önünde küçük bir bahçe var. Bazen okuldan sonra arkadaşlarımla bahçede buluşup misket oynuyoruz. Bazen de piknik yapıyoruz.

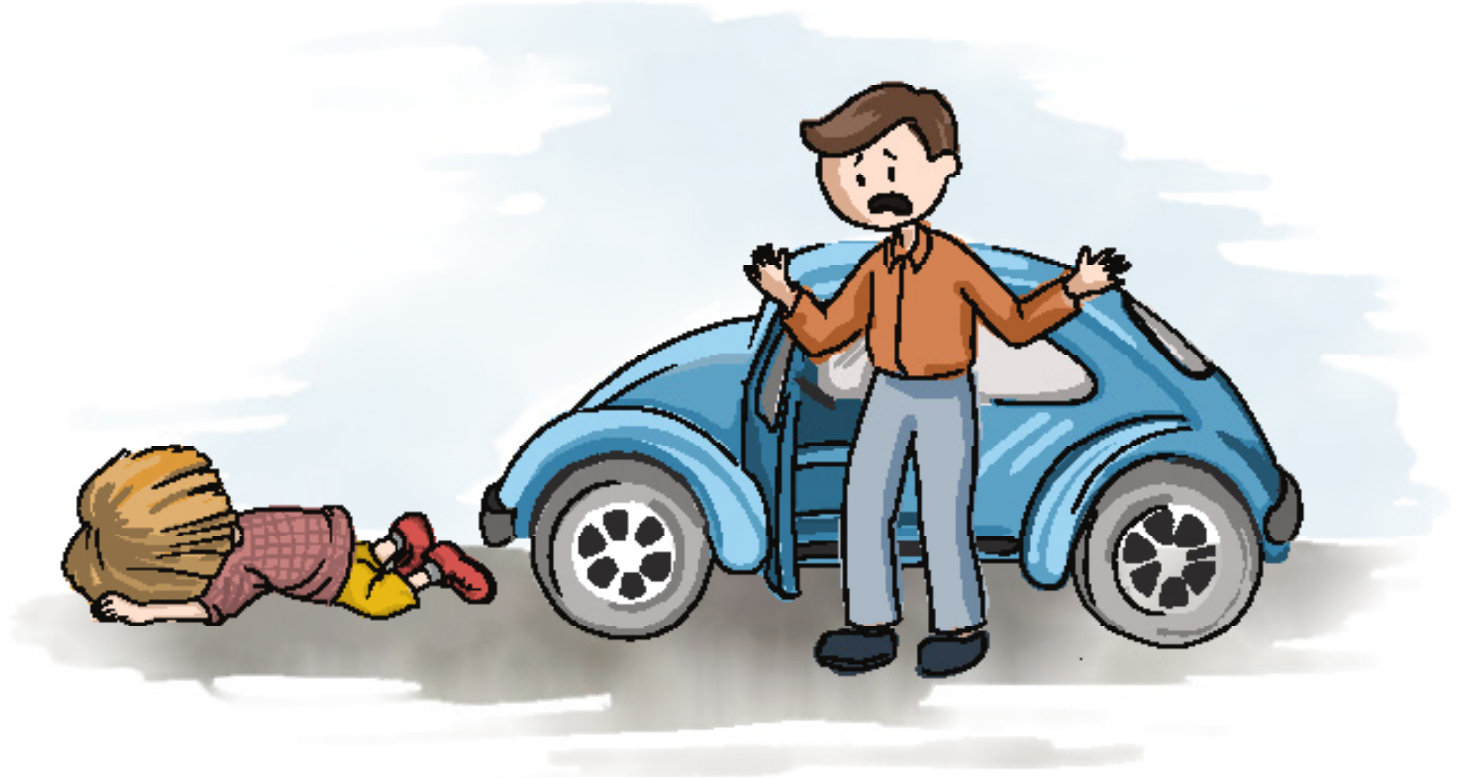
Okuldan eve dönünce yemeğimi yedim ve bahçede oynamak istedim. Annem:

- Emir, hava çok sıcak şimdi, bahçeye öğleden sonra çıksan daha iyi olur, dedi.
- İstersen Burak'ı da çağırırsın beraber oynarsınız, diye ekledi.

Hoşuma gitmese de annem haklıydı. En iyisi bahçeye çıkana kadar evde oynamaktı. Ne oynayacağıma da karar verdim. Parça birleştirme oyuncaklarımla gelişmiş bir uzay istasyonu inşa edecektim. Tam oyuna başlayacaktım ki, annem:

- Emirciğim, ben manava gidiyorum. 15-20 dakikaya dönerim. Sen evde oynamaya devam et, diye seslendi.
- Tamam anne, sen gelene kadar uzay istasyonumun temellerini atarım ben de. Harika bir uzay istasyonu yapacağım, dedim.

En sevdiğim oyunlardan birisiydi. Kutunun içerisindeki çeşitli şekillerdeki parçaları birleştirirken uzay istasyonum da ortaya çıkmaya başlamıştı. "Burası kumanda kabini, şurası makine ve motor bölümü, burası da astronotların uyuması için bir yer olsun" diye düşünüyordum ki bir korna ve fren sesi, ardından da bir çocuk çığlığı duydum gibi geldi.

Merakla pencereden sokağa doğru baktım. Mavi renkli bir araba sokağın ortasında durmuştu. Arabanın önünde de tıpkı benim gibi bir çocuk yatıyordu. Çocuğun sırtı bana dönüktü. Yüzünü göremiyordum. Şoför telaşla arabadan inerek çocukla ilgilenmeye başladı. Sokakta başka kimsecikler görünmüyordu. Ne yapacağımı bilemeden öylece dururken, an-nemi uzaktan gördüm, koşarak geliyordu. Pencerede olduğumu gördü ve bana seslenerek:

- Emiiiiir, telefonumu evde unutmuşum, masanın üzerinde. Hemen 1-1-2'yi ara! Yardım çağır! Ben çocuğa bakıyorum, dedi.

Hemen annemin telefonunu elime aldım. 1-1-2'yi tuşladım. Acil durum aramalarında şifre gerekmediğini, bu nedenle 1-1-2'yi doğrudan arayabileceğimizi Leyla Öğretmen'im anlatmıştı. 1-1-2'de telefonu bir abla açtı:

1-1-2: Merhabalar, size nasıl yardımcı olabilirim?

Ben: Merhaba, ben Emir. Evimizin önündeki sokakta bir araba benim gibi bir çocuğa çarptı. Şoför Amca ve annem şimdi onunla ilgileniyor. Annem 1-1-2'yi aramamı söyledi.

1-1-2: Emir, evinin adresini bana söyleyebilir misin?

Ben: Evet, söyleyebilirim. Yeşil Bahçeler Mahallesi, Gül Sokak, No: 2. Menekşe İlkokulu'nun iki sokak arkasında kalıyor. Sokağın köşesinde tek katlı bir ev var, bahçesi çok çiçekli. Oradan tanıyabilirsiniz.

1-1-2: Tamam Emir, ambulans, sokağınıza doğru hemen yola çıktı. Şimdi, telefonu kapatmadan dışarıdaki büyük birine verebilir misin? İstersen evinizin kapısına kapanmaması için bir sandalye koy.

Ben: Elbette, hemen anneme veriyorum.

Kapımızın önüne bir sandalye koydum. Koşarak merdivenlerden indim, aynı hızla bahçeyi geçtim ve sokağa çıktım. Kendimi büyük bir ağabey gibi hissediyordum.

Ben telefonu kapatmazsam 1-1-2 de kapatmazdı, bunu da Leyla Öğretmen'im söylemişti. Bahçe kapısından anneme seslendim. Telefonu verdikten sonra annem: "Teşekkür ederim, eve dönebilirsin." dedi.

Merdivenlerden yukarı çıktım. Sandalyeyi yerine koyup kapıyı kapattım. Neler olup bittiğini görmek için pencereden izlemeye başladım.

Çok geçmeden ambulans sesini duydum. Ambulanstan üç sağlık görevlisi indi. Üzerlerindeki kıyafetlerle süper kahramanlar gibi duruyorlardı. Çocuğun yüzünü göremiyordum ama ablaların üzerine eğildiklerini, bir boyunluk takıp taşıma tahtasına bağladıklarını gördüm.

Tam ambulansa yerleştirirlerken annesi geldi. "Aaaaaa" diye bir ses çıktı ağızımdan. Şaşırmıştım, çünkü gelen arkadaşım Ahmet'in annesi Arife Teyze'ydi. İnanamıyorum! Arkadaşım kaza geçirmişti ve ben 1-1-2'yi Ahmet için aramıştım. O an o kadar üzüldüm ki...

Ambulans hareket etmek üzereyken görevli ablalardan birinin annemle konuştuğunu fark ettim. Annem, parmağıyla bizim evi, beni gösteriyordu. Sağlıkçı Abla bana baktı ve gülümsedi. Başparmağıyla her şey yolunda anlamında bir işaret yaptı. Sonra hemen ambulansa bindi.

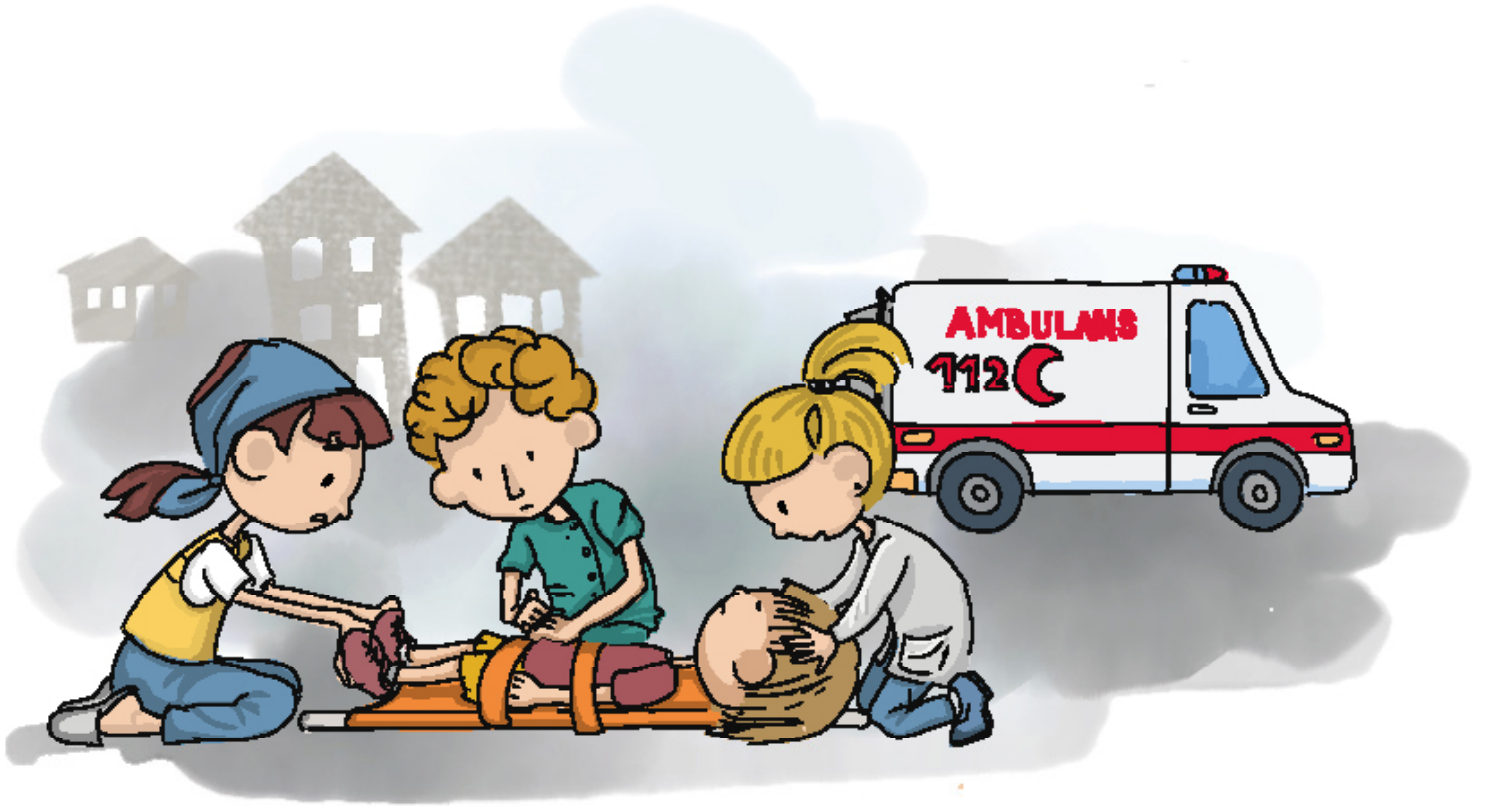
Ambulans, sirenler çalarak Ahmet'i hastaneye götürmek üzere yola çıktı. Annem de zili çalışıyordu. Kapıyı açtım ve anneme sarıldım.

- Anne, Ahmet iyi mi? Sağlıkçı Abla iyi demek istedi değil mi? dedim.

Annem:

- Evet Emir, Ahmet iyi, çok şükür. Şimdi onu hastaneye götürüyorlar. Orada gerekli müdahaleyi yapacaklar, dedi.

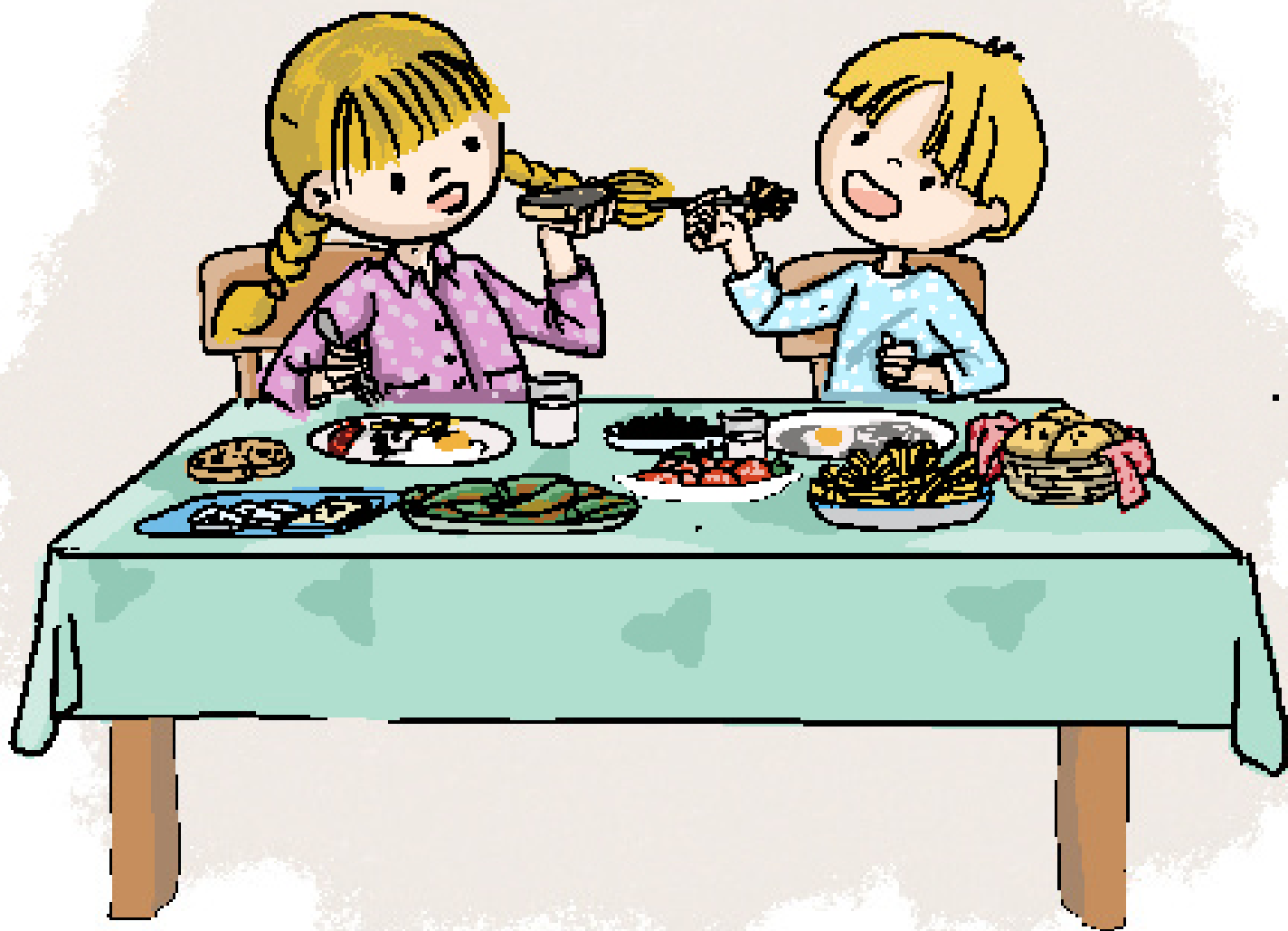
Nihayet içim rahatlamıştı. Derin bir nefes aldım.

Annem:

- Aferin benim oğluma. Bugün çok önemli bir iş yaptın. Bazen sadece 1-1-2'yi doğru zamanda aramak ve doğru bilgileri vermek en önemli ilk yardım uygulamasıdır. Böylece ambulans ve sağlık görevlileri olay yerine erken ulaşabilirler, dedi.

Çok gururlandım. Kendimi tıpkı bir kahraman gibi hissediyordum. Uzun istasyonuma yeni bir üs eklemeye karar vermiştim: 1-1-2 acil ambulans üssü! Ahmet iyileşip hastaneden çıktığında da beraber oynardık.

Kahvaltıda Selim'e Ne Oldu?

Bu sabah mutfaktan gelen enfes biber kızartması kokusuyla uyandım. Babam bakkala ekmek almaya gitmiş. Dönerken komşumuz Sema Nine, bahçeden topladığı biberlerden babama vermiş. “Taze taze yersiniz kahvaltıda” demiş. Annem de biz sevdiğimiz için biber kızartması yapmış. Yanına patates de eklemiş. Oh, en sevdiğim kahvaltı, mis!

Kardeşim Selim, sofrada bile pek yerinde duramaz, ailemizin en yaramazı. Yine yaptı yapacağını. Patates kızartmasından tabağına bir sürü aldı, hepsini birden yutmaya çalıştı. Bir yandan da şişirdiği ağzını gösteriyor ve bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Tam o sırada boğulur gibi öksürmeye başladı. İki eliyle boğazını tutmuştu, ne yapacağını bilemiyordu. “Genzime kaçtı, boğuluyorum.” dedi. Baktım ki Selim nefes alabiliyor ve konuşabiliyor. Ona sakın olmasını söyledim:

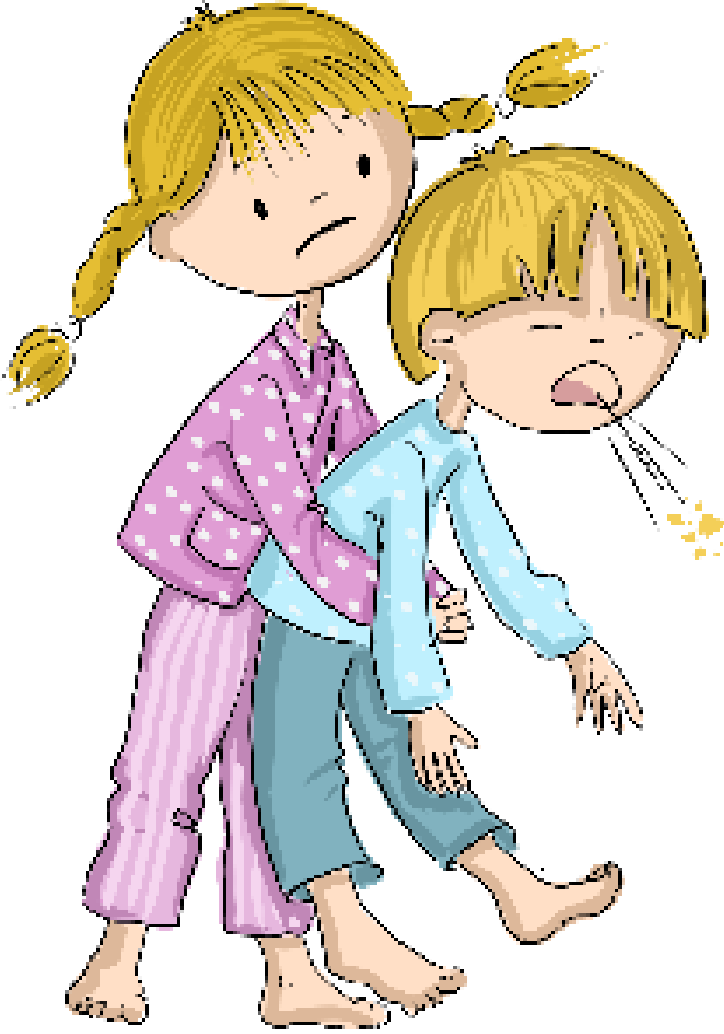
- Korkma Selim, nefes alabiliyorsun. Telaş edecek bir şey yok. Hafif hafif nefes al ve öksür, dedim. Leyla Öğretmen'im okulda bunu öğretmişti.

Selim onaylar gibi gözlerini kapatıp açtı. Sakin bir şekilde, derin olmayan bir nefes aldı. Üç dört kez arka arkaya öksürdü. Sonuncu öksürükten sonra “tamam, çıktı galiba” dedi. Rahatlamıştı.

Hepimiz rahat bir nefes aldık. Tehlike geçince babam Selim'e,

- Oğlum, ne kadar tehlikeli bir hareket yaptığının farkında mısın? Bizi de korkuttun. Bir şey yerken ağzını çok fazla doldurmamalı ve ağzın dolu iken konuşmamaya çalışmamalı-sın. Hele de çekirdekli ve kabuklu şeyleri yerken daha da dikkatli olmalısın, dedi.

Selim suçlu suçlu başını salladı. Yaşadığı o korkuyla bir daha böyle şeyler yapmaz sanırım.

Babam:

- Bak güzel kızım, kardeşin ses çıkaramadan morarmaya başlasaydı, başka bir ilk yardım uygulayacaktık. İsterseniz hep beraber deneyerek öğrenelim. Şimdi kardeşinin arkasına geç. İkiniz de ayakta durun. Selim'in seviyesine eğil. Sonra sağ elini yumruk yap ve karnına

Sonra babam bana dönerek,

- Aferin Gözde, kardeşine sakince ilk yardım uyguladın. Şimdi biz Selim'le hastaneye kontrole gidelim. Siz de annenle kahvaltınıza devam edin, dedi.

Hastane evimize çok yakın. Kısa sürede babamla Selim döndü. Doktor gerekli kontrolleri yapmış. Herhangi bir sorun görmemiş çok şükür. Ayrıca babama böyle durumlarda ne yapması gerektiğini ayrıntılı olarak anlatmış.

-Baba! Ya genzine kaçan şey Selim öksürünce de çıkmasaydı ne yapacaktık? dedim.

Babam:

- Öksürerek çıkmasaydı sırtına vurarak çıkmasını sağlayabilirdik, dedi.

Benim bir sorum daha vardı:

- Peki sırtına vurmakla da çıkmasaydı ne yapacaktık baba?

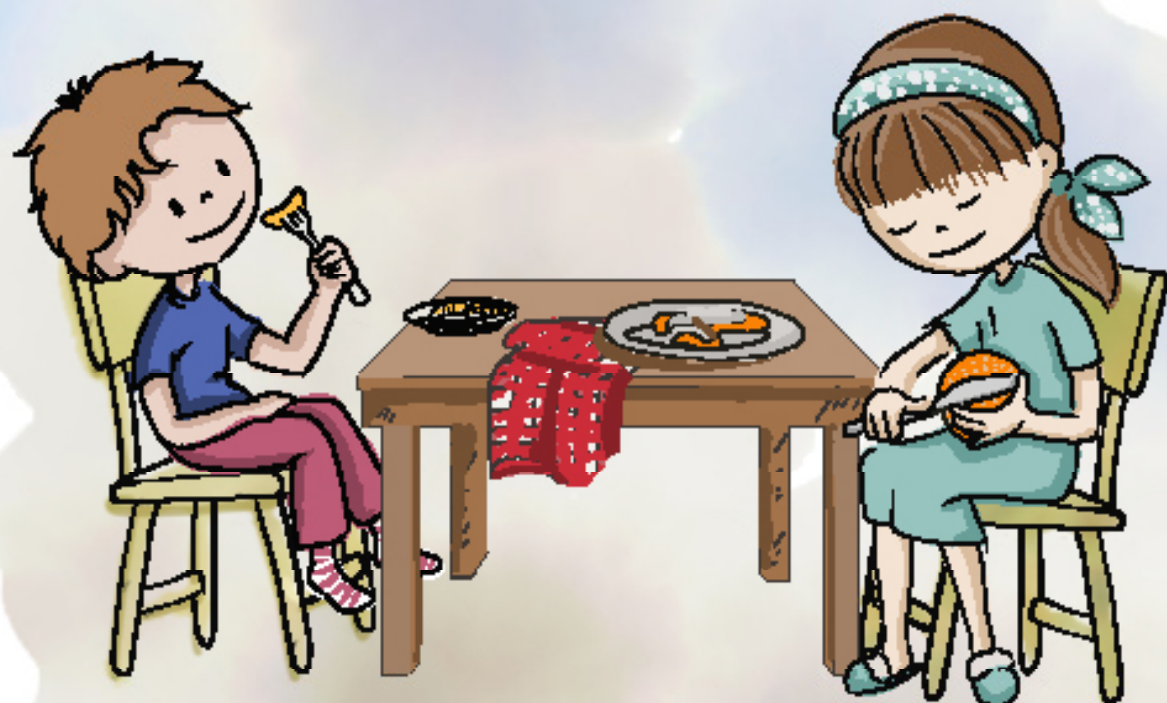
koy. Sol elinle sağ elini tutup sabitle. Selim'in karnına baskı yapacak şekilde beş altı kez bastırır gibi yap. İşte böyle, Selim'in genzine kaçan lokmayı basınç uygulayarak çıkartmaya çalışacaktık, dedi.

Olayın şokunu atlatan annem:

- Aman çocuklar, biz yanınızda yokken böyle bir şey olursa sakın olun. Hemen büyük birini çağırın ve 1-1-2'yi arayın, diyerek Selim'e sarıldı ve sırtını sıvazladı.

Biber kızartması kokusuyla başladığım sakın pazar günü, bu olay yüzünden unutamayacağım günlerden biri oldu. İhsan dedemi telefonla aradım, olanları ona da anlattım. Bana birazdan bir şiir göndereceğini ve haftaya gelene kadar Selim'le benim ezberlememizi söyledi. Hemen dedemin gönderdiği şiiri ezberlemeye başladık çünkü dedemi bir süredir görmemiş ve onu çok özlemiştik.

Yıkıyorum ellerimi yemekten önce,
Yavaş yavaş yiyorum yemekleri,
Çiğniyorum uzun uzun yutmadan önce,
Yutmuyorum çekirdekleri,
Konuşmuyorum ağzımda yemekle,
Kıkır kıkır da gülmüyorum,
Kapatıyorum ağzımı.

Kağan Parmağını Kesti

Kağan, her gün okuldan geldikten sonra kıyafetlerini değiştirir, elini yüzünü yıkar, annesiyle vakit geçirirdi. Kağan annesine okulda yaşadıklarını ve öğrendiklerini anlatırdı. Annesi de ona meyve soyar, birlikte yerlerdi.

O gün Kağan heyecanla annesine sınıfta yapılan yarışmada nasıl birinci olduğunu anlatıyordu.

Kağan:

- Anne tüm soruları bildim. Hatta İstiklâl Marşı töreninde tüm okulun önünde bana hediye verdiler. Bak bu kalemi verdiler, diyerek elindeki kalemi gösteriyordu.

Kağan mutluluktan yerinde duramıyordu. Bir ara annesi çalan telefona bakmak için mutfığa geçti. Kağan, annesinin bıraktığı bıçağı aldı ve portakalı kendisi soymaya çalıştı. Aslında bıçakla oynamaması gerektiğini de biliyordu. Annesi ve babası çok kez anlatmıştı bunu fakat Kağan o günün heyecanıyla çok da farkında değildi ne yaptığının. Bıçağı portakala değdirdiği anda bıçak kayıverdi ve hafifçe elini kesti. Canı acımişti ve parmağı kanıyordu. Diğer eliyle kesilen parmağını tutarak annesinin yanına koştu.

Ağlamamaya çalışıyordu fakat birkaç gözyaşı damlasına da engel olamıyordu. Annesi hemen telefonu kapattı. Kağan'ın elinin kanadığını görünce, birkaç gün önce beraber hazırladıkları ilk yardım çantasını eline aldı. Bir yandan çantadan temiz sargı bezi çıkarırken bir yandan da Kağan'a:

- Ah Kağan, bıçağı eline almamalıydın. Neyse, bak şimdi sakın ol. Tamam mı yavrum? Bu temiz bezi yaranın üstüne bastır. Ben kaldır demeden sakın kaldırma ama, dedi.

Kağan bezi yaraya bastırırken annesi, başka temiz bir bez ve yara bandı getirdi. Yaraya bastırılan ilk bezi kaldırmadan ikinci bezi üzerine koydu ve bastırdı. Kağan'ın parmağını

kalp hizasından yukarıya kaldırdı. Birkaç dakika öyle durduktan sonra bezleri çekti. Kana-
ma durmuştu. Yaranın üzerine yara bandı yapıştırdı.

Annesi:

- Geçmiş olsun oğlum, şimdi nasılsın? dedi.

Kağan biraz mahcup bir şekilde:

- Daha iyiyim anne ama biliyor musun anne hiç korkmadım ben, dedi.

Kağan rahatlamıştı.

Annesi:

- Bak oğlum neden sana: “Keskin aletleri kendi başına kullanma.” dediğimizi anladın değil mi? Bıçak parmağını değil, kolunu ya da başka yerini de kesebilirdi. Keşke beni bekleyseydin. Ben senin için portakalı soyardım, dedi.

Kağan:

- Özür dilerim, kendim yapabilirim sanmıştım. Peki kolumda bir yeri kesseydim yine ilk yardım yapabilir miydik? diye sordu.

Annesi:

- Evet, bu yaptığımızın aynısını koluna da yapacaktık Kağan, dedi. Önce oraya varsa sargı bezi veya pamukla, onlar yoksa, temiz bir bezle örtüp baskı uygulayacaktık. Sonra o bezi kaldırmadan üstüne ikinci bir bez daha koyup yine bastıracaktık. Sonra kolunu hafifçe kaldırıp kalp hizandan yukarıda birkaç dakika tutacaktık. Sonra da üzerini sıkı bandajla sararak hemen 1-1-2’yi arayıp acil servise gidecektik, dedi.

O sırada Kağan’ın babası eve geldi. Olanları duyunca, Kağan’ın başını okşayarak:

- Geçmiş olsun oğlum, ucuz atlatmışız. Girişte ayakkabılığın orada duran kutuyu getir de aç bakalım, dedi.

Kağan kutuyu getirdi, heyecanla açtı. Aman Allah’ım! Bu Kağan’ın ne zamandır istediği oyuncak arabaydı. Babasına ve annesine sarıldı, teşekkür etti.

Babası:

- Annen aradı ve sınıfta birinci olduğunu söyledi. E, sen de bu arabayı çok istiyordun! Sana sürpriz yapmak istedim, dedi.

Kağan bir kez daha teşekkür etti. Heyecanla yeni arabasıyla oynamaya başladı. Elindeki yarayı bile unutmuştu.

O şimdi yeni arabasıyla uzun bir yolculuğa çıkmak üzereydi.

Eyvah! Burnum Kanıyor

Top bir anda Yusuf'un önünde kaldı. Yusuf, kaleyi tam karşıdan görüyordu. Maç henüz berabereydi ve bu maç final maçıydı. Kazanırlarsa turnuva şampiyonu olacaktı. Yusuf, karşısına gelen rakip takımdan arkadaşını çalımladı. Artık ceza sahası içerisindeydi ve karşısında sadece kale ve kaleci kalmıştı. Sağ ayağıyla topa çok sert vurdu. Tribünde oturan sınıf arkadaşları gol oldu diye ayağa kalktı ama top o hızla kalenin üst direğine çarptı ve dışarı çıktı.

Yusuf, can sıkıntısıyla elini burnuna götürdü. Canı sıkın olduğu zamanlarda da hep burnu kaşınırdı. Elinin tersi ile burnunun ucunu kaşımaya çalıştı. Kaşıntı geçmeyince cebinden mendilini çıkararak hızla sümkürdü. Mendilini katlarken burnundan kan damlamaya başlayan Yusuf hem şaşırılmış hem de korkmuştu.

Arkadaşı Ahmet:

- Öğretmenim! Yusuf'un burnu kanıyor, diye bağırdı. Hakem olan beden eğitimi öğretmeni maçı durdurdu.

Öğretmeni, Yusuf'un yanına giderken acaba top mu geldi ya da birisiyle mi çarpıştı? diye düşündü. Sonra olayı anlayınca Yusuf'u sakinleştirdi. Korkulacak bir şey olmadığını söyledi. "Korkma Yusuf, bazen çocuklarda bu duruma rastlanabilir. Şimdi kanamayı durdururuz." diyerek Yusuf'u rahatlattı.

Öğretmen, kanın genze doğru gitmemesi ve burundan dışarı rahat akması için Yusuf'un başını hafifçe öne doğru eğdi. Daha sonra cebinden temiz bir kâğıt mendil çıkarıp Yusuf'un yumuşak burun kanatlarına birinci ve ikinci parmağı ile baskı uygulamaya başladı.

Öğretmen:

- Merak etme Yusuf, burnuna böyle biraz bastıracağım. Tam parmağımın altındaki bölgede burnumuzu besleyen küçük kılcal damarlarımız vardır. Burun kanamaları genellikle bu damarlardan olur. Beş dakika süreyle ve sakın bir şekilde bunu yapabilirsen kanamanın durduğunu göreceksin. Bu basit ilk yardım müdahalesini gerektiğinde kendine yapabileceğin gibi başkalarına da yapabilirsin, dedi.

Gerçekten de 5 dakika sonra kanama durmuştu. Bu sırada okul idaresi Yusuf'un ailesine de haber vermişti. Yusuf'un ailesi geldi, birlikte hastaneye Yusuf'u kontrol ettirmeye gittiler.

Bu arada rakip takım oyuncularını dahil tüm öğrenciler üzülmüşlerdi. Kimsenin top oynaması kalmamıştı. Her iki takımın oyuncularını da maça devam etmek istemediklerini söyledi. Bunun üzerine maçın başka bir gün tekrar yapılmasına karar verildi. Tekrarlanan maçı rakip takım kazanmış ve şampiyon olmuştu. Yusuf, ödöl töreninde ilk maça kaçırdığı golü düşünüyordu. Golü kaçırsa da turnuva boyunca kendisini çok seven bir sürü dost edinmişti. Zaten asıl önemli olan da buydu.

Hadi Beni Yakala!

Ali, Ahmet, Emir ve Yusuf mahalledeki çimenlik alanda toplanmıştı. Çift kale maç yapacaklardı. Burak ile Kağan'ı bekliyorlardı. Ahmet, bir ağaca sırtını dayayıp oturmuştu. Ali ise dizinde top sektiriyordu. Emir, çevrede büyük taşlar arıyordu. Taşlarla kale yapacaktı. Yusuf ise bisikletini park etmek için uygun bir yer bulmuştu.

Çok geçmeden Burak ile Kağan'ın geldiğini gördüler. Burak'ın elinde bir meyve poşeti vardı.

Ahmet:

- Nerede kaldınız? dedi.

Burak cevap verdi:

- Galip dedeme uğradık, size kiraz gönderdi. Köşedeki çeşmede kirazları yıkayıp geldik, dedi.

Kağan da:

- O zaman maça başlamadan önce oturup yiyelim. Hem Burak'la size anlatacaklarımız var, dedi.

Ali ile Emir hemen ağacın altına oturdular ve merakla:

- Ne oldu? Mahalle maçı mı yapacağız bugün, yoksa eve erken mi gitmek zorundasınız?

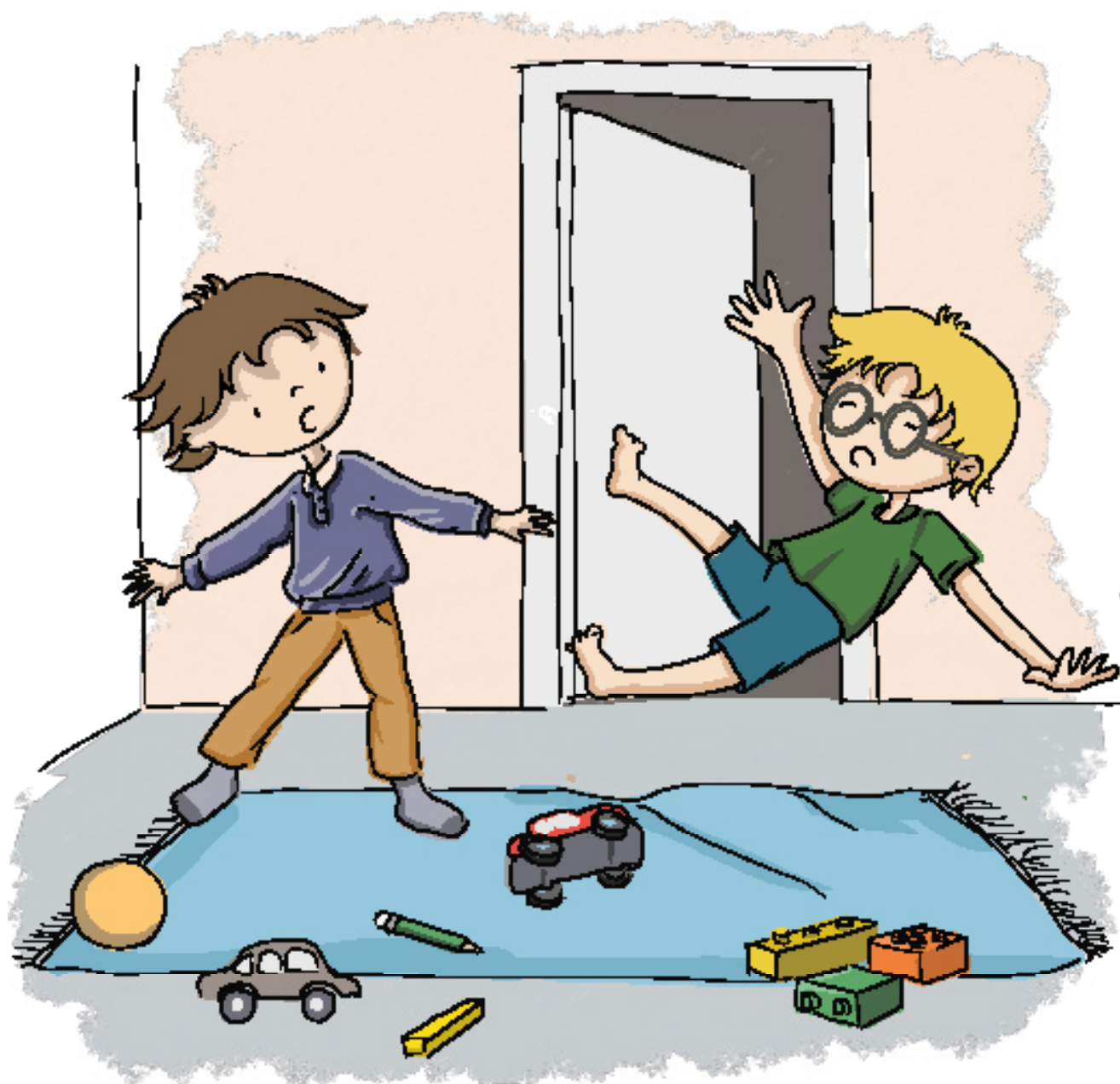
Meraklı soruların ardı arkası kesilmiyordu.

Kağan Burak'a bakıp hafifçe gülümseyerek:

- Dün akşam neler oldu bir bilseniz, dedi.

Yusuf:

- E hadi anlat ama. Meraktan çatlatma.

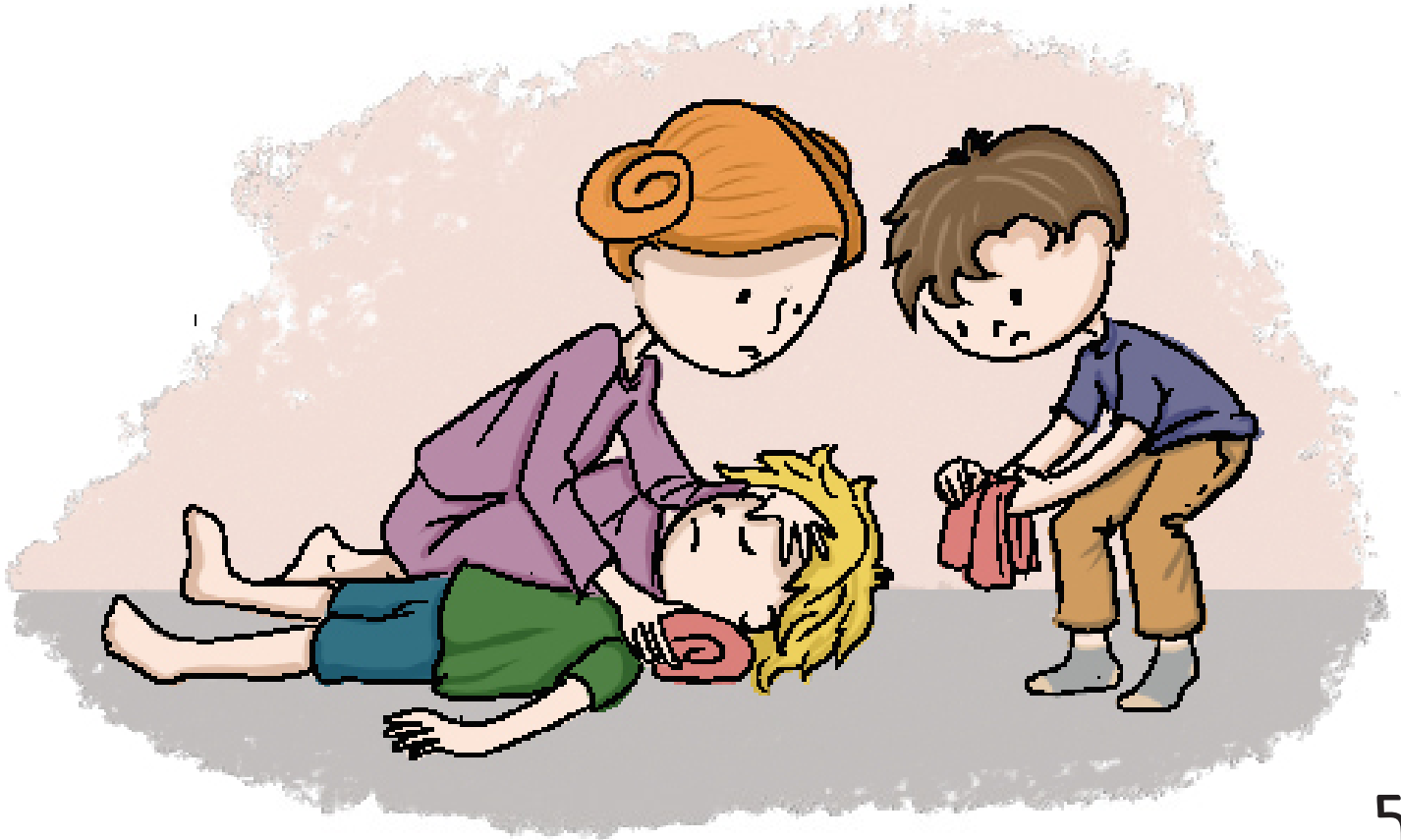

Kağan başladı anlatmaya.

- Biliyorsunuz, biz Burak'la aynı apartmanda oturuyoruz. Burak'lar giriş katta, biz onların üst katında. Dün akşamüstü Burak bize gelmişti. Oyuncak arabalarımızla oturma odasındaki halının üzerinde yarış yaptık. Sonra yakalamaca oynamaya karar verdik. Evin içinde iki tur koştuk. Burak beni hâlâ yakalayamamıştı. Sonunda yine oturma odasına geldik. Burak tam, "Yakaladım." diyecekken oyuncaklardan birisine takıldı ve yere düştü. Düşerken de kafasını çarptı!

Ali, Ahmet, Emir ve Yusuf hep bir ağızdan;

- Aaaaaaaaaa! diyerek şaşkınlıklarını belirtti.

Burak, Kağan'ın kaldığı yerden devam etti.

Burak:

- Bir anda kendimi yerde buldum. Emine Teyze kıpırdamamamı söyledi ve hemen yanıma koştu. Alnımdan tutup hafifçe bastırarak hareket etmemi engelledi. "Burak, sakın boynunu hareket ettirme." dedi. Zaten başım ve boynum biraz acıyordu. Hareket etmeden yattım.

Kağan araya girerek:

- Annem iki havlu getirmemi istedi. Hemen koştum, getirdim. Annem, havluları Burak'ın boynunun her iki yanına yerleştirdi. Ben de o sırada boynu hareket etmesin diye Burak'ın alnından tutarak başını sabitledim, dedi.

Burak:

- Sonra Emine Teyze hemen 1-1-2'yi aradı. Ambulans çağırdı. Ardından annemi de arayıp haber verdi. Annem çok telaşlanmış, hemen geldi. Ambulans da gecikmeden geldi. Beni hastaneye götürdüler.

Kağan:

- Oyuncaklarım yüzünden Burak kafasını çarptı. Açıkçası bende korktum biraz Burak'a bir şey oldu diye. Haber gelene kadar yerimde duramadım. Bir iki saat sonra Burak'ın annesi annemi aradı. "Burak çok iyi, eve gidiyoruz şimdi." dedi. Doktorlar doğru ilk yardım uyguladığımızı söylemiş. Şerife Teyze de bana çok teşekkür etmiş. Bunu duyunca nasıl içim rahatladı bilseniz.

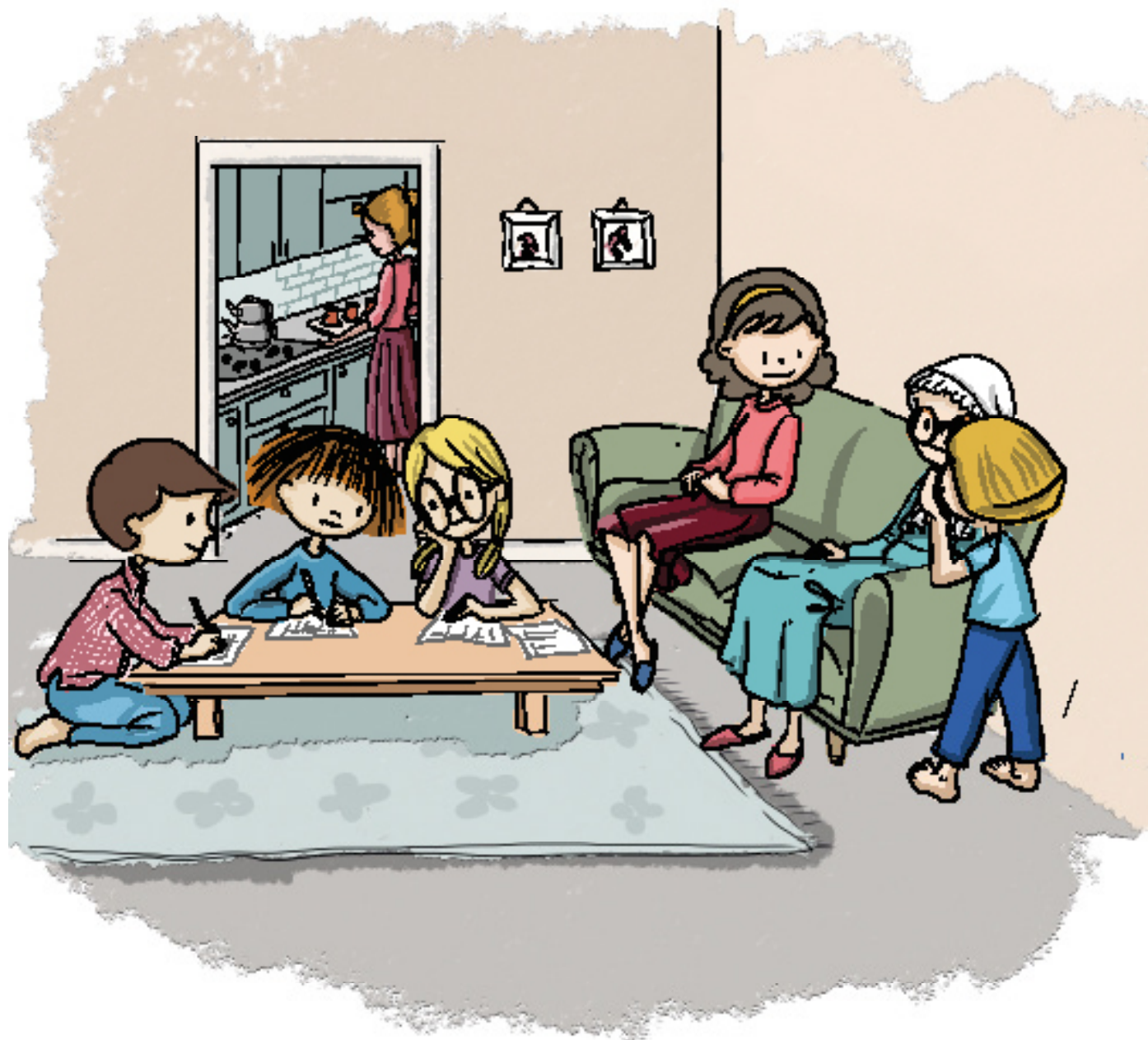
Burak:

- Evet, hastanedeki Doktor Amca da öyle dedi. Sağ olsun Emine Teyze, doğru olanı yapmış.

Tüm çocuklar heyecanla Burak ile Kağan'ı dinliyordu. Farkında olmadan kirazların hepsini yemişlerdi. Burak'a hep bir ağızdan "Geçmiş olsun." dediler.

Kiraz bittiğine göre maç vakti gelmişti. Ahmet topu aldı ve güneşi vurmak ister gibi havaya doğru attı. Sonra hepsi birden bağışarak topa doğru koşmaya başladı.

İsim-Şehir Oyunu

Yusuf, Zeynep, Ayşe ve Ali sehpanın etrafına oturmuş isim-şehir oynuyordu. Ali, L harfiyle başlayan bir hayvan adını bir türlü bulamamıştı. Anneannesinin yanına gidip kulağına fısıldadı.

Ali:

- Anneanne, bana L harfi ile başlayan bir hayvan adı söyler misin? dedi.

Anneanesi Zeynep'in ve Ayşe'nin annesi ile sohbet ediyordu. Biraz düşündükten sonra Ali'nin kulağına eğildi. Tam söyleyecekken bunu gören Zeynep itiraz etti.

Zeynep:

- Ama Sema Nine, büyüklerden yardım almayacağımıza söz vermiştik, dedi.

Bunun üzerine Sema Nine Ali'ye:

- Biraz daha düşün istersen küçüğüm, bulabilirsin, dedi.

O anda Ali canı sıkılmış bir şekilde kafasını önüne çevirdi. Dizlerine bakarken ne yazacağı buldu. İçinden: "Leyleek!" dedi.

Mutfaktan da harika kokular geliyordu. Kim bilir Yusuf'un annesi Tuba Teyze misafirlerine neler hazırlamıştı. Zeynep, pofidik, lezzetli bir poğaça hayali kurmaya başlamıştı bile. Mutfaktan Yusuf'un annesinin sesi duyuldu.

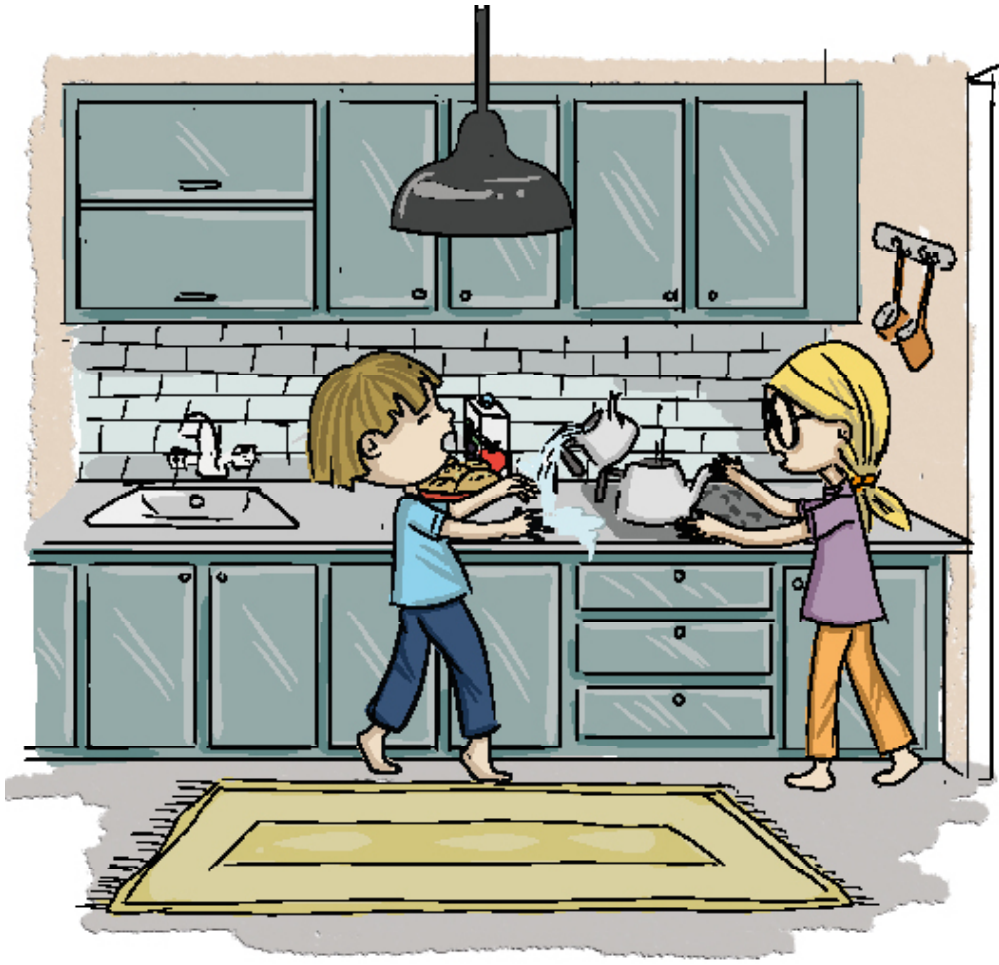
Yusuf'un annesi:

- Çocuklar, haydi mutfağa, poğaçalarınız ve meyve sularınız hazır!

Oyunu yarım bırakıp mutfağa koştular. Hepsi acıkmıştı.

Annesi, çay tepsisini eline almış, mutfaktan çıkarken Yusuf'a:

- Yusuf, biz bahçede salkım söğüdün altında oturacağız. Ocakta çay var. Yaklaşmayın, dikkat edin olur mu? dedi.

- Tamam anne, dikkat ederiz, dedi Yusuf.

Hapır hupur yemeğe başladılar.

Ayşe:

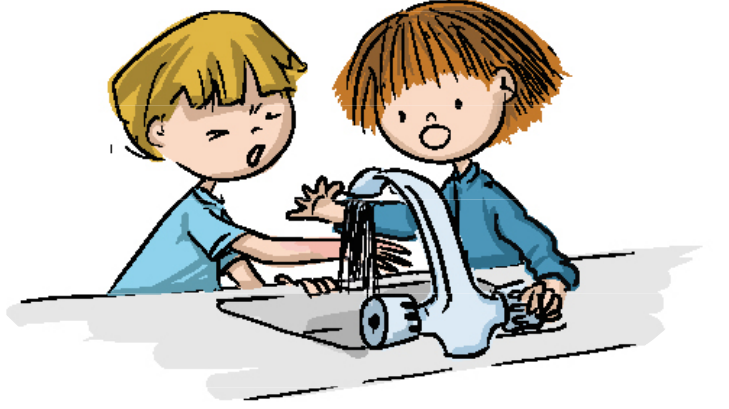
- L harfinden hayvan bulabildin mi Ali? dedi.

Ali:

- Evet buldum. Tıpkı benim gibi, uzun bacaklı. Hem de uçabiliyor, işte Leylek, diyerek ayağa kalkıp leylek taklidi yapmaya başladı. Gülüştüler. O sırada Zeynep biraz daha meyve suyu almak istedi.

Ali:

- Ben uzatırım, dedi. Ocağın yanındaki meyve suyu şişesine doğru bacaklarını kocaman açıp ilerledi. Leylek taklidi yapmaya devam ediyordu. Tam şişeyi alacakken elinden kayıverdi. Bu sırada kolunu çaydanlığa çarptı. Çaydanlık devrildi ve sıcak çay Ali'nin koluna döküldü.

Ali:

- Ahh kolum yandı! diye acı içinde ağlamaya başladı.

Ayşe yerinden fırlayıp mutfak lavabosunun soğuk su musluğunu açtı ve Ali'ye dönerek:

- Gel, kolunu suyun altına tutalım hemen. Acını azaltır. Sakin ol, dedi.

Ali'nin kolunu musluktan akan soğuk suyun altına tutmaya başladılar. Bu arada Zeynep ocağı kapatmış, Yusuf da annesini çağırmaya gitmişti. Yusuf'un annesi ve Sema Nine mutfağa geldi.

Sema Nine:

- Ah çocuğum, ocağa yaklaşmasaydınız keşke. Ali, acın geçene kadara soğuk suya tut yavrum kolunu, dedi.

Yusuf'un annesi de üzölmüştü. Sakin bir şekilde:

- Doğru ilk yardım uygulamışsınız Ayşeciğim, aferin. Ocağın ateşini kapatmışsınız. Yanık yere soğuk su uygulaması dışında başka bir şey de sürmemişsiniz. Ben hemen 1-1-2'yi arayacağım. Siz Ali'nin kolunu soğuk suya tutmaya devam edin, dedi.

Ali yaptığından pişman olmuştu.

Bu arada Yusuf ile Zeynep, Ali'nin neşesi yerine gelsin diye Ali'ye yönelerek bir şarkı söylemeye başladı: "Leylek leylek havada, yumurtası tavada..."

Babamın Radyosu

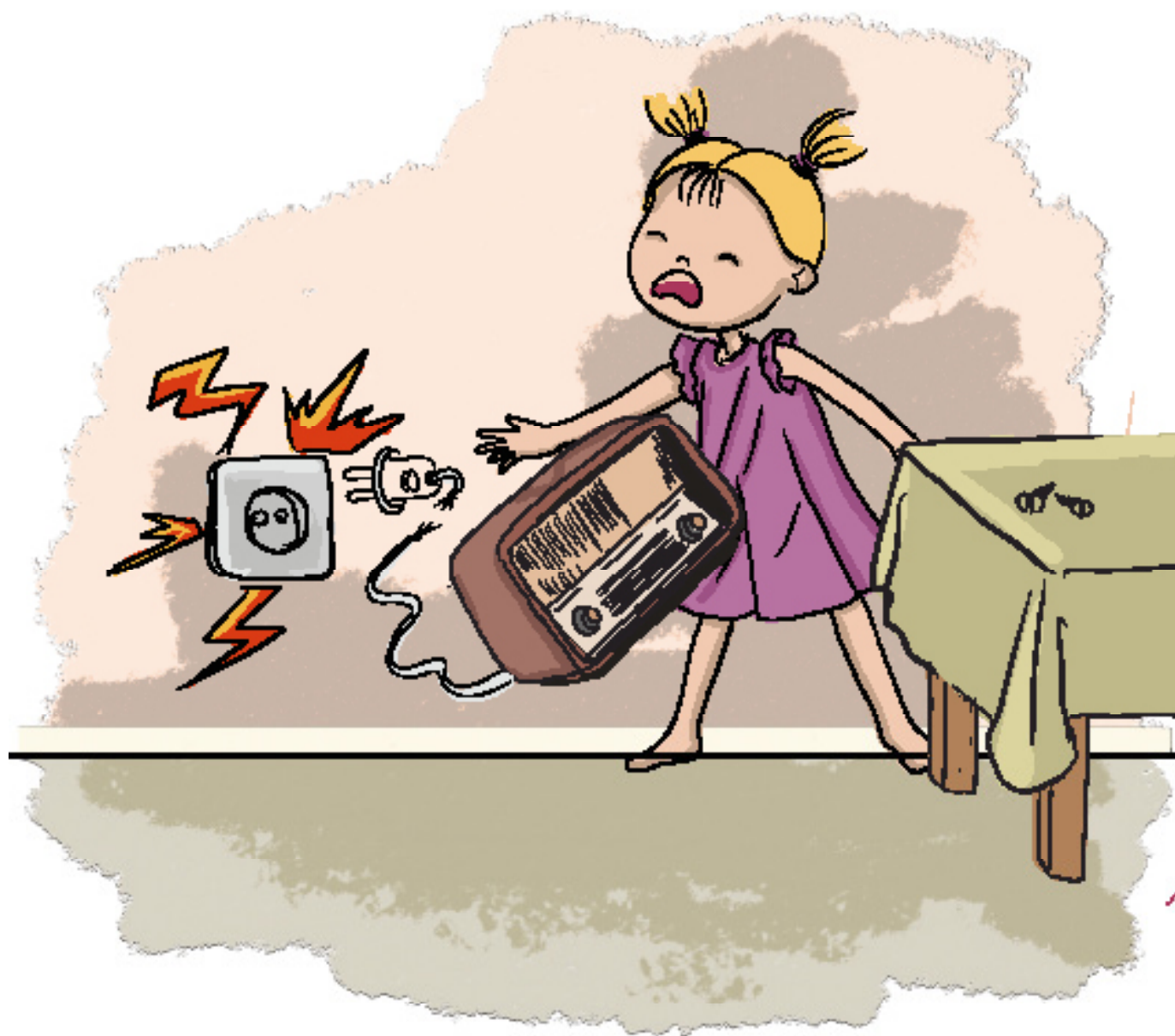
Bugün sabah babamın kitaplığını düzenliyordum. Kitapları yayınevi isimlerine göre ayrı raflara yerleştiriyordum. O sırada camlı bölmede üst raflardan birinde duran eski radyoya gözüm ilişti. Bozulmuştu, uzun zamandır çalışmıyordu.

Bu radyonun hikâyesini dedemden dinlemiştim. Ben doğmadan çok önce dedemlerin evinde televizyon yokmuş. Dedem ile babam her akşam haberleri bu radyodan dinlermiş. Hatta babam İngilizceyi de yabancı bir haber kanalını radyodan dinleyerek öğrenmiş. Hani arabada dinlediğimiz radyo kanalları var ya, o kanalların hepsini bu radyodan da dinleyebilirmişiz.

Kararımı vermiştim. Radyoyu tamir edip babama sürpriz yapacaktım. Nasıl mı? Geçen gün amcamı eski bir radyoyu tamir ederken izledim, radyo tamiri çok kolay görünüyordu. Ben de radyo tamiri yapabilirdim.

Hemen işe koyuldum. Bir sandalyenin üzerine çıktım. Dolabın kapağını açtım, radyoyu ve kablosunu dikkatlice aldım. Yıldız tornavida babamın çekmecesindeydi. Tornavida ile önce vidaları söküp kapağını çıkardım. İçi biraz tozlanmıştı. Kâğıt mendille temizledim. Tüm parçaları yerli yerine taktım. Kabloyu yuvasına yerleştirdim. Kapağı kapattım. Anteni-nin vidasını da güzelce sıkıştırdım. Radyoyu tamir etmiştim.

O sırada Akif odaya geldi. “Abla ne yapıyorsun babamın radyosuyla?” diye sordu. “Tamir ettim Akif, babama sürpriz yapacağım.” dedim. “Hadi dinleyelim o zaman.” dedi. Zaten ben de sesini duymak için can atıyordum. Masanın arkasındaki prize radyonun fişini takmak için elimi uzattım. Fişi prize takar takmaz prizden “paaat” diye bir ses geldi ve parlak bir ateş çıktı! Öyle korktum ki! Çığlık atıp geri çekildim. Korkuyla halının üzerine oturdum.

Annem hemen geldi, “Ne oldu Zehra?” dedi. “Anne, radyoyu tamir etmek istemiştim. Priz patladı, çok korktum.” dedim.

Annem:

- Zehracığım, ya seni elektrik arpsaydı. Hayatın tehlikede olabilirdi şimdi. Lütfen elektrik düğmeleri ve prizleri kullanırken çok dikkatli ol. Elektrikli aletleri kendi başına prize takmayacağına söz ver bana, dedi.

Ben:

- Tamam anne söz veriyorum ama amcamı radyo tamir ederken izlemiştim. Neden böyle oldu ki? dedim.

Annem:

- Kızım, elektrikli aletleri tamir etmek bilgi ister. Sen daha bunları öğrenmedin ki yavrum, dedi.

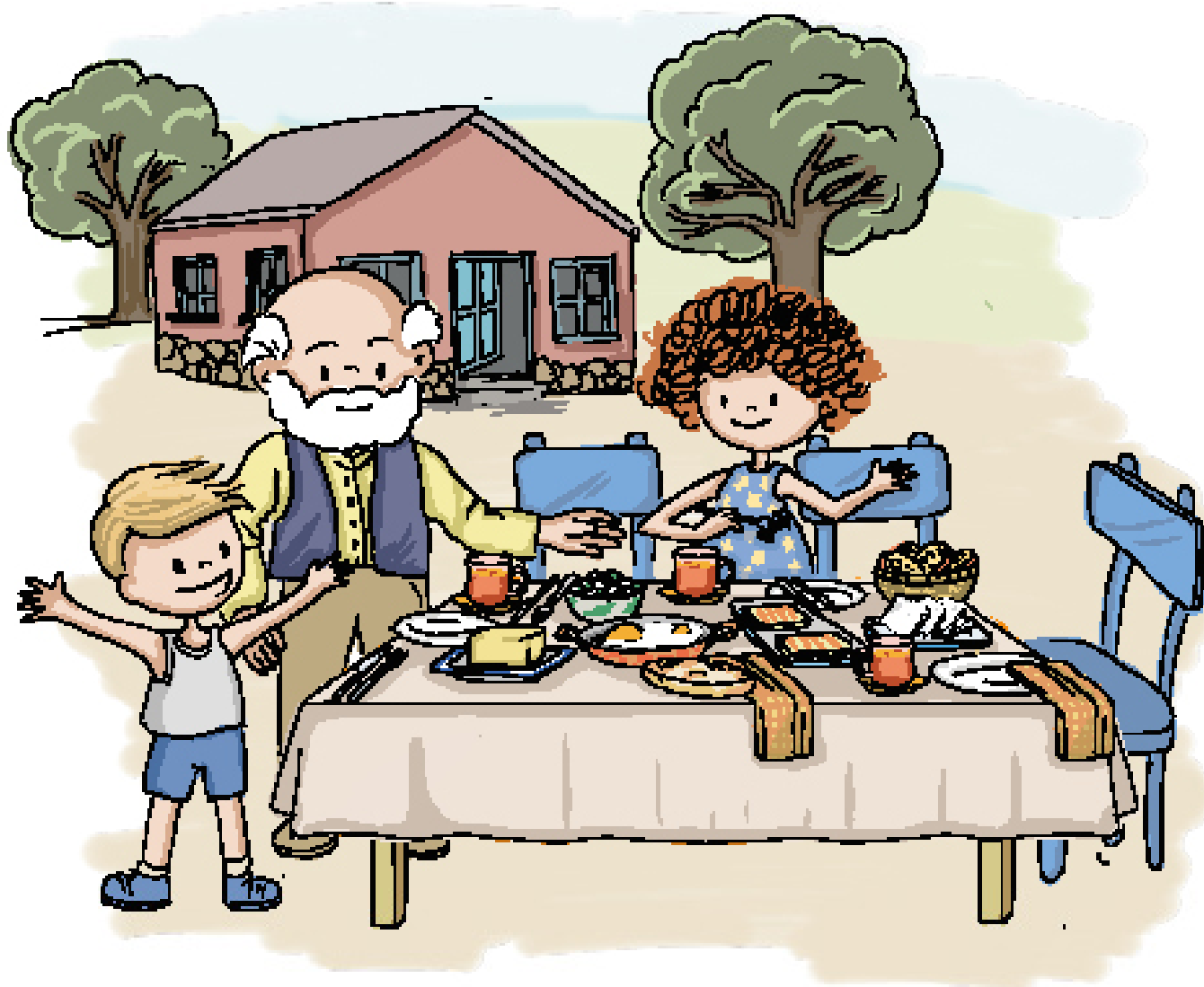
Ya beni elektrik arpsaydı! “Anne, beni elektrik arpsaydı ne yapacaktık?” diye sordum.

Annem:

- Hemen sana dokunmadan şalteri indirir, elektrik akımını keserdim. Elektrik akımını kesemezsem elime bir tahta alır, seni elektrik akımından ayırıp uzaklaştırırdım. Sonra senin rahat nefes alıp alamadığını kontrol ederdim. Seni hiç kıpırdatmadan üzerini örterdim. Hemen 1-1-2’yi arar yardım isterdim. şükür ki buna gerek kalmadı yavrum, dedi ve bana sımsıkı sarıldı.

Sonra annemle birlikte radyoyu alıp elektrikçiye gittik. Elektrikçi ağabey radyoyu çok beğendi. Tamir ederken radyonun özelliklerinden bahsetti ve radyoyu nasıl tamir ettiğini anlattı.

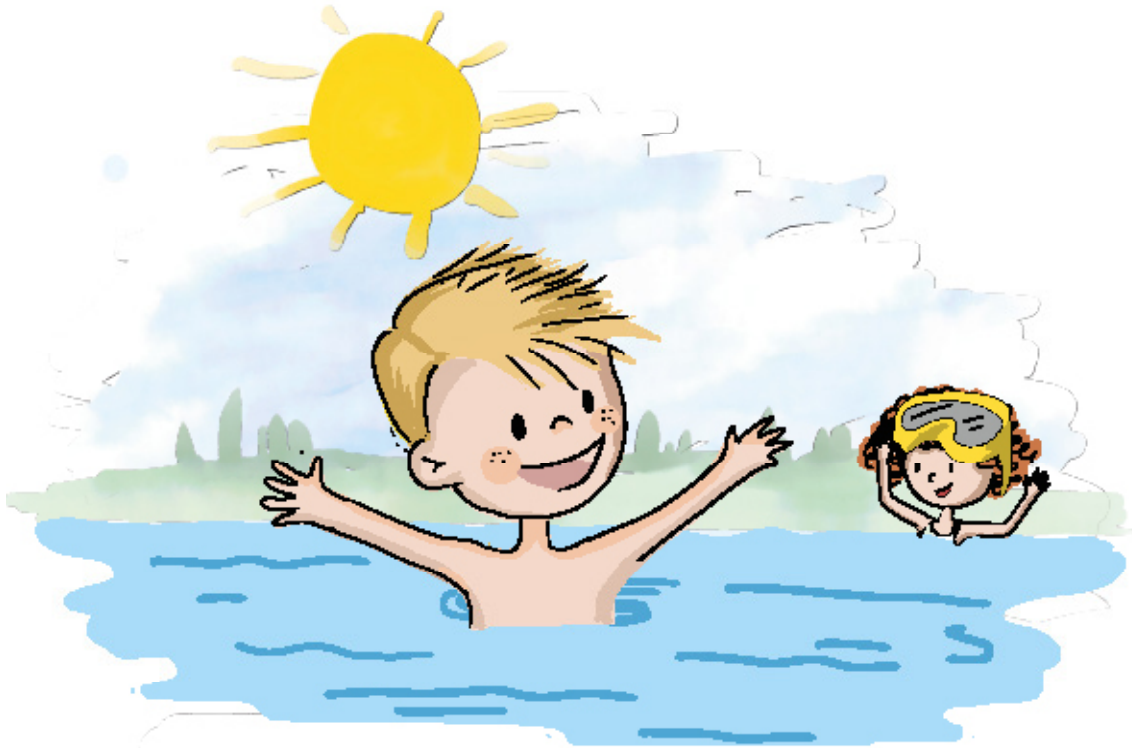
Akşam babam gelince masasının üzerinde sürpriz bir paket onu bekliyordu. Paketi açtı, şaşırmıştı. Hemen prize taktı. Radyodan tatlı bir türkü sesi gelmeye başladı. Babamın çok sevdiği bir trkyd. Babam da dayanamayıp trkye eşlik etti.

Bugün Hava Çok Sıcak

Ela ve Ömer yaz tatilinin bir kısmında dedelerinin yanında kalacaktı. Dedelerinin yaşadığı köyün önü deniz, arkası ormandı. Çocuklar burayı çok seviyordu. Bir de dedelerinin yanında kimse yaramazlıklarına kızmıyordu. Dedeleri onlara hiç kıyamazdı. Çocuklar da bazen bu durumu fırsata çevirirlerdi.

Ela ve Ömer sabah erkenden uyandılar. O gün köydeki ilk günleriydi. Yıl boyunca bu köyde yapacaklarının hayalini kurmuşlardı. Bahçeye çıktıklarında kahvaltının hazır olduğunu gördüler. Ellerini yüzlerini yıkayarak kahvaltıya oturdular. Kahvaltıda neler yoktu ki! Tereyağlı yumurta, peynir kızartması, kekikli ve zeytinyağlı zeytin, bazlama ekmek, semaverde çay ve daha neler neler... Bunların hepsini evlerinde de yiyorlardı ama köydekilerin lezzeti başkaydı. Buradaki her şey hem çok taze hem de doğaldı.

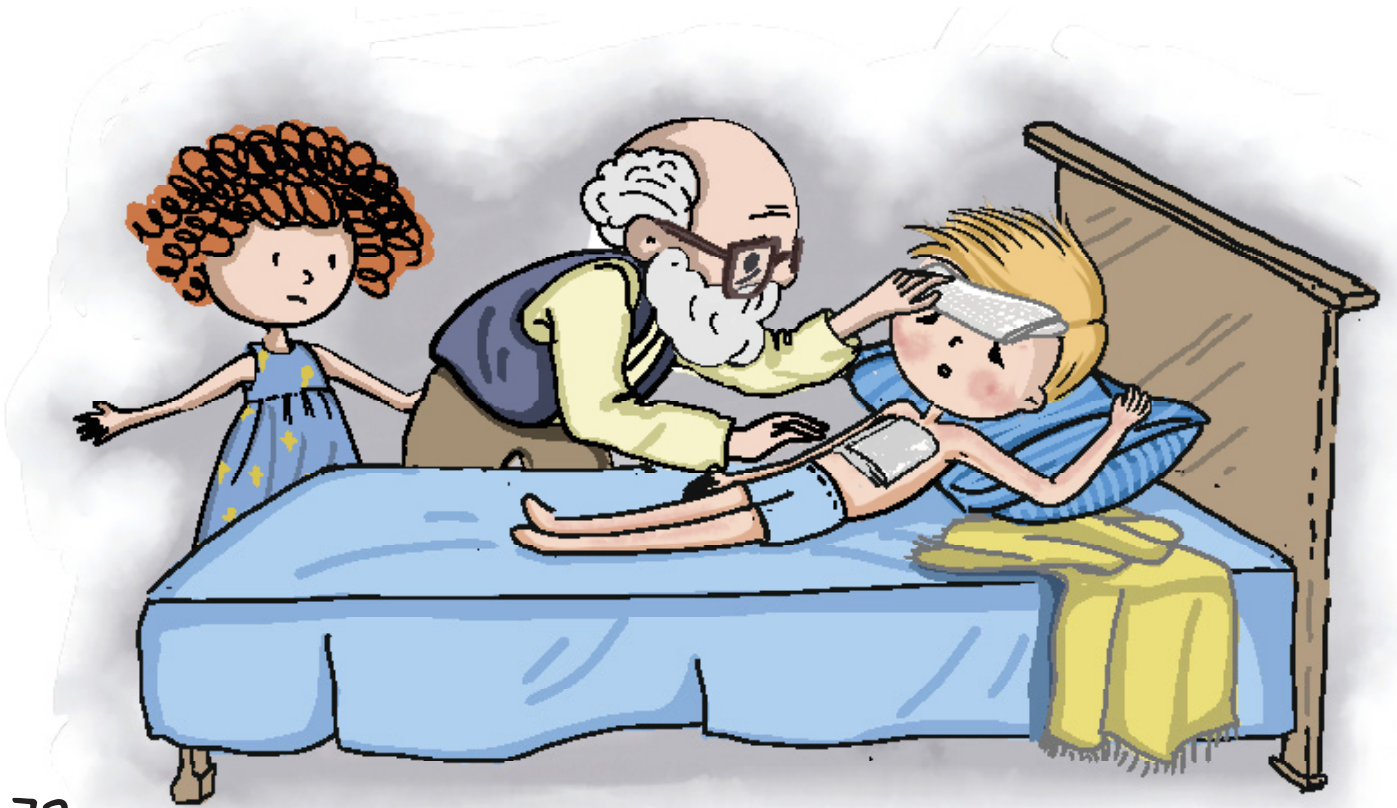

Kahvaltıdan sonra hava iyice ısınmadan denize gittiler. Ela ve Ömer saatlerce yüzdü ve sahilde oyunlar oynadı. Dedeleri sık sık şapkalarını takmaları için onları uyardı.

Ömer:

- Dede ya benim kafamı çok sıkıyor şapka, terliyorum, diyerek çoğunlukla şapkayı kullanmadı. Dedesi ne kadar ısrar etse de bu haylaz ama tatlı torununa laf dinletemedi.

Öğle güneşiyle hava iyice ısınca dedeleriyle birlikte eve döndüler ama evde durmayıp o sıcakta bahçede top oynadılar. Ne yazık ki bahçede pek gölge yoktu. Ömer'in şapkası da yine başında değildi.

Dedeleri öğle yemeği için çocukları eve çağırdı. Sofrada otururlarken Ömer'in yüzünün kıpkırmızı olduğunu fark etti ve:

- Oğlum yüzün çok kızarmış. Ne kadar terlemişsin öyle. Neyin var? Gel seni biraz yatıralım, dedi.

Ömer çok halsiz görünüyordu. Dedesi, Ömer'i hafifçe yatırdı. "Ela! Kızım kardeşine bir yastık getir." dedi. Ömer'in giysilerini çıkardı.

Ela telaş ve merakla:

- Dede, Ömer'e ne oldu? Biraz su içirsek kendine gelir mi? dedi.

Dedesi:

- Evet Ela, biraz su içirmeye çalışalım. Sen şimdi kardeşinin başında bekle, ben hemen geliyorum, dedi. Koşarak gitti, telefonunu aldı ve 1-1-2'yi aradı. Bir yandan onlara durumu anlatırken, bir yandan da mutfaktan su getirdi ve Ömer'e birkaç yudum içirdi. Sonra ince bir bezi ıslatarak Ömer'in kıpkırmızı vücuduna koydu. Ömer'in vücudunu soğutmaya çalışıyordu.

Ömer'i sıcak çarpmıştı. Ela, ıslak bezler kurudukça tekrar tekrar ıslatıp Ömer'in vücuduna koydu. Beş dakika sonra ambulansın sesi duyuldu. Ela, sokağa çıkarak ambulansı karşıladı. Sağlık görevlileri Ömer'i ambulansa aldı.

Ömer bir gün hastanede kaldı. Yatarak tedavi gördü. Ertesi gün köye tekrar geldi. Kendisine gelmişti fakat biraz halsizliği vardı. Sağlık görevlileri, dedesi doğru bir ilk yardım yapmasaydı Ömer'in durumunun çok daha kötü olabileceğini söyledi.

Ela, Ömer'in yanına geldi. "Geçmiş olsun." dedikten sonra: "Hadi kayısı toplamaya gidelim." dedi. Ömer dinlenmek istediğini söyledi. "Tamam, o zaman ben gidiyorum." diyerek ayrıldı Ela. Ömer başını salladı. Yavaşça başını yastığa koydu. Tam kapıdan çıkmak üzere olan ablasına seslenerek:

- Abl! Güneşte fazla durma, şapkanı ve yanına su almayı da unutma, dedi.

Kardan Çocuklar

Kış gelmişti. Mustafa, yarıyıl tatili için köye dedesinin ve anneannesinin yanına gitmişti. Yarıyıl tatillerinde çoğu kez köye giderdi. Mustafa bu durumdan çok memnundu. Mahallede çok iyi arkadaşları vardı ama yıl boyunca köydeki arkadaşlarını da özliyordu. Köyde kar yağdığı günlerde çocukların keyfine diyecek olmazdı. Kızak kayar, kardan adam yapar, kartopu oynarlardı. Kar çocuklar için mutluluktı.

O gün köydeki okulun öğretmeni Emre Bey, "Benim tadilat işlerim var, siz de gelin bahçede oynayın." demişti çocuklara. Çocuklar da kar topu oynamak için okulun bahçesinde buluşmak üzere sözleşmişti. Mustafa kahvaltısını heyecanla yapıp koşarak okulun bahçesine gitti. Kazağını ve rahat koşabilmek için de spor ayakkabılarını giydi. O kadar acele etti ki montunu, eldivenini, şapkasını ve atkısını yanına almadı. Heyecanından arkasından seslenen annesini bile duymadı.

Mustafa okulun bahçesine girer girmez yolda hazırladığı bir kar topunu arkadaşına attı ve büyük bir kar topu savaşı başlamış oldu. Herkes birbirine kar topu atıyordu. Mustafa ise sadece kar topu atmakla kalmıyor, karların içinde sürünüyor, arkadaşlarına görünmeden yaklaştırmaya çalışıyordu.

Neredeyse yarım saat boyunca karların içerisinde çıkmadı. Bir ara mola verdiler. Herkes kar toplarını hazırlıyordu. Mustafa ellerinin ve ayaklarının uyuştüğünü ve acıdığını hissetti. Geçer, diye düşündü ama acı gittikçe artıyordu. Elleri, yüzü morarmıştı. Üstü başı sıırıslıklardı, titriyordu.

Mustafa'nın arkadaşları durumunu görünce okul binasına koşup Emre Öğretmen'e haber verdi. Emre Öğretmen hemen Mustafa'yı sınıfa götürdü. Sınıf sıcacıktı, sobayı yakmıştı. Mustafa'yı sobanın hemen yanına değil ama sıcak bir yere oturttu. Islak ayakkabısını, çorabını ve kazağını çıkardı. Mustafa'yı kucakladı ve ellerini avuçlarının arasına alarak ısıtmaya çalıştı. Bir süre sonra Mustafa rahatlamıştı.

Emre Öğretmen, Mustafa'nın üstüne bir örtü örttü. Sobanın üzerinde kaynayan ıhlamurdan bir bardak doldurdu. Mustafa ıhlamuru içti. Üstü başı kurudu. Vücudu ısınmaya başladı. Mustafa, öğretmenin uyguladığı doğru ilk yardım sayesinde artık daha iyiydi.

O sırada Mustafa'nın arkadaşları da birer birer sınıfa girmeye başladı. Hepsi çok üşümüşü. Emre Öğretmen tüm çocuklara ıhlamurdan birer bardak ikram etti. Isınırken kar topu savaşını anlattılar öğretmene. Emre Öğretmen, Mustafa'yı eve götürürken, diğer çocuklara şöyle dedi:

- Yarın hepiniz okula gelin, sizlere bir sürprizim olacak.

Ertesi gün tüm çocuklar okul bahçesinde toplandı. Emre Öğretmen de bahçe kapısında görünmüştü ki arka arkaya basılan bir korna sesi duyuldu. Okulun tam önünde üzerinde Türk Kızılay yazan bir minibüs durmuştu. Üzerinde kırmızı bir hilal olan montlar giymiş ağabeyler ve ablalar minibüsten koliler indirmeye başladı. Çocuklar, süper kahramanlar gibi giyinmiş ağabeyler ve ablaları izlediler bir süre.

Sonra Emre Öğretmen:

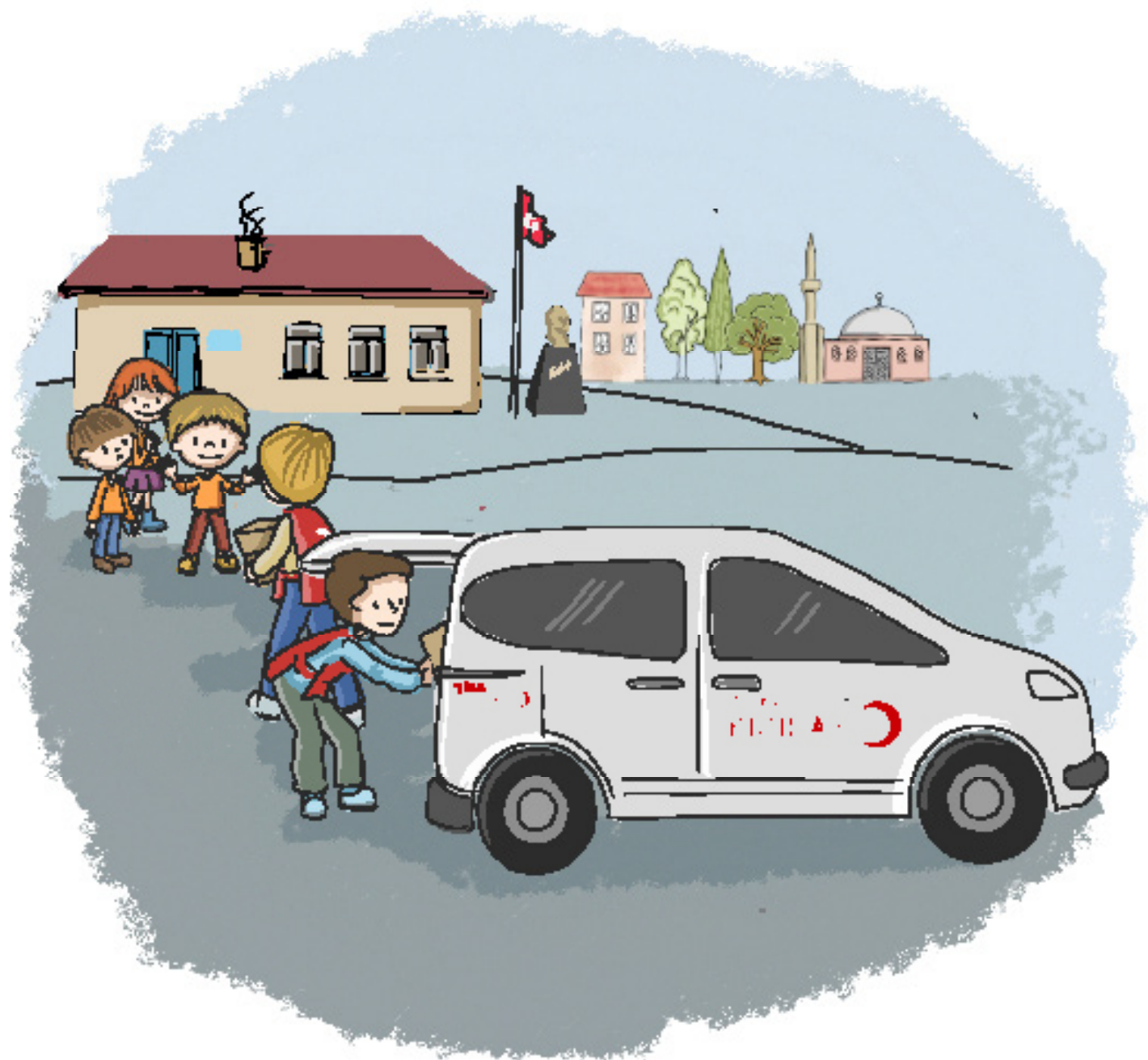
- Haydi biz de yardımcı olalım, dedi.

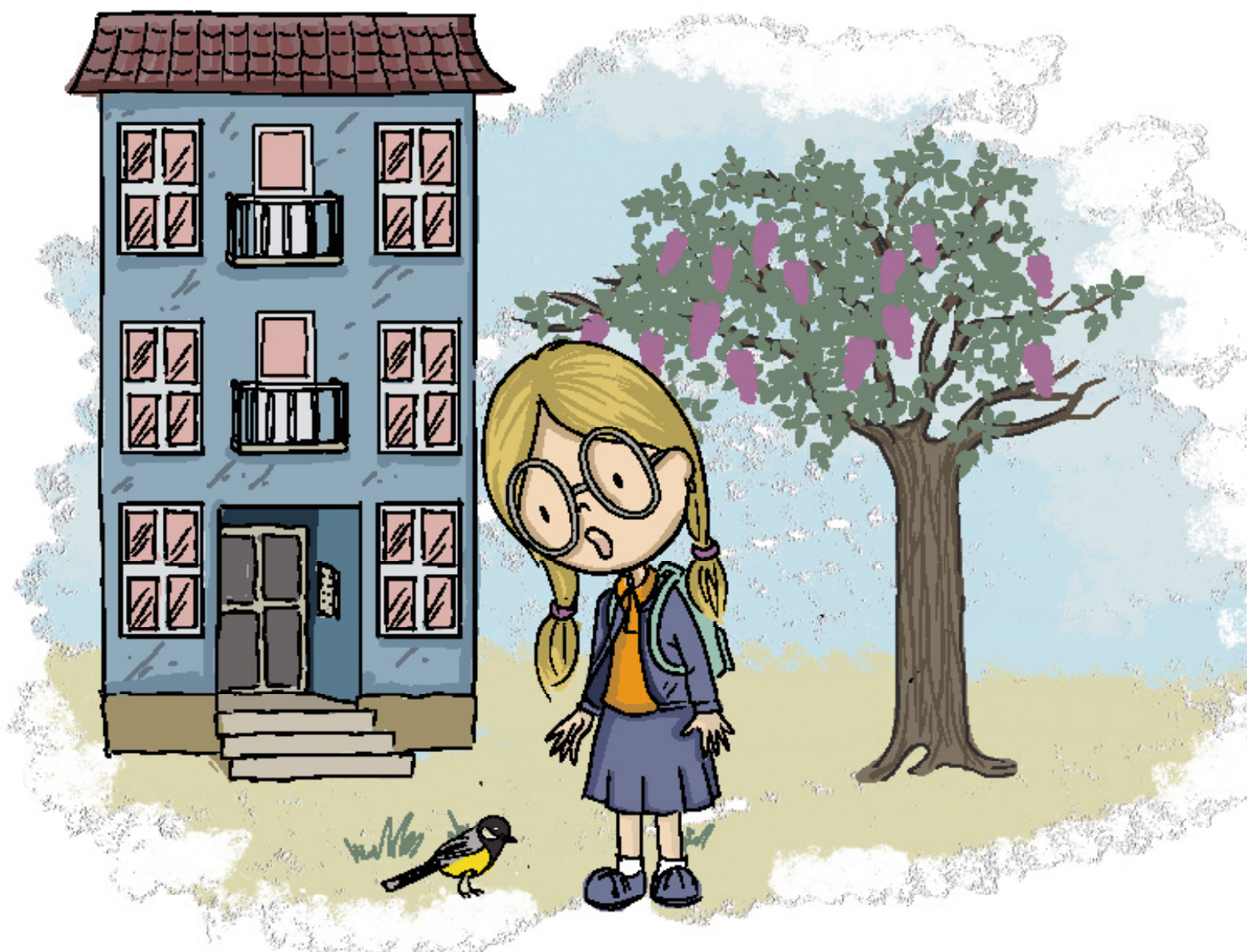
Çocuklar da merakla kolileri okula taşıdı. Mustafa kolilerde ne olduğunu tahmin edebiliyordu. Bir keresinde babası ona Kızılay'ın köy okullarına giderek çocuklara kışlık kıyafet hediye ettiğini anlatmıştı. Yine de kolilerin içini göremediğinden o da meraklanmıştı.

Taşıma işlemi bitince Kızılay görevlileri sınıfta çocuklarla bir araya geldi ve bir tanesi şöyle bir konuşma yaptı çocuklara:

- Sevgili çocuklar! Öğretmeniniz bizi aradı ve sizlere ilk yardım uygulamaları anlatmamız için okula davet etti. Aynı zamanda dün bir arkadaşınız rahatsızlanmış. Ona uyguladığı ilk yardımı da anlattı. Öğretmeniniz çok doğru bir şey yapmış. Birisinin donduğunu fark ederseniz siz de öğretmeninizin yaptığı gibi yapmalısınız ve hemen 1-1-2'yi aramalısınız. Biraz sonra hep birlikte ilk yardım uygulamaları öğreneceğiz. Ayrıca karda oyunlar oynamayı çok sevdiğinizi biliyoruz. Üşümeden oynayın diye kışlık hediyeler getirdik size. Biz gittikten sonra öğretmeniniz dağıtacak. Şimdiden güle güle kullanın!

Kızılay minibüsü köyden ayrılırken, çocuklar hem ilk yardım uygulamalarını öğrenmenin hem de hediye gelen botlar, montlar, eldivenler ve kıyafetlerin mutluluğunu yaşıyordu.

Zeynep ve Küçük Baştankara

Zeynep okula gitmek için apartman kapısından çıktı. Bahçedeki leylak ağacının çiçek açtığını fark etti ve çiçeklerin mis kokusunu içine çekmek için ağacın yanına gitti. Harika bir koku etrafı sarmıştı.

O sırada "cik cik" sesleri geldi kulağına. Sesin nereden geldiğini anlamaya çalıştı. Başını öne doğru eğince ağacın dibindeki minik baştankarayı gördü. Uçamıyordu, yaralanmıştı sanki. Eğilip kuşu dikkatlice eline aldı. Bir bacağı kırılmış gibiydi.

- Ah nasıl yaralandın ki tatlı kuş? dedi Zeynep.

Tam o anda bahçe kapısına gelen Nehir:

- Zeynep, okula gitmiyor muyuz? dedi.

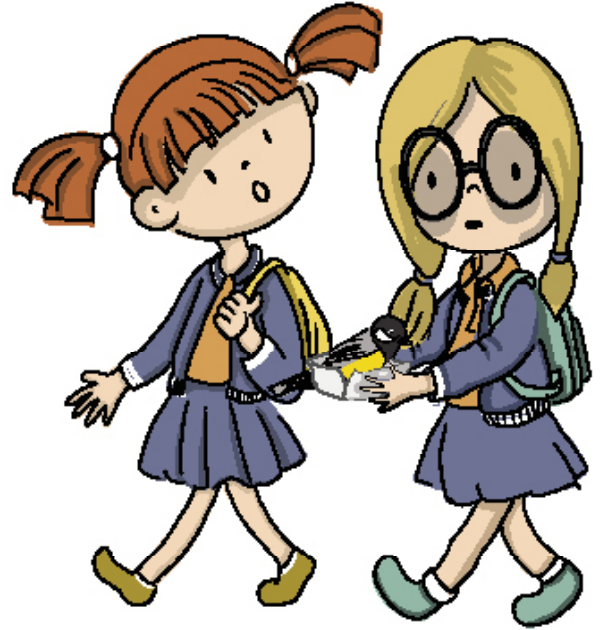
Zeynep, elindeki kuşu göstererek:

- Bacağı kırılmış, yardım etmeliyiz, dedi.

Nehir hemen çantasını bir kenara bıraktı. Bahçeden iki tane kalın dal parçası buldu. Ağaçtan dört beş tane yumuşak yaprak aldı. Saçındaki kurdeleyi de çözdü. Önce yaprakları kuşun bacağına sardı. Sonra dal parçalarını her iki yanına yerleştirdi. Üzerinden kurdelesiyile bacağı sardı. Sonra da çantasındaki defterden bir sayfa kopardı. Bu sayfa ile küçük bir kutu yaptı. İçine kuşu dikkatlice bıraktı.

Nehir:

- İşte oldu, hadi şimdi kuşu veteriner Gül Abl'a götürelim, dedi.

Veteriner hemen okulun karşısındaydı. Veteriner Gül Abla, kapıda Eczacı Fatih Ağabey'le sohbet ediyordu. Gül Abla kızların kendilerine doğru geldiğini görünce:

- Zeynep, Nehir, hayırdır ne oldu? dedi.

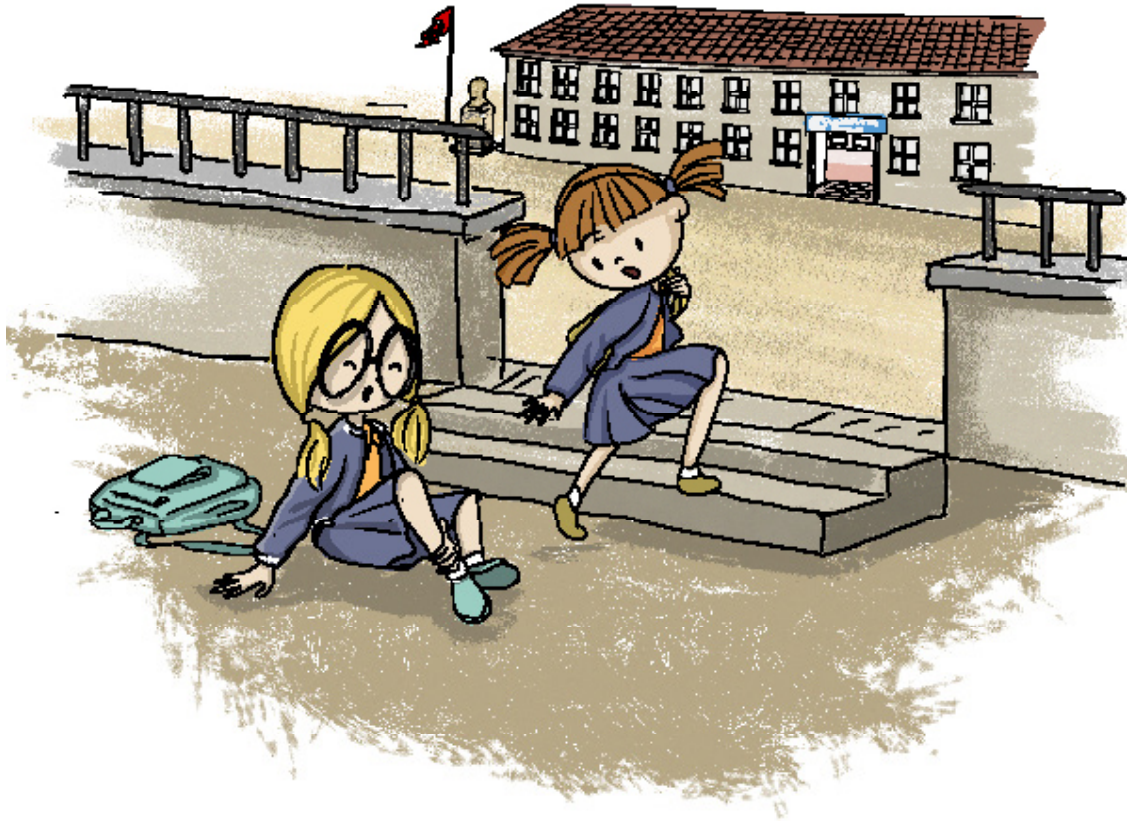
Çocuklar kuşu gösterdi ve uyguladıkları ilk yardımı anlattı. Beraber içeri geçtiler. Gül Abla kuşu muayene etti.

- Harikasınız kızlar, çok güzel sarmışsınız bacağına. Ben küçük baştankara ile ilgileneceğim. Hadi siz okula! dedi gülerek.

Zeynep ve Nehir, Gül Abla'ya teşekkür edip yola koyuldular. İçlerinde küçük kuşa yardım edebilmenin mutluluğu vardı. Geç kaldıkları için okula giderken biraz acele ettiler. Zeynep okul bahçesinin kapısındaki merdivenleri hızlı hızlı çıkarken ayağı kaydı. Kaldırıma doğru iki üç basamak yuvarlanıp düştü. Zeynep can acısıyla: "Ah ayağım!" diyerek yere oturdu. Nehir hemen yolun karşısına doğru:

- Fatih Ağabeeey, Gül Ablaaa, Zeynep düştü! diye seslendi.

Fatih Ağabey hemen yanlarına geldi. Zeynep'e doğru eğildi. "Sakin ol Zeynepçğim. Düştüğün için kırık olabilir. Hareket etme olur mu?" dedi. Zeynep gözyaşlarıyla başını salladı.

- Tam olarak neresi ağrıyor? diye sordu Fatih Ağabey. Zeynep ayak bileğinin biraz üzerini gösterdi.

Fatih Ağabey, Zeynep'in bileğini inceledikten sonra 1-1-2'yi arayıp durumunu anlattı. Ardından Zeynep'in ailesini de arayıp haber verdi.

Sonra Fatih Ağabey Zeynep'ten hırkasını istedi. Kendisi de boynundaki atkısını çıkardı. Nehir'e çantasındaki en uzun defterini vermesini söyledi. Önce hırka ile Zeynep'in bacağına dikkatlice sardı. Bunun üzerine defteri yerleştirdi, atkısı ile de bağladı.

Zeynep'in acısı birazcık hafiflemişti. Zeynep, Nehir'e dönerek: "Nehir, biz de yaralı kuşun bacağına aynı böyle sardık biraz önce. Demek ki o da takılıp düştü." dedi.

Çok geçmeden ambulans geldi. Zeynep'in ayağını muayene ettiler. Belirtilere göre Zeynep'in ayak bileğinde burkulma olduğunu söylediler. Korkulacak bir şey yoktu. Fatih Ağabey zaten eczacıydı ve bu işin eğitimini almıştı. Zeynep'in ayağını sabitlemekle, hareketini kısıtlamakla çok iyi bir ilk yardım uyguluyordu. Yine de röntgen çekmek için Zeynep'i hastaneye götürmeleri gerekiyordu. Zeynep'in ayak bileğini bandaj ile sabitlediler. O sırada Zeynep'in ailesi de geldi ve birlikte Zeynep'i hastaneye götürdüler.

Zeynep ayağına ne olduğunu merak ediyordu. Doktor Teyze'ye: "Doktor Teyze, 1-1-2'den gelen sağlık görevlileri ayağımın burkulduğunu söyledi. Bu ne demek?" dedi.

Doktor Teyze:

- Hemen açıklayayım Zeynepçiğim. Kemiklerimizin birbirine bağlandığı bölgelere eklem bölgesi diyoruz. Senin yaşadığın gibi düşmeler veya darbeler sonucunda bu eklem bölgeleri göz açıp kapayıncaya kadar birbirinden ayrılıp eski konumuna dönebilir. İşte bu olaya burkulma adını veriyoruz. Bir eklem burkulursa ağrı hissedebilirsin. Şişlik ve morarma da olabilir, dedi.

Zeynep:

- Peki, çıkık ve kırık nasıl olur? diye sordu.

Doktor Teyze:

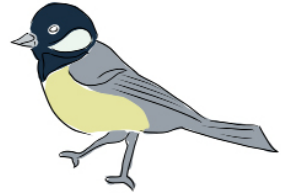
- Kaza geçirdiğinde eklem bölgesi birbirinden ayrılıp kendiliğinden tekrar birleşmezse çıkık olur. Çıkık meydana geldiğinde dışarıdan gözünle fark edebileceğin bir şekil bozukluğu oluşur. Gelelim kırığa. Burkulma ve çıkık sadece eklem bölgelerinde görülebilir demiştik değil mi? Kırık ise tüm kemik yüzeyinde oluşabilir. Bir kemiğin kırılırsa genelde ağrı hissedersin. Kanama olabilir. Morarma ve şekil bozukluğu da olabilir ama bazen de bu belirtilerden hiç birisi olmaz. Yine de kemik kırılmış olabilir. Bu yüzden birisi düştüğü veya darbe aldığı zaman kırık olup olmadığını kontrol etmek için mutlaka röntgen çekeriz, dedi.

Zeynep:

- Şimdi her şeyi daha iyi anladım Doktor Teyzeciğim; teşekkür ederim açıkladığınız için, dedi.

Zeynep'in röntgeninde kırık çıkmadı. Doktor iki gün evde dinlenmesini söyledi. Ertesi gün öğleden sonra Nehir okuldan çıkınca Zeynep'lere gitti. Öğretmenin verdiği ödevleri söyledi. O gün okulda öğrendiklerini anlattı. Bir de müjdesi vardı. Küçük baştankaranın bacağı da iyiye gidiyordu.

Gül abla: "4-5 gün sonra tamamen iyi olur. Ağaçların yanına gideriz, birlikte uçururuz." demişti. Bu haberle dünyalar Zeynep'in olmuştu.

Ben Bayıldım mı?

Nehir, Sevgi ve ben mahallemizdeki ağaçlık alanda piknik yapacaktık. Öğleden sonra bizim evin önünde buluştuk. Tam sokağın sonuna gelmiştik ki Nehir, piknik için hazırladığı çantalardan birini evde unuttuğunu fark etti.

Nehirlerin evine kadar hep birlikte yürüdük. Çantasını aldık. Sonra tekrar dönüp piknik yapacağımız yere doğru yola koyulduk. Beş dakika sonra bu sefer Sevgi'nin ipi ve topu evde unuttuğunu fark ettik.

Sevgilerin evine doğru döndük. İpimizi ve topumuzu da aldıktan sonra nihayet her şeyimiz tamamdı. Yarım saat güneşin altında yürüdükten sonra ağaçlık alana vardık. Hepimiz terlemiş, yorulmuş, susamıştık. Bir ağacın altına oturup soluklandık. Ben piknik malzemelerimizi yerleştirmek için ayağa kalktım. Biraz başım döndü. Ağaçlar ve kuşlar da benimle dönüyordu. Sonrasını hatırlamıyorum.

Gözümü açtığımda Eczacı Fatih Ağabey baş ucumdaydı. Arkadaşlarım da merakla bana bakıyordu. “Ela, Ela, beni duyuyor musun Ela? İyi misin Ela?” diyordu Fatih Ağabey.

Biraz halsiz hissediyordum kendimi. Hem Fatih Ağabey ne zaman gelmişti buraya? Ben niye yerde yatıyordum?

- İyiyim, neler oldu, neden yerde yatıyorum? diye sordum.

- Korkma, sadece bayıldın, dedi. Hayatımda ilk defa bayılmışım!

Ayağa kalkınca birden yere yığılmışım. Nehir, başımın altına yumuşak bir örtüyü katlayıp koyarak beni sırt üstü yatırmış. Ayaklarımın altına da ayaklarımı 30 cm yükseltmek için piknik sepetini koymuş. Vücudumu sıkan giysilerimi gevşetmiş. Nefes alıp almadığımı kontrol etmiş. Göğüs kafesim inip kalkıyormuş. Nabzıma da bakmış. Normal atıyormuş. Bir

iki defa beni uyandırmaya çalışmış ama başaramamış. Sevgi de eczaneye doğru koşmuş. Fatih Ağabey'i alıp gelmiş. Fatih ağabey gelirken 1-1-2'yi de arayıp haber vermiş. Benim yanımda da annemi aradı.

Ambulans hemen geldi. Doktor Abla beni iyice muayene etti. Bir şeyim yokmuş. Küçük bir baygınlık geçirmişim. Eve dönüp dinlenmemin iyi olacağını söyledi. Nehir'e ve Sevgi'ye de teşekkür etti. Doktor abla: "Çok güzel ilgilenmişsiniz arkadaşınızla." dedi.

Nehir ile Sevgi piknik eşyalarımızı topladı. Annem de geldi o sırada. Doktor abla annemle de konuştu. Durumumunun iyi olduğunu ama kontrollerimin yapılması gerektiğini söyledi. Annem iyi olduğumu öğrenince bize: "Haydi gelin, pikniği bizim evde yapalım." dedi.

Hep beraber bizim eve döndük. Çok acıkmıştık. Pikniğimizi oturma odasındaki halının üzerinde yaptık. Halının desenlerini çimenlik olarak hayal ettik. Annemin tavana doğru uzanan kuşkonmaz çiçeği de ağacımız oldu.

Ayşe'nin Sinir Sistemi

Tüm sınıf okulun bahçesine çıktı. Leyla Öğretmen çimenlere kocaman bir hasır serdi. Herkes hasırın bir köşesine oturdu, bir doğa resmi yapmak için resim defterlerini, boya kalemlerini çıkardı.

Zeynep, gürül gürül akan bir derenin kıyısında, tek katlı ahşap bir orman evi hayal etti. Evin yanına büyük yapraklı kocaman ağaçlar çizdi, bahçenin bir köşesine de küçük bir köpek kulübesi konurdu.

Gözde, karla kaplı dağların eteğinde hoplayıp zıplayan keçiler çizdi. Keçilerin yemesi için oraya buraya yeşil yeşil çalılıklar yaptı.

Ayşe ise kaplumbağaları ne kadar sevdiğini hatırladı. Upuzun sahile üç tane yavru deniz kaplumbağası çizdi. İlk yolculuklarına çıkmak üzere paytak paytak denize doğru ilerliyorlardı.

Ayşe tam da: “Şu sol köşeye bir palmiye çizeyim.” derken kendini kötü hissetti. Yüzü kızarmıştı. Kolları ve bacakları kasılmaya başladı. Zeynep, durumu fark etti ve Leyla Öğretmen’e seslendi:

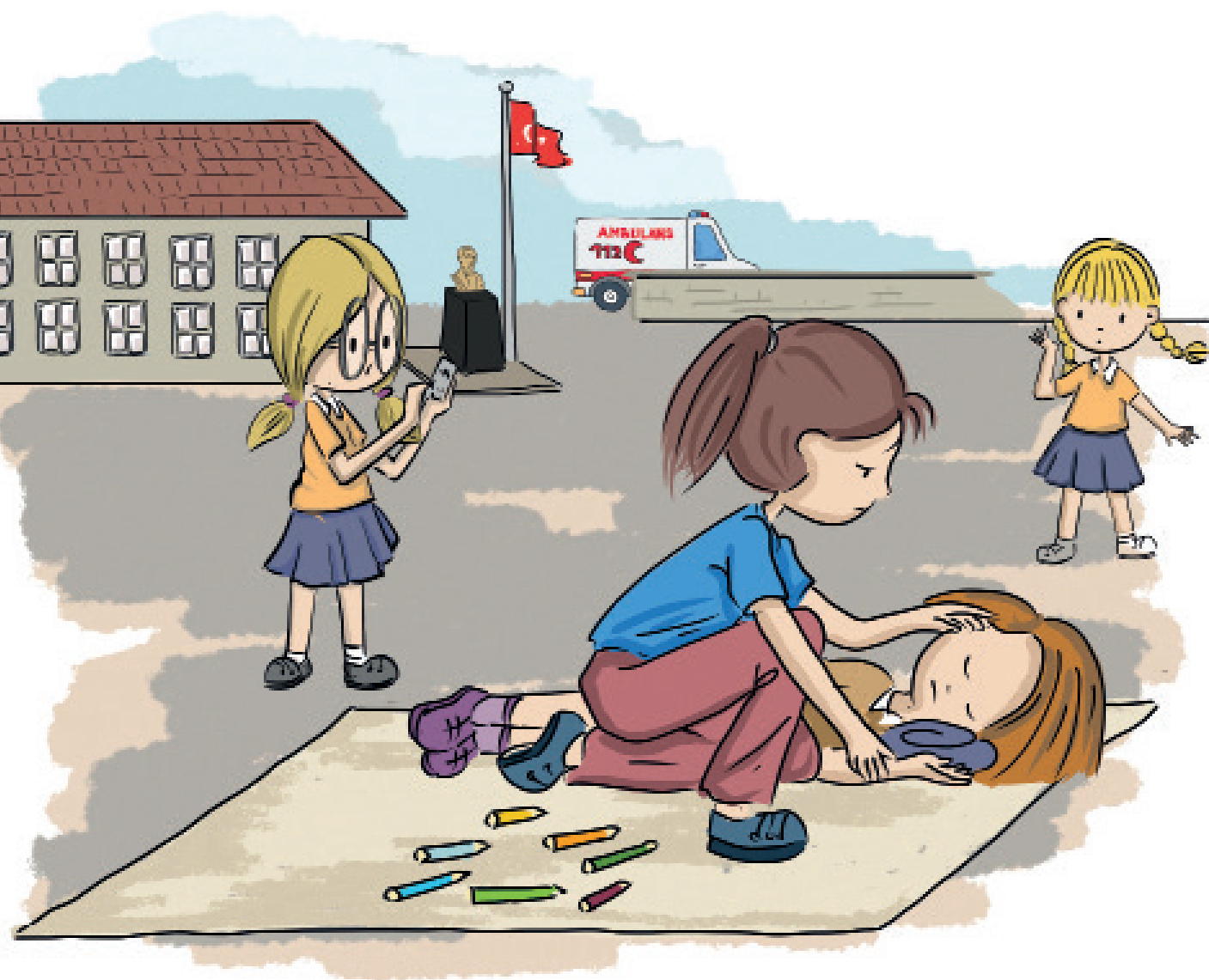
- Öğretmenim, Ayşe’ye bir şeyler oluyor!

Leyla Öğretmen hemen Ayşe’nin yanına geldi.

Leyla Öğretmen:

- Zeynepçiğim telefonumu al, hemen 1-1-2’yi ara, dedi.

Zeynep, 1-1-2’yi aradı ve okulun adresini verdi. Ayşe’nin durumunu anlattı.

O sırada Leyla Öğretmen, Gözde'nin hırkasını istedi. Ayşe'nin başını yana çevirdi ve hırkayı başının altına koydu. Ayşe'nin giysilerini gevşetti. Çocuklardan biraz uzaklaşmalarını ve çevredeki resim malzemelerini toplamalarını istedi. Bir yandan da süre tutmaya başladı.

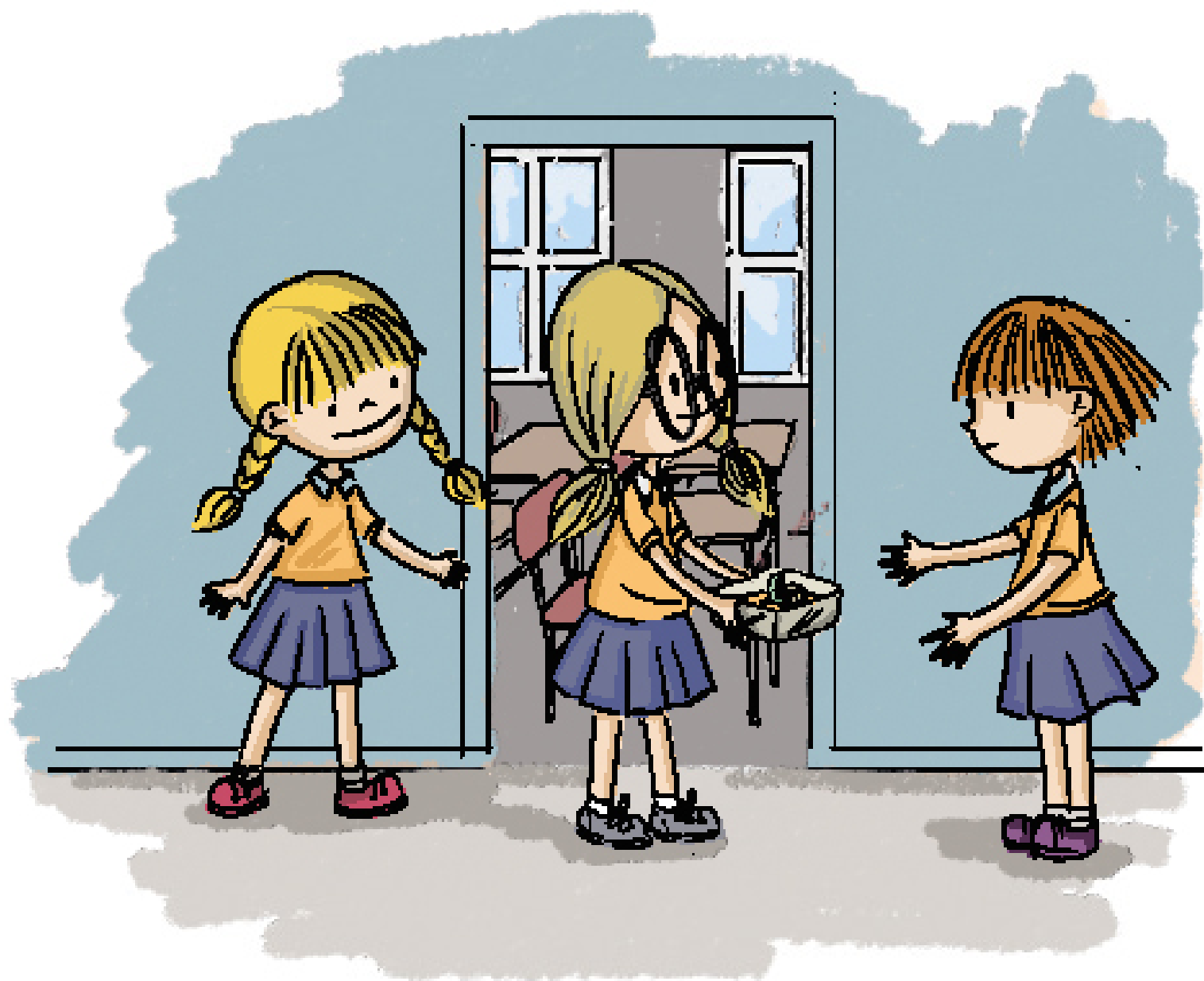
Leyla Öğretmen:

- Çocuklar, korkmayın. Arkadaşınızın bir rahatsızlığı var. Şu an havale geçiriyor. Ona dokunmamalı ve yaralanmasını önlemeliyiz. Bunun için başının altına yumuşak bir destek yaptım. Rahatça nefes alabilsin diye de başını yana çevirdim. Ayrıca çevresinde ona zarar verebilecek eşyaları uzaklaştırmamız gerekiyordu. O yüzden sizden resim malzemelerini toplayıp uzaklaşmanızı istedim, dedi.

Tüm sınıf, arkadaşlarının rahatsızlığına hem şaşırmış hem de üzülmüştü. Bir süre sonra Ayşe'nin kasılmaları durdu. Şaşkın ve uykulu bir hali vardı. Siren sesine bakılırsa ambulans da çok yakındaydı. Gözde, okulun bahçe kapısına koştu, ambulansı karşıladı. Ayşe'nin annesi Melek Hanım da aynı anda okula varmıştı. Gözde, sağlık görevlilerine ve Melek Hanım'a yolu gösterdi.

Sağlık görevlileri Ayşe'ye gerekli acil yardımı uyguladı. Melek Hanım'a ve öğretmene Ayşe'nin havale geçirirken yorulduğunu, dinlenmesi gerektiğini söylediler. Ayrıca Melek Hanım'dan Ayşe'yi birkaç gün içinde tetkiklerinin yapılması için hastaneye getirmesini istediler. Acil doktoru Kemal Bey, tüm sınıfa dönerek:

- Çocuklar, biliyorsunuz, sinir sistemimiz vücudumuzu, anlamamızı, düşünmemizi ve hareketlerimizin uyumunu kontrol eder. Solunumu ve dolaşımı da kontrol eder. Bazen sinir sisteminde bir hasar oluşur, görevlerini yapamaz. O zaman vücut kaslarında kontrol edilemeyen kasılmalar meydana gelebilir. Ayşe arkadaşınızın da böyle bir rahatsızlığı var ama iyi olacak. Şimdi yalnızca dinlenmesi gerekli, dedi.

Ayşe annesine yaslandı ve gözlerini kapadı.

Zeynep:

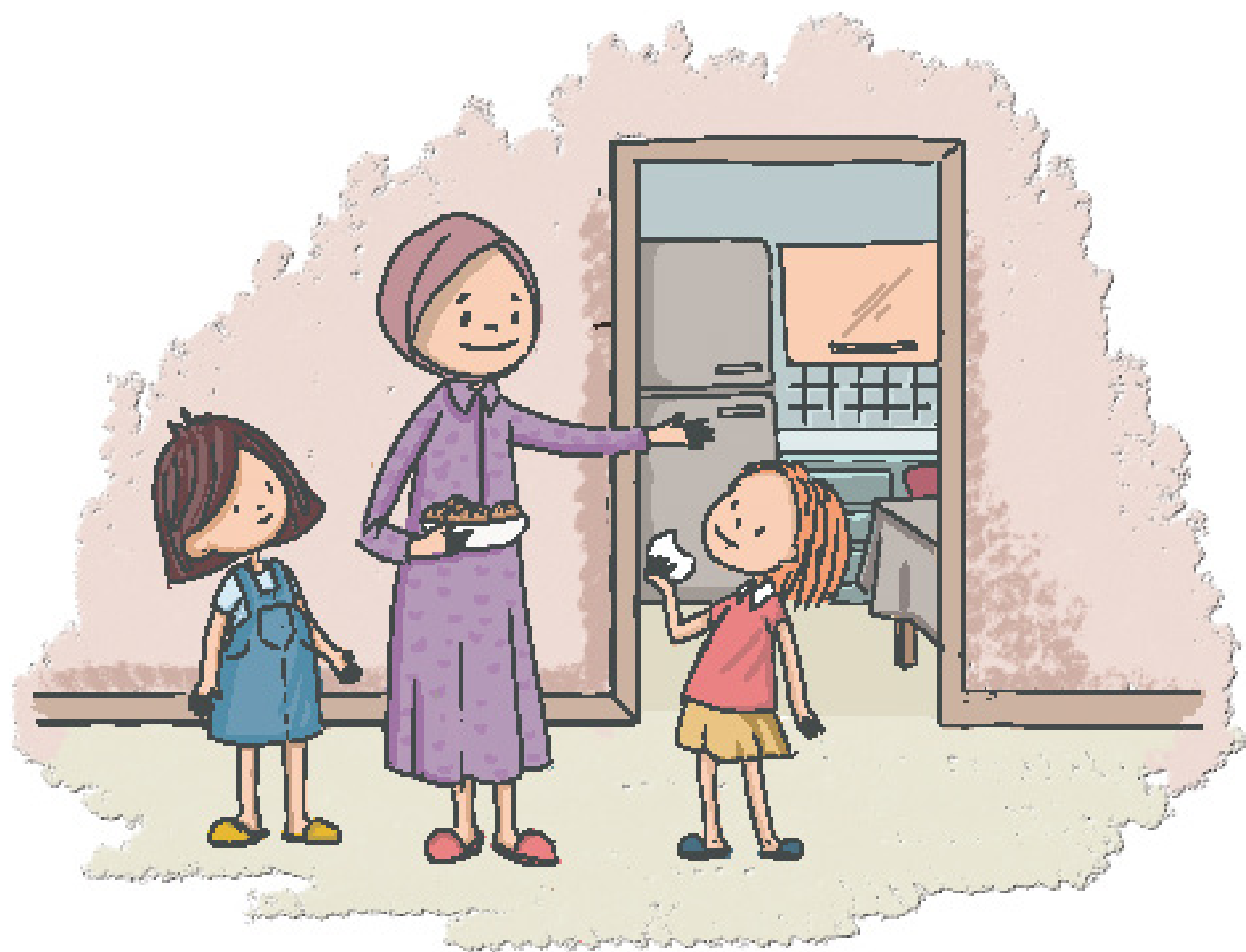
- Melek Teyze, biz Ayşe'nin sınıftaki eşyalarını toplayıp çantasına koyarak getirelim, dedi. Gözde ile birlikte koşarak sınıfa gittiler. Ayşe'nin sırasındaki eşyalarını çantasına yerleştirdiler. Sonra da bahçedeki resim malzemelerini toplayıp Ayşe'nin yanına döndüler. Bir süre sonra Ayşe, gözlerini açtı ve yorgun bir şekilde arkadaşlarına gülümsedi. Teşekkür edip annesi ile evlerine gitti.

Ertesi sabah, Ayşe artık kendini iyi hissediyordu. Okula gitmeden önce yarım kalan deniz kaplumbağalı resmini tamamladı. Okula gittiğinde Zeynep ile Gözde koşarak Ayşe'ye sarıldı. Zeynep'in elinde dikdörtgen plastik bir kutu vardı. Kutunun üzeri örtülüydü. Kutuyu Ayşe'ye uzatarak:

- Geçmiş olsun Ayşe, iyi olmana çok sevindik. Sana bir hediye vermek istiyoruz, dedi.

Ayşe merakla örtüyü kaldırdı. Şirin mi şirin bir su kaplumbağası gözlerini dikmiş Ayşe'ye bakıyordu!

Parktaki Kedi

Sevgi ve Ece o gün anneannelerini ziyarete gitmişti. Evde biraz oynamış, anneanneleriy-le muhabbet etmiş ve o nefis sarmalarından, böreklerinden yemişlerdi. Sevgi ve Ece evin karşısındaki parkta oynamak istediler. Anneannelerinden izin alıp parka gittiler.

Sevgi, abla olmanın sorumluluğuyla kardeşini salıncakta biraz salladı ama sonra sıkıldı. Ece'yi "Dikkatli ol!" diye uyararak spor aletlerinin olduğu yere gitti.

Ece tek başına sallanmaktan sıkıldı. Sevgi ablası da hâlâ spor yapıyordu. Ece "Acaba bir kuş yuvası görür müyüm?" diye ağaçların arasında gezinmeye başladı. O sırada bir ses duydu. "Miyaavvv, miyaaaaavvvvv." Ece sesin geldiği yöne doğru bakınca çimenlerin

arasında bembeyaz bir yavru kedi gördü. Yanına gitti. Biraz korkarak elini uzattı. Kedi de kaçmayınca Ece kediye sevmeye başladı. Biraz sırtını, biraz karnını sevdi. Sonra eline bir dal parçası aldı. Dalı kediye doğru uzatıp kedi yakalamaya çalışınca dalı kaçıyordu. Her seferinde kedi tam yakalayacakken Ece dalı kaçırıyor ve kahkahalarla gülüyordu.

O sırada ablası Sevgi de gelmiş onu izliyordu. Ece ablasına da göstermek için dalı kediye doğru tekrar uzattı. Kedi durdu, durdu, sonra hafifçe gerildi ve Ece'nin üzerine atladı. Ece bu sefer dalı çekmekte geç kalmış, hatta kedinin tırnakları Ece'nin elinin üstünü

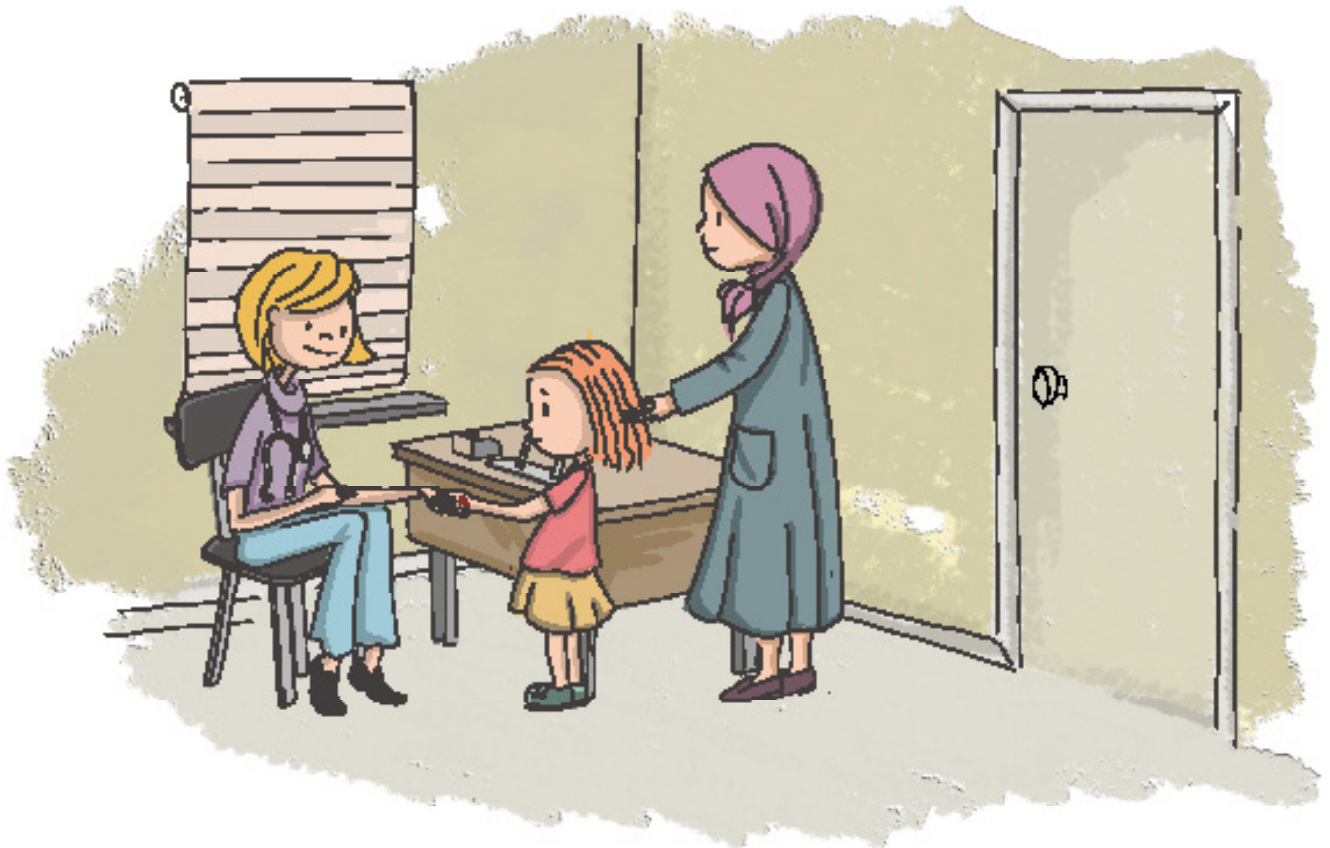
çizmişti. Ece elinin acısıyla ağlamaya başladı. Sevgi, kardeşinin elini tutarak hızlıca eve götürdü. Eve geldiklerinde yavru kedinin tırnaklarıyla elinin üzerini çizdiğini, ama kanama olmadığını gördüler.

Anneanneleri bu durumu görünce üzölmüş ve biraz da paniklemişti. Sevgi'nin aklına okulda öğrendikleri ilk yardım uygulamaları geldi. Anneannesine:

- Anneanne hemen sabunlu suyla beş dakika kadar yıkamamız lazım. Okulda öyle öğrendik, dedi.

Anneanesi:

- Tamam kızım ama doktora da göstermemiz lazım, dedi.

Ece'nin elini yıkadılar. Temiz bir sargı beziyle sardılar. Sonra da arka sokaktaki Aile Sağlığı Merkezine gittiler.

Aile Sağlığı Merkezindeki güler yüzlü doktor, Ece'ye elinin nasıl çizildiğini sordu. Ece tüm olanları anlattı. Sözlerini bitirirken de "Ama yavru kedinin bir suçu yoktu. Ben elimi geç çektim." dedi.

Doktor da:

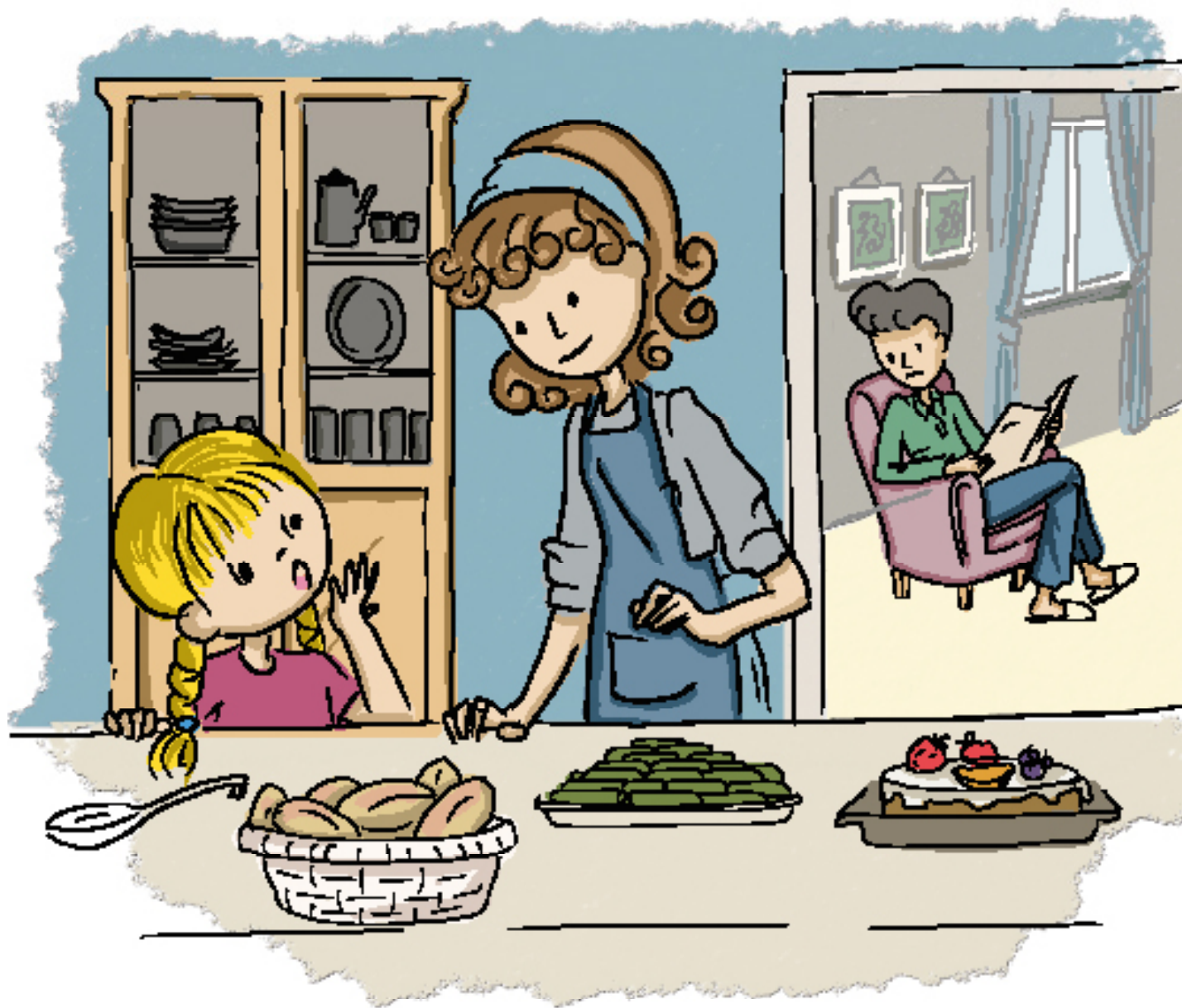
- Benim de bahçemde bir kedim var. Her sabah ona biraz yemek bırakırım. Akşamları benim eve döneceğim saati bilir ve beni bahçe kapısında bekler. Ben de onunla biraz oynarım. Eve girince de hemen ablanın yaptığı gibi önce elimi güzelce sabunlayarak yıkarım, dedi ve Sevgi'yi yaptığı doğru ilk yardım için tebrik etti. "Ayrıca sokakta gördüğünüz birçok hayvanın aşıları yoktur. Bu nedenle eğer onlarla oynarken sizleri ısırır veya patilerindeki tırnakları ile çizelerse mutlaka doktora kontrole gelmeniz gerekli. Tamam mı?" dedi.

Sonra da anneannesine Ece'nin tetanoz aşısı olup olmadığını sordu. Ece ilkokula yeni başlamıştı. Kısa süre önce de tetanoz aşısı olmuştu. Doktor bunu öğrenince Ece'nin yeniden aşı olmasının gerekmediğini söyledi. Ece'ye pansuman yapıldıktan sonra anneannelerinin elinden tutarak evlerine geri döndüler.

Ece, akşam yatağında yatarken bir ses duydu. Camdan dışarı bakınca pencerenin önünde gündüz oynadığı beyaz kediye gördü. Kedi sanki ondan özür dilermiş gibi bakıyor ve alçak sesle miyavlıyordu.

Ece de kediye affettiğini göstermek için mutfakta bir kaba süt doldurdu, kediye ikram etmek için pencerenin önüne bıraktı. Bu sefer daha dikkatliydi. Çünkü daha elinin acısı bile tam geçmemişti.

Doğum Günü Hazırlığı

Yarın benim doğum günüm. Annem, okul bahçesinde öğretmenim ve arkadaşlarımla birlikte doğum günümü kutlamayı teklif etti. Çok sevindim ve heyecanlandım.

Annem harika su böreği yapar. Ablam da yaş pasta yapacak benim için. Bir de bu akşam hep beraber oturup sarma saracağız.

Annem:

- Piknik örtüleri de getiririm, bahçede çimenlere oturur, afiyetle yersiniz hep birlikte, dedi. Tam hayalimdeki gibi.

Bugün sabah okula annemle birlikte geldik. Leyla Öğretmen'imle konuştuk. Annem Leyla Öğretmen'imden izin istedi.

Annem:

- Yarın Gözde'nin doğum günü. Birkaç ikramlık hazırlayıp getirsem son dersin bitiminde okul bahçesinde kutlama yapabilir miyiz, uygun olur mu?" diye sordu. Öğretmenim bunu sevinçle karşıladı. "Elbette, çok güzel olur, çocukların hepsi çok sevinir." dedi.

Öğretmenim sonra duraklayarak:

- Yalnız, önemli bir konuda bilgi vermek istiyorum. Kağan'ın ve Cansu'nun besin alerjisi var. Kağan fındık yiyemiyor, Cansu'da yumurta yiyemiyor. Çocuklar için hazırlayacağınız ikramlarda bu besinlerin olmamasına mutlaka dikkat edin. Diğer çocuklar yerken Kağan ile Cansu yiyemezse üzülürler, dedi.

Annem de:

- Elbette Leyla Hanım. Özellikle bunu sormayı istiyordum ben de, diyerek cevapladı.

Besin alerjisi ne demekti tam olarak? Merak etmiştim:

- Öğretmenim, arkadaşlarım fındık ve yumurta yiyemiyor mu? Yerlerse ne oluyor? diye sordum.

Leyla Öğretmen'im gülümseyerek cevapladı:

- Evet Gözdeciğim, yiyemiyorlar. Yedikleri zaman vücutları çeşitli tepkiler veriyor. Bu yiyecekleri istemediğini söylüyor onlara. Bazı besin alerjilerinin hayati tehlikesi bile olabiliyor, dedi.

- Nasıl tepkiler veriyor vücutları öğretmenim? dedim.

Öğretmenim:

- Mesela kaşınmaya başlıyor, vücudunda kırmızı lekeler oluşuyor. Ya da öksürebiliyor, yüzü ve dudakları şişiyor, nefes almakta zorlanıyor. Bunların hepsi alerji durumunda ortaya çıkabilecek belirtiler. Aklında olsun, Kağan veya Cansu'nun böyle belirtiler gösterdiğini fark edersen hemen bana haber vermelisin çünkü ilaçlarını almaları ya da hemen hastaneye gitmeleri gerekebilir. Yarın sınıfta bu konuyu ayrıntılı olarak konuşalım. Tüm arkadaşlarının Kağan ve Cansu'ya nasıl yardımcı olabileceğini öğrenmesi çok önemli, dedi.

Ben de: "Tamam öğretmenim." dedim.

Leyla Öğretmen'imle konuştuktan sonra hemen annemle kafa kafaya verdik. Hazırlayacağımız yiyeceklerde değişiklik yaptık. Annem yumurtasız peynirli poğaçaya yapacak. Ablam da hem yumurtasız hem de içinde fındık olmayan meyveli bir pasta yapacak. Böylece tüm arkadaşlarım rahatlıkla yiyebilecek. Ah, hemen yarın olsa keşke!

Akşam sarma sararken anneme:

- Anne, besin alerjisi hiç iyileşmez mi? diye sordum.

Annem:

- Çocuklarda olan bazı besin alerjileri büyüyünce iyileşir yavrum. Ancak fındık alerjisi gibi kuruyemiş alerjilerinin genelde daha uzun sürme ihtimali vardır. Şu anda besin aler-

jilerinin ilaçla bir tedavisi yok maalesef. Arkadaşlarının alerjilerinin ortaya çıkmaması için tek yapabilecekleri o besinlerden kaçınmak, dedi.

- Peki, besin alerjisi olan kişiler o besini hiç mi yiyemez? dedim.

Annem:

- Yiyemez kızım. Besin alerjisi olan kişiler doktorlar izin vermedikçe alerjileri olan besinleri hiç yememeli veya içmemeliler. "Hastalığım geçti mi acaba?" diye hiçbir şekilde kendi kendilerine deneme yapmamalılar. Mesela Kağan fındığa dokunmuş başka yiyecekleri bile yiyemez. Yerse hasta olur. Bir ısırık bile alamaz. Hatta yalayamaz bile, diye cevapladı.

- Cansu da yumurta mı yiyemez? dedim.

Annem:

- Yalnızca yumurta değil kızım, içinde yumurta olan hiçbir yiyecek yiyemez. O yüzden hem Cansu hem de Kağan yedikleri yiyeceklerin içinde ne olduğunu mutlaka bilmeli. Hazır bir yiyecekse etiketini muhakkak okumalı. Bir şey yemeden önce: "Benim gıda alerjim var, hastalanmak istemiyorum. Bu yiyeceğin içinde ne var, benim için uygun mu?" diye sormalı, dedi.

Arkadaşlarım için üzülmüştüm. Babam üzüldüğümü fark etti ve:

- Gözdeciğim üzülme. Kağan fındık, Cansu yumurta yemese de mutlu. Fındık ve yumurta yemezlerse hastalanmazlar ve sizlerle güzel güzel oynayabilirler. Biliyor musun sen de onlara yardımcı olabilirsin. Alerjileriyle başa çıkmalarını kolaylaştırabilirsin. Hatta bazen hayatlarını bile kurtarabilirsin, dedi.

- Ama nasıl baba? diye hayretle sordum.

Babam:

- Bak kızım, iyi arkadaşlar her zaman birbirini korur ve birbirine yardım eder. Diğer arkadaşların ve sen, Kağan ile Cansu'ya hep destek olun. Sizin desteğiniz kendilerini iyi

hissetmelerini sağlar. Hep beraber oynayın. Bir de sakın alerjisi olan arkadaşlarınızla alay etmeyin, dedi.

Ben de heyecanla cevapladım:

- Biz zaten çok iyi arkadaşız baba, asla alay etmeyiz. Başka nasıl yardım edebilirim onlara?

Babam:

- Yemek yedikten sonra ellerini su ve sabunla yıkamayı unutma ve asla alerjisi olan yiyeceklerle arkadaşına dokunma, dedi.

Demek ki, elimde fındığın tozu bile kalsa Kağan'a zarar verebilirdi. Hayretler içindeydim.

Babam devam etti:

- Arkadaşınla birlikteyken onun alerjisi olan yiyecek ve içecekleri yiyip içmekten kaçın. Alerjisi olan arkadaşlarınızla yiyecek veya içeceklerini de paylaşma, diye devam etti.

İşte buna üzülmüştüm.

- Ama baba, ben yemeklerimi paylaşmayı seviyorum, dedim.

Annem gülümseyerek:

- O zaman arkadaşlarının da yiyebileceği yiyecekler götürürsün yanında Gözdeciğim, tıpkı şimdi hazırladığımız gibi, dedi.

Bugüne kadar Kağan ile Cansu'nun besin alerjileri olduğunu bilmiyordum. Yarın ilk iş ikisiyle de konuşacağım. Alerjileri hakkında her şeyi öğreneceğim. Ne kadar bilgi sahibi olursam o kadar yardımcı olabilirim çünkü. Alerjileri ortaya çıktığında hangi belirtileri gösterdiklerini öğreneceğim. Alerji tedavisi için bir ilaç alıyorlarsa nerede taşıdıklarını, nasıl bir kutu olduğunu da öğrenmeliyim. Çantasında mı, gömleğinin cebinde mi? Böylece bir gün beraberken ciddi bir alerji başlarsa hemen öğretmenime haber verip yardımcı olabilirim çünkü biz çok iyi dostlarız.

Kene

O Pazar günü Cansu ailesiyle pikniğe gitmişti. Akşama kadar yeşilliğin tadını çıkarmış, oyun oynamış ve çok yorulmuştu. Eve dönerken de arabada uyuyakalmıştı. Eve geldiklerinde annesi Cansu'yu uyandırmış: "Hadi güzel kızım, daha banyo yapacaksın." demişti.

Cansu'nun o yorgunlukla banyo yapacak hali hiç kalmamıştı ama annesine bu konuda itiraz etmenin faydasız olduğunu biliyordu. Zaten günlerden pazar ise banyodan kaçış yoktu. Hatta banyodan sonra tırnaklarını da keseceklerdi. Cansu her seferinde banyo yapmamak için direnirdi ama banyodan sonra o kadar rahatlardı ki: "İyi ki banyo yapmışım." derdi. Yatınca da mışıl mışıl uykuya dalardı.

Annesi Cansu'nun kıyafetlerini çıkarmasına yardımcı oluyordu. Bu sırada Cansu'nun kolunda siyah bir böcek gördü. Dikkatli baktığında bunun bir kene olduğunu anladı.

Annesi:

- Güzel kızım! Panik yapma ama kolunda kene var. Çok kıpırdama ve keneye dokunma olur mu? dedi. Cansu bunu duyunca uykusu açıldı. Biraz da tedirgin oldu. Annesi, babasını çağırmaya gitmişti. Babası hızlıca geldi, Cansu'nun koluna baktı ve keneyi gördü.

Babası:

- Sakın dokunmayın. Hemen hastaneye gidiyoruz, dedi.

Hastanede Cansu'nun kolundaki keneyi hiç acıtmadan çıkardılar. Hemşire Abla, keneye hiç dokunmadan hemen hastaneye geldikleri için Cansu'ya ve babasına teşekkür etti. Eve dönerken iyice yorulan Cansu yine koltukta uyuyakaldı.

Denizde Bir Gün

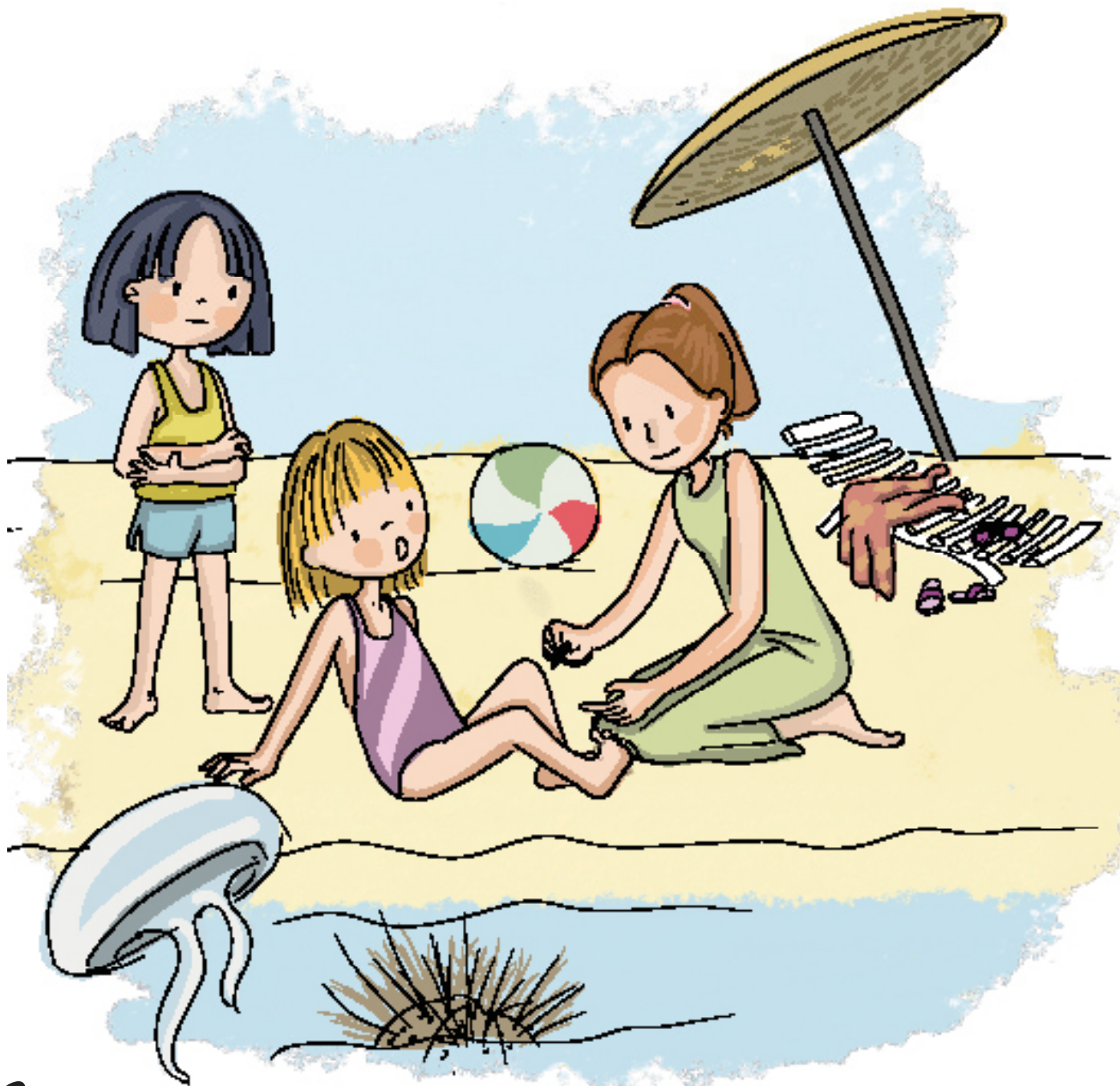
Gözümü açtım. Bu duvarlar bizim evin duvarları değildi!

Doğru ya! Bu gece teyzemlerde kaldık. Yaz tatili olduğu için hep beraber geldik. Anemle babam büyükleri ziyarete köye gittiler. Biz de Defne ablamla dört gün teyzemde kalacağız. Teyzemin de iki kızı var, Eda ablam ile Seda ablam. Birlikte denize gideceğiz. Ben denizi ilk kez göreceğim. Gerçekten televizyonda gördüğüm kadar büyük m  acaba?

Sabah erkenden hazırlanıp denize gittik. Gün batımı yaklaşana kadar hep beraber defalarca denize girip çıktık. Kuzenlerim çok iyi y zebiliyorlar. Bana da yüzme öğrettiler. Artık y zebiliyorum! Akşam olmak üzere... Teyzem, Eda ablam ve ben denize girdik. Ablam ile Seda ablam yorulmuşlar. Onlar girmek istemedi.

Denizin içinde top oynamaya başladık. Tam topu yakalamıştım ki birden kolum çok fena yanmaya başladı. Olamaz, olamaz. Denizanasına dokunmuşum! Oyuna dalıp denizanelerinin ortasında kalmışız.

Hemen denizanasının dokunduğu yeri tuzlu su ile iyice temizledim ve kıyıya yöneldik. Sahile varacakken Eda ablam can acısıyla "Offf, ayağıma bir şey battı Nehir." demez mi! Onun da ayağına denizkestanesi batmıştı. Ayağının  zerine basamadı. Teyzem, Eda ablamın bir kolundan tuttu, yürümesine yardımcı oldu. Eda ablam sekerek denizden çıkıp kumsala oturdu.

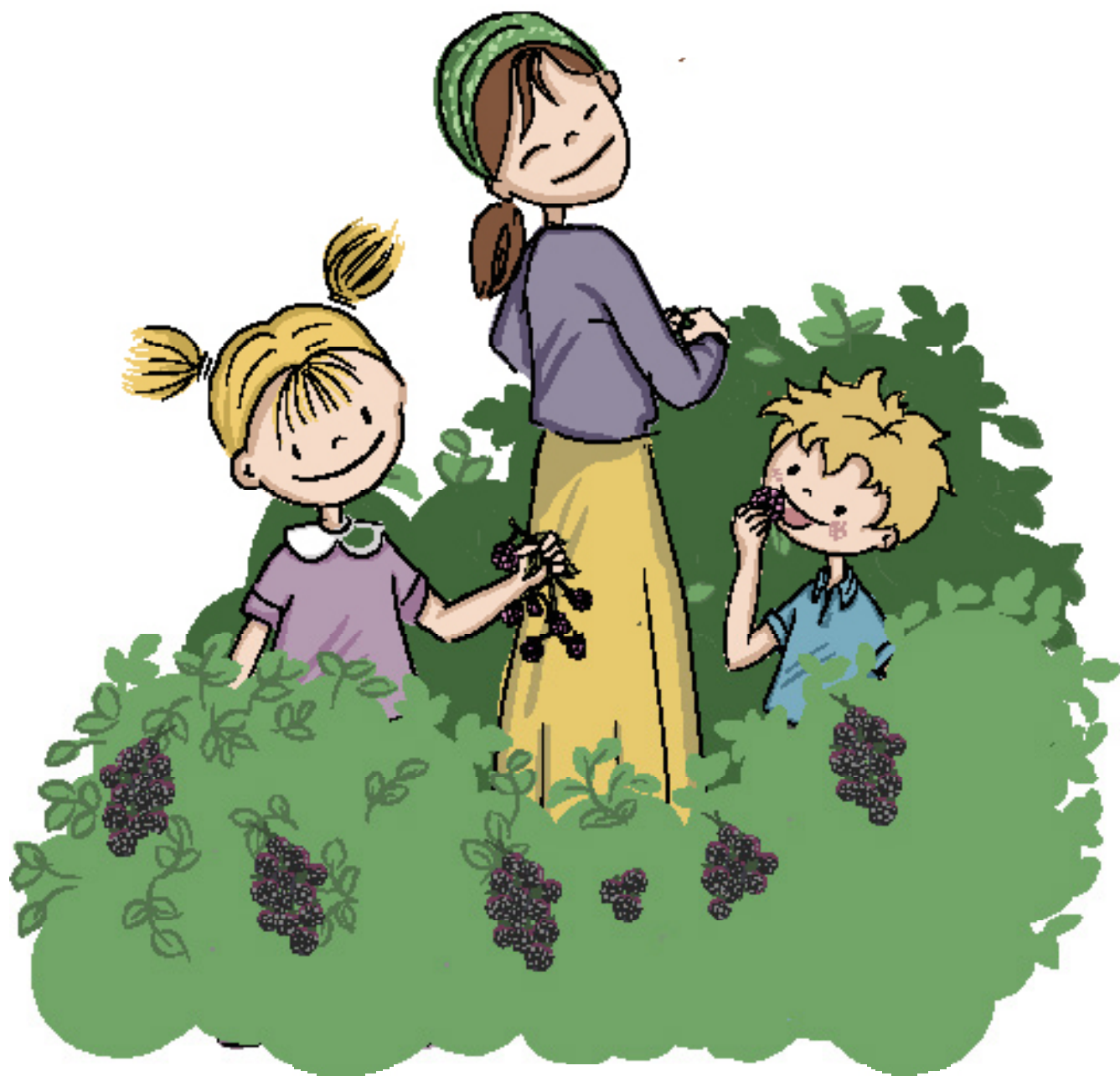
Teyzem, hızlıca büfeye giderek sıcak su ve bez istedi. Denizanasının dokunduğu koluma pansuman yaptı. Seda ablam da Eda ablamın ayağındaki deniz kestanesi dikenini dikkatlice çıkardı. Sonra da diken batan ayağına zeytinyağı sürdü. Zeytinyağı dikenlerin daha kolay çıkmasını sağlarmış. Eda ablamın da acısı biraz hafifledi, rahatladı. Bu ilk yardımdan sonra hemen toparlandık ve hastaneye gittik.

Doktor Amca, ikimizi de muayene etti.

- Aferin çocuklar, dedi. Siz ve aileniz çok güzel ilk yardım uygulamışsınız. Deniz kestanenin dikenlerinin bir kısmı içerde kalmış. Eve gidince her gün iğne batan bölgeyi sıcak suda bekletin. Sonra da cımbızla dikenleri alın, dedi.

Birkaç gün sonra ikimizin de hiçbir şeyi kalmadı. Eve dönünce tüm yaşadıklarımı arkadaşlarıma anlatacağım.

Bu kısacık tatilde hem yüzmeyi öğrendim, hem de denizde ilk yardımı...

Akif'in Burnunda Böğürtlenlerin Ne İşi Var?

Zehra ve kardeşi Akif, ormana yakın yeşillikler içinde sakin bir mahallede yaşıyordu. Anneleri Fatma Hanım yeşili çok sevdiği için birkaç sene önce şehir merkezinden bu mahalleye taşınmışlardı.

Her hafta sonu mutlaka ormanda yürüyüş yaparlardı. Anneleri ne kadar yeşili seviyorsa bir o kadar da bitkileri tanıyordu. Kekiği, naneyi, böğürtleni, ıhlamuru, çam ağaçlarını, hepsini öğretmişti Zehra'ya ve Akif'e. Arkadaşları ile saklambaç oynayacakları vakitlerde de evlerinin karşısındaki çimenlik alana giderlerdi. Burada etraftaki ağaçlar ve çalılar saklanmayı kolaylaştırıyordu. Bu da oyunu daha zevkli hale getiriyordu. Onlar neşe içinde oynarken anneleri de balkona oturur, onları izlerdi.

Zehra ile Akif dün arkadaşları ile oyun oynadıktan sonra anlaşmışlardı. Bugün yine saklambaç oynayacaklardı. Annelerinden izin aldılar. Buluşma saatinden biraz önce gidip çalılıklardan böğürtlen yemek istediler. Zehra ve Akif birçok konuda zıtlşırlar, anlaşamazlardı ama konu böğürtlen olunca anlaşamadıkları hiç görülmemişti.

Evlerinden çıkıp çalılıklara varıncaya kadar bilmece oynadılar. Sıra ile ağaçların isimlerini sayıyorlardı. Derken böğürtlenlerin olduğu alana geldiler. İşte böğürtlenler karşılarındaydı. İkisi birden parmakları ile işaret edip "Böğürtlen..." diye bağıırıp gülüşmüşlerdi.

Zehra ve Akif tıka basa böğürtlen yedi.

- Çok güzelmiş bu böğürtlenler, dedi Zehra.

- Geçen gün babamla gittiğimiz dere kenarındaki böğürtlenler daha tatlıydı, diye cevapladı Akif.

- Hayır, asıl bunlar daha tatlı, dedi Zehra.

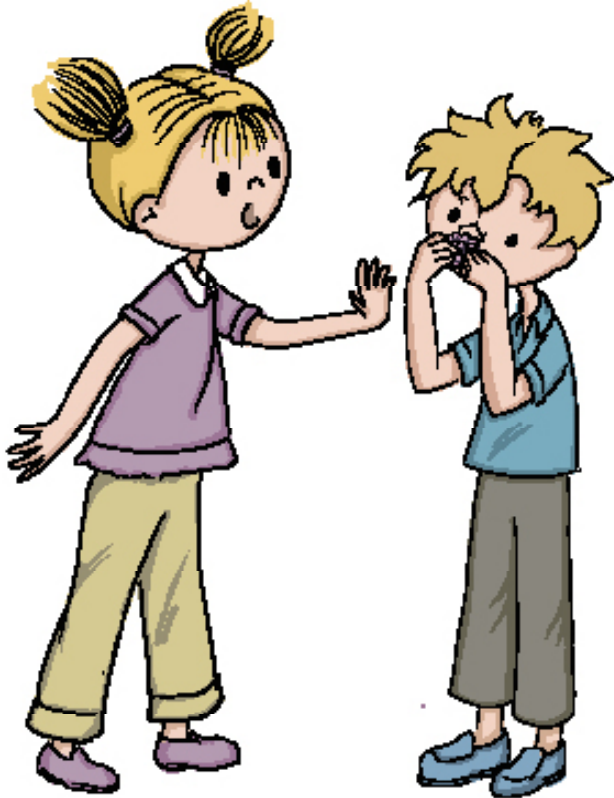
İki kardeş, her zamanki gibi tartışmaya başlamıştı. Birinin beyaz dediğine, diğeri siyah diyordu.

Akif,

- Ben istersem hem ağızımla hem burnumla böğürtlen yiyebilirim, dedi ablasına.

- Bunu yapamazsın, yaparsan burnun acır, dedi, Zehra.

Sürekli olarak ablasının dediğinin tersini yapan Akif, burnuna böğürtlenleri doldurdu. Bir süre sonra nefes alamamaya ve öksürmeye başladı.

Zehra yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu anladı ve kardeşine, bir an önce eve gitmeleri gerektiğini söyledi.

- Şimdi öksürmeyi bırak ve ağızdan nefes alıp ver, dedi Zehra.

Akif, evlerine giderken sürekli ağızdan nefes alıp vermenin ne kadar zor olduğunu fark etti.

İki kardeş eve geldiklerinde kapının sesini duyan anneleri mutfaktan:

- Neden erken geldiniz? dedi.

Zehra annesine seslendi:

- Anneciğim bakar mısın?

Anneleri mutfaktan çıkıp Zehra ve Akif'in yanına geldi. Akif ağızını kocaman açmış hızlı hızlı

nefes alıyordu. Neredeyse yüzünün her yeri böğürtlen lekesi olmuştu. Anneleri merakla Zehra'ya dönerek:

- Ne oldu? diye sordu.

Zehra olanların tümünü anlattı.

Anneleri:

- İyi ki çıkarmaya çalışmamışsınız Akif, böğürtlenlerden biri nefes boruna kaçabilirdi. Şimdi hemen doktora gidelim, ağzından nefes almaya devam et, dedi.

Anneleri ve iki kardeş hemen doktora gitmek için yola koyuldu.

Anneleri tüm olanları doktora anlattı. Akif hiç sesini çıkarmadan onları dinledi.

Doktor:

- Bak Akif, solunum yolumuz burunda başlar. Nefes aldığımız zaman hava burundan geçerek akciğerlerimizi iki balon gibi şişirir. Eğer tıkanırsa sağlıklı nefes alamayız. Bu nedenle burnumuzun içine herhangi bir şey sokmamalıyız, dedi.

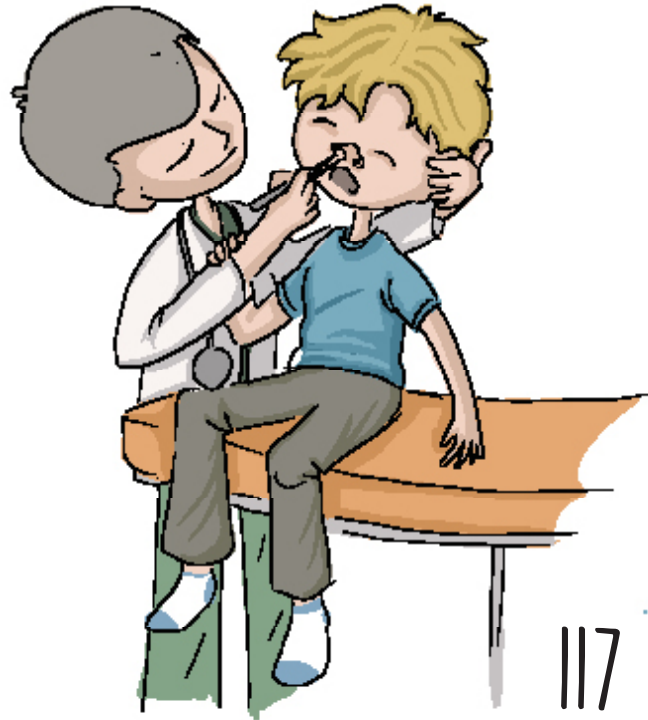
Masasının yanındaki duvarı göstererek:

- Duvardaki resimler burnumuzu ve akciğerlerimizi gösteriyor. Ben böğürtlenleri çıkardıktan sonra lütfen bu resimleri incele, olur mu? dedi.

Akif:

- Tamam Doktor Amca, dedi.

Akif, resimlere baktıktan sonra bir daha asla buruna bir şey sokmaya çalışmaması gerektiğini çok iyi anlamıştı.

Kahraman Emir

Emirlerin evinin arkasında toprak bir saha vardı. Hafta sonu bu saha tıklım tıklım dolardı, mahallenin tüm çocukları orada olurdu. Saatlerce futbol oynar, bazen de güreşirlerdi. Emir'in yaşı küçük olduğu için bu oyunlarda genelde yer almaz, kenarda oyunları izlerdi.

Bir gün aşağı mahalle ile bir maç vardı. Muhtarlık bir turnuva düzenlemiş ve sonunda final maçına gelinmişti. Kazanan takım kupa alacaktı. Maçın sonları yaklaşmış ama henüz beraberlik bozulmamıştı. O sırada Emirlerin mahalle takımının kalecisi sakatlanmış, oyundan çıkıyordu. Takım kaptanı tribünlere baktı. Mahalleden birisinin kaleye geçmesi lazımdı ve o kişi de Emir'di.

Emir biraz heyecan, biraz korkuyla kaleye geçti ama daha ilk pozisyonda rakip takım penaltı kazandı. Herkesin hayalleri yıkıldı. Kalede küçük bir çocuk vardı. İlk defa mahalle maçında oynuyordu ve maçın sonu gelmişti neredeyse.

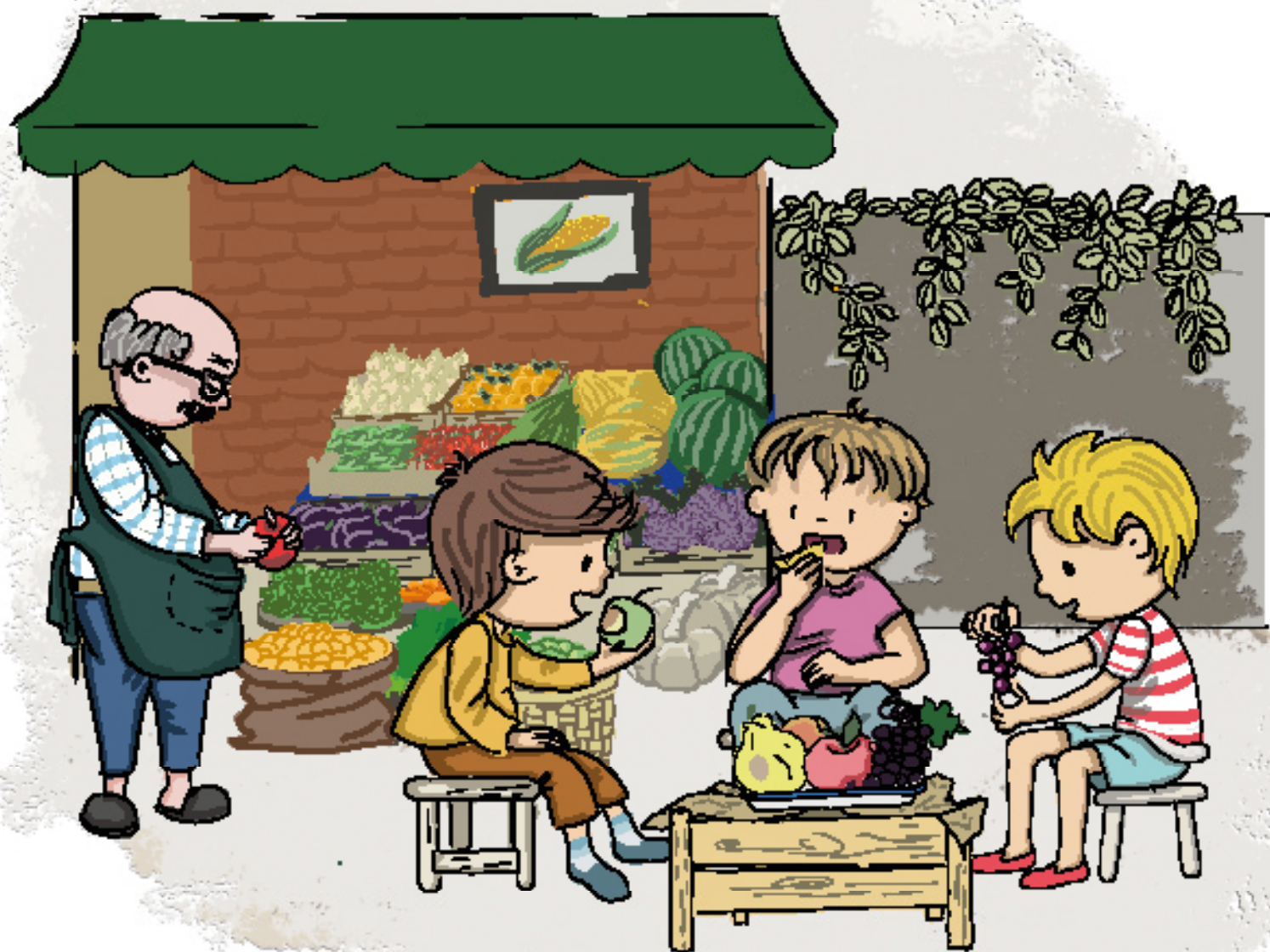
Rakip oyuncu penaltıyı kullanmak için topun beş adım gerisine kadar gitti. Anlaşılan topa hızlı vuracaktı. Gözlerini kaleye dikti ve topa doğru vurmak için koştu. Emir kaleye gelen topa doğru uçu, uçu, uçu. Geri kalanını göremiyordu. Bağırış sesleri duyuyordu. Hatta bir ara ayaklarının yerden kesildiğini hissetti ama gözünü açamıyordu. Emir penaltıyı kurtarmıştı fakat atladıktan sonra yerdeki tozlar gözlerine kaçmıştı. Gözlerini ovaladıkça da acısı iyice arttı.

Takım arkadaşları Emir'i sahanın dışına çıkardı ve maça devam ettiler. Kenarda maçı izleyen komşuları İbrahim Ağabey, Emir'i çeşmeye götürdü. Gözlerini bol su ile bir müddet yıkadı. Emir rahatladı. Sonra İbrahim Ağabey, Emir'in ailesine haber verilmesini istedi ve Emir'i doğruca mahalledeki Sağlık Ocağına götürdü.

Doktor, Emir'in gözlerini kontrol ettikten sonra önemli bir durum olmadığını söyledi. Emir'in yüzünü ve gözlerini temiz suyla yıkayarak doğru bir ilk yardım uyguladığı için İbrahim Ağabey'i tebrik etti. Doktor, Emir'e dönerek: "Gözümüze bir şey kaçarsa gözlerimizin üstüne bastırmadan, ovuşturmadan, hemen bir büyüğümüzden yardım istemeliyiz. Unutma tamam mı delikanlı!" diyerek gülümsedi. Sonra da Emir'e küçük bir top hediye etti.

Hastane çıkışında mahalle takımı toplanmış Emir'i bekliyordu. Emir'in kurtardığı penaltı sonrası gol atmışlar ve kupayı kazanmışlardı. Mahalle maçında birkaç dakika oynasa da bu kupanın alınmasında Emir'in payı büyüktü.

Takım Emir'i omuzlarına aldı. Emir elinde Muhtar Teyze'nin güzelce süslediği kupa ile takımın omuzlarında, kahraman bir komutan gibi mahalleye kadar gitti.

Soğuk Karpuz

Okullar tatil olmuş, havalar da iyice ısınmıştı. Ömer, Yusuf ve Akif manav tezgahının yanındaki taburelere oturmuştu. Galip Dede'nin ikram ettiği meyvelerden yiyorlardı. Akif hayal kurmaya başlamıştı.

Akif:

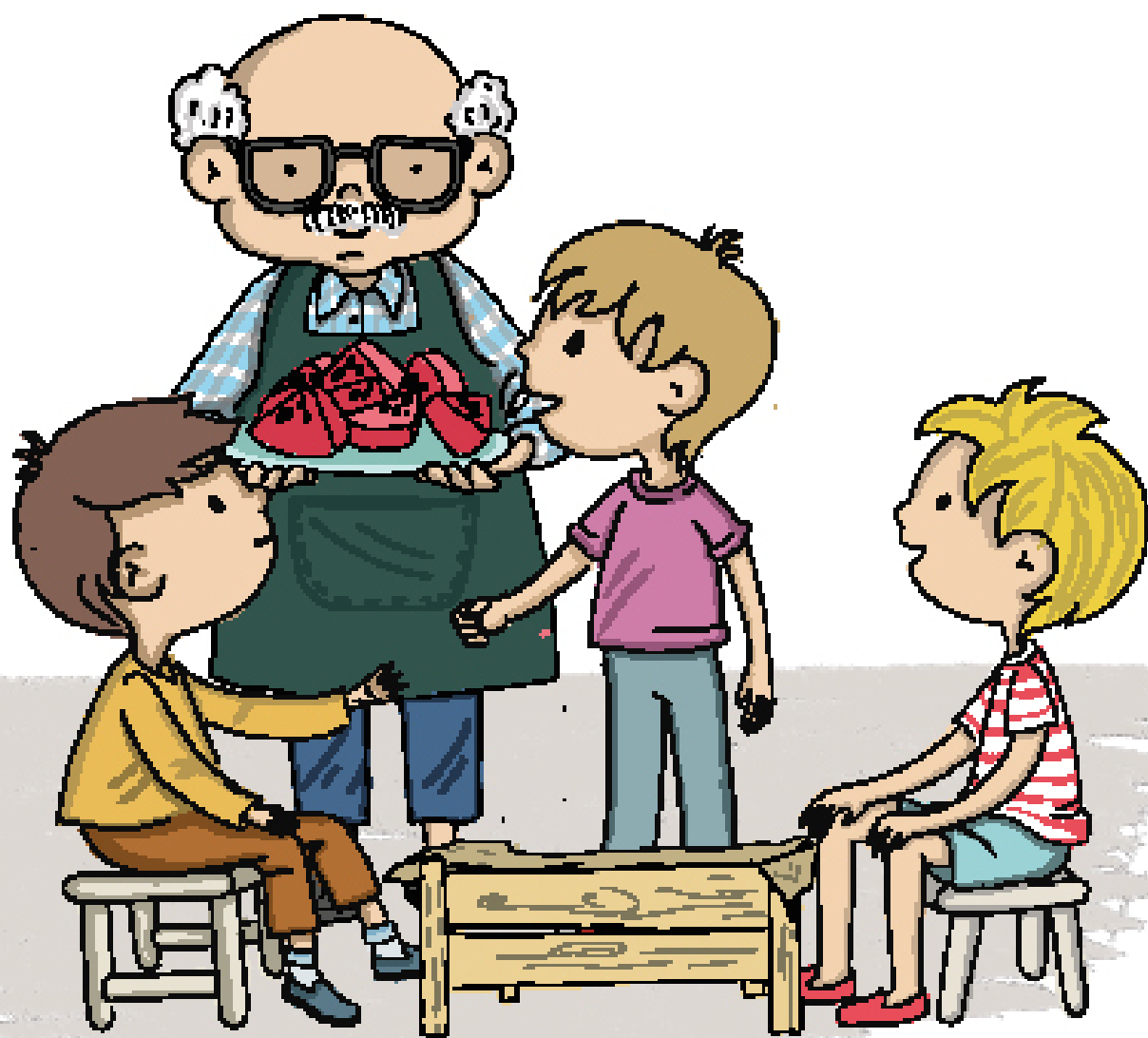
- Şimdi dere kıyısında olsaydık karpuzu dereye koyar, soğuturduk. O soğurken biz de suya atlar yüzerdik, dedi.

Ömer:

- Yüzmek dedin de aklıma geldi. Amcamların mahallesinin sonunda bir kanal var. Suyu gürül gürül akar. Eskiden çocuklar bazen orada yüzermiş ama sonra çok tehlikeli olduğu için etrafını tellerle kapattılar. Hatta amcam: "Ömer, o kanal çok tehlikeli, girmek isteyen arkadaşın olursa mutlaka uyar." demişti bana. Ben zaten yüzmeyi bilmiyorum daha. O yüzden suya girmiyorum. Babam bu yaz öğreteceğini söyledi, dedi.

Yusuf'un da aklına bir olay geldi, hemen anlatmaya başladı.

- Biz de bir keresinde babamla göle balık tutmaya gitmiştik. Orada yalnız başına yüzen iki çocuk vardı. Keyifle yüzüyorlardı. Sonra birdenbire çocuklardan birisi suya batıp çıkmaya başladı. Babam hiç beklemeden suya atladı ve çocuğu kurtardı. Çocuğun ayağı gölün dibindeki taşa takılmış, çekememiş bir türlü. Babam o gün bana tembih etti: "Yusuf, sen çok güzel yüzüyorsun ama yaşın küçük... Tek başına suya girmen çok tehlikeli. Yanında büyük birisi olmadan asla suya girme." dedi. Bu olay da benim kulağıma küpe oldu. Yalnız başıma suya hiç girmem ben.

Akif:

- Biz de geçen yaz deniz kıyısına gittiğimizde bir çocuk neredeyse boğuluyordu. Sahilde kumdan bir şehir inşa ediyordum. O sırada on yaşlarında bir çocuk köpeğiyle geldi. Belli ki o mahallede oturuyordu. Biraz kumlarda oynadılar. Sonra çocuk denize girdi. Köpek de kıyıda onu izliyordu. Köpek çok tatlıydı, ben de onu izlemeye başladım. Çocuk yüzerken çok büyük bir dalga geldi. Çocuk dengesini kaybetti. Çırpınmaya başladı. Köpek de bunu fark etti ve havlayarak çevreden yardım istedi. Yerinde duramıyordu zavalıcık. Bir şey de yapamıyordu.

Ömer:

- Köpek yüzebilir aslında, neden atlamadı ki suya? dedi.

Yusuf, Ömer'e dönerek:

- Köpek yüzebilir ama boğulan birisini nasıl kurtarsın? dedi. Sonra heyecanla Akif'e dönerek:

- Hadi Akif anlat, sonra ne oldu, kurtardılar mı çocuğu? diye sordu.

Akif:

- Evet evet... Ben bağırmaya başladım, "Yardım edin, boğuluyor!" diye. Kıyıdaki bir amca hemen suya atladı. Çocuğu kıyıya çıkardı. Orada olan başka biri de hemen 1-1-2'yi aradı. Çok geçmeden ambulans geldi, müdahale ettiler. Köpek de çocuğun yanından bir an olsun ayrılmadı. Sonra da gelip ellerimi yaladı, teşekkür etti sanki.

Galip Dede elinde yeni bir tabakla dükkânın kapısında göründü. "Size soğuk karpuz kestim, afiyetle yiyin." dedi.

Çocuklar, Galip Dede'nin bir süredir onları dinlediğini fark etmemişlerdi bile.

Arı Vız Vız Vız

Sevgi, Ela ve Zehra okuldan çıkmış, ağaçların gölge yaptığı kaldırımdan evlerine doğru yürüyordu. Ela, arkadaşlarına öğleden sonra saklambaç oynamayı teklif etti.

Zehra:

- Olur oynayalım ama akşama doğru çıkalım olur mu? Ben çok yorulduğum biraz uyumak istiyorum, dedi.

Sevgi:

- Tamam. Ben de ödevlerimi yapıp kardeşimle biraz oynayacağım. Çıkarken zile basarsınız, ben de hemen gelirim, dedi.

Ela:

- Anlaştık. Ali ile Ahmet'e de haber veririm ben. Saklambaç kalabalıkken güzel olur, dedi.

Alilerin evinin olduğu köşede buluşmak üzere sözleşip ayrıldılar.

Akşam üzeri hepsi köşedeki rengarenk çiçekli bahçenin önünde toplanmıştı. Bu bahçedeki tek katlı evde Ali ve anneannesi Sema Nine yaşıyordu. Bu sokak saklambaç oynamak için çok uygundu. Hem sakindi hem de arkasına saklanabilecekleri bir sürü ağaç vardı.

Önce ebe seçtiler. Zehra sayışma için tekerleme söylemeye başladı: "Oooo. İğne iplik, derme diplik, çelik çubuk, sen çık." Ahmet, ebe olmuştu. Ahmet kiraz ağacına kollarını dayadı, gözlerini kapatıp 20'ye kadar saydı. Hepsi saklanmıştı.

Ahmet saymayı bitirince gözünü açtı ve "Önüm, arkam, sağım, solum sobe! Saklanmayan ebe!" dedi. Arkadaşlarını aramaya başladı. İlerideki çam ağacının arkasından Ela'nın ayakkabısı görünüyordu. "Ela! Seni gördüm!" dedi ve sobelemek için gözünü kapattığı yere doğru koştu. Zehra da saklandığı yerden çıkmış, Ahmet'ten önce sobelemek için kiraz ağacına doğru koşuyordu. Bir "Aaah..." sesiyle hepsi durdu ve herkes sesin geldiği tarafa baktı. Sevgi ağlayarak onlara doğru koşuyordu.

Hep bir ağızdan:

- Ne oldu? diye sordular.

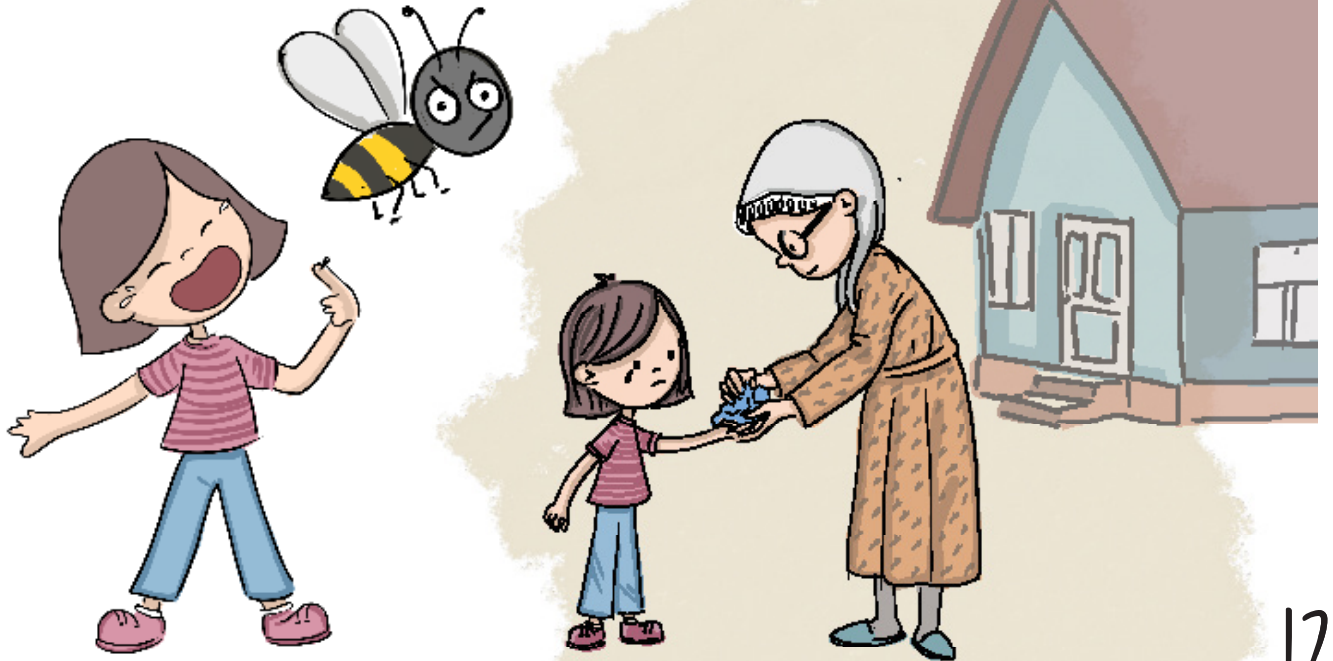
Sevgi ağlayarak:

- Elimi arı soktu, dedi ve elini gösterdi. Arının soktuğu yer kızarmış ve hafifçe şişmişti.

Ali:

- Gel, bizim bahçedeki çeşmede elini sabunlu su ile yıkayalım hemen, dedi. Bahçeye girdiler. Sevgi elini yıkarken Ali, ninesini çağırdı. Sema Nine elinde bir buz torbasıyla hemen geldi.

Sevgi'nin eline yakından baktı ve "Arının iğnesi elinin üzerinde kalmış, derine gitmemiş kızım. Bak görünüyor. Korkma, elimle çekip çıkaracağım." dedi. İğneyi kolayca çıkardı ve sonra yarayı tekrar sabunlu su ile yıkayıp buz torbasını üzerine koydu. "Şimdi anlat bakalım, nasıl soktu arı elini?" diye sordu Sema Nine.

Sevgi:

- Saklambaç oynuyorduk Sema Nine. Mustafaların oturduğu evin önündeki elma ağacının arkasına saklanmışım. Arılar da ağaçtaki olgun elmalara konmuş ama fark etmedim. Tam ağaca sırtımı dayamışım ki arılardan birisi çevremde vız vız dönmeye başladı. Oyunumuz bozulmasın diye saklandığım yerden çıkmak istemedim. Arıyı elimle uzaklaştırmaya çalıştım. O da sinirlendi ve birdenbire elimi soktu, dedi.

Sema Nine:

- Kıyamam sana. İyi ki ağzından sokmamış Sevgiciğim. Senin için daha tehlikeli olabilir. Siz bahçede oturun, ben anneni arayıp haber vereyim. Aile Sağlığı Merkezine gitseniz iyi olur. Belki de alerjik bir bünyen vardır. Doktor kontrol etsin de içimiz rahat olsun, dedi.

Sevgi'nin annesi Nalan Teyze gelince, çocuklar da Sevgi'ye "Geçmiş olsun." diyerek evlerine gittiler.

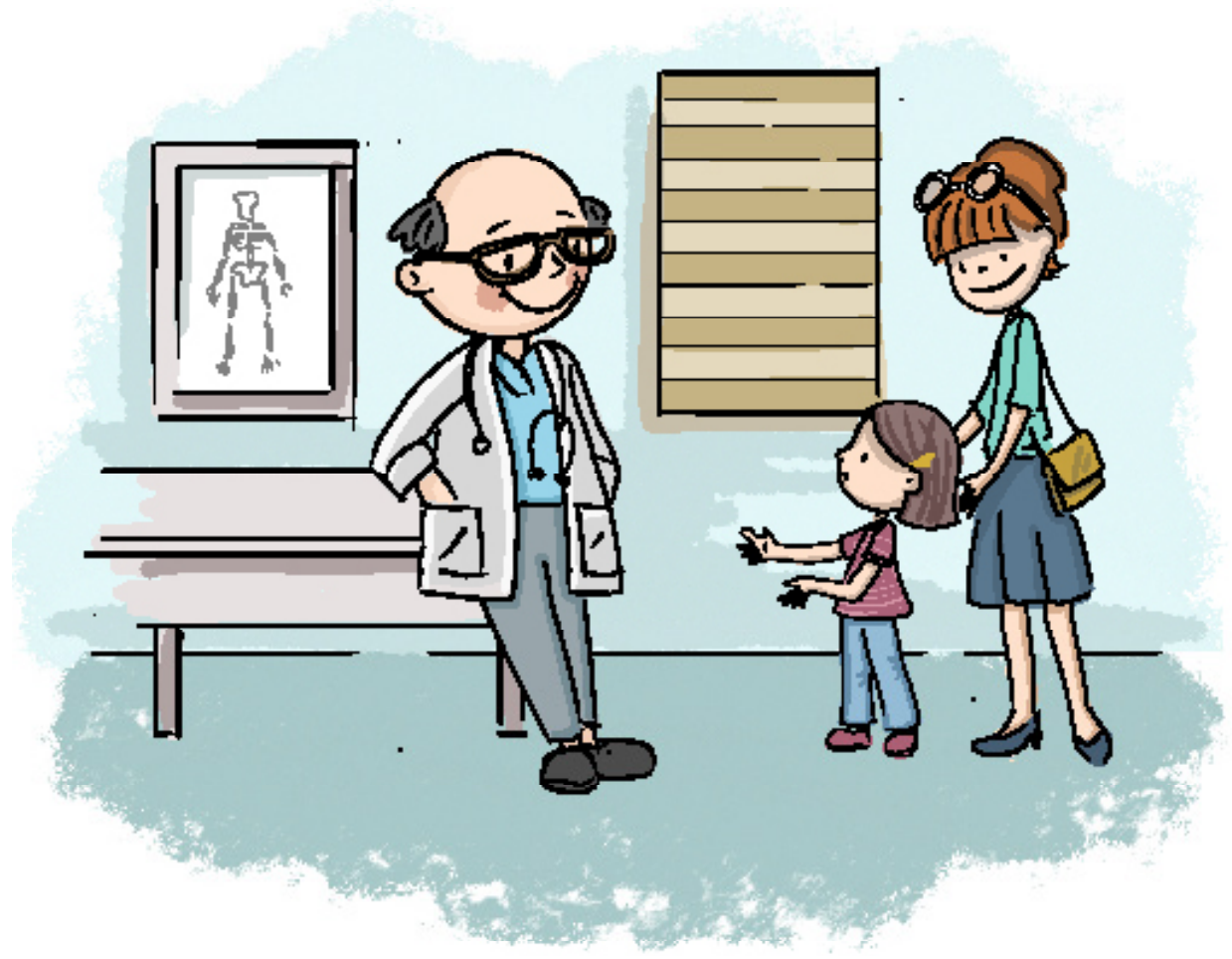
Sevgi annesi ile birlikte Aile Sağlığı Merkezine gitti. Doktor Amca, Sevgi'nin şikayetlerini dinledi ve onu muayene etti. Çok şükür arı sokan yerdeki kızarıklık ve hafif şişlikten başka sıkıntılı bir durumu yoktu. Doktor Amca, Sevgi'ye arıların soktuğu bazı insanlarda arı soktuktan hemen sonra bütün vücutta kızarıklık, kaşıntı, baş dönmesi, dudaklarda ve göz kapaklarında şişme, öksürük, nefes darlığı hatta bayılma olabileceğini söyledi. Bu tür şikayetlerden biri bile olursa hemen en yakın sağlık kuruluşuna gidilmesi yada 1-1-2'nin aranması gerektiğini anlattı.

Bu arada Sevgi:

- Doktor Amca, arı sokmalarından nasıl korunabiliriz? diye sordu.

Doktor Amca:

- Sevgiciğim, arı sokmalarından korunabilmek için bazı şeylere dikkat etmen gerekir. Öncelikle arı olabilecek yerlere giderken uzun kollu kıyafetler giymelisin. Arıların dikkatini çekecek çok canlı renkli kıyafetlerden kaçınmalısın. Kolonya veya parfüm gibi kokular da sürmemelisin. O zaman arılar seni çiçek zannedip konmaya çalışabilir. Bir arıyla karşılaş-

tiğında da onu sinirlendirecek davranışlarda bulunmamalısın. Ha unutmadan bir de çöp kutularından uzak durmalısın, dedi.

Sevgi ve annesi, Doktor Amca'ya teşekkür etti ve evlerine döndüler. Sevgi günün yorgunluğuyla akşam erkenden uyudu.

O gece tüm çocuklar rüyalarında, yarım kalan saklambaç oyununu oynadı.

Yarışma Heyecanı

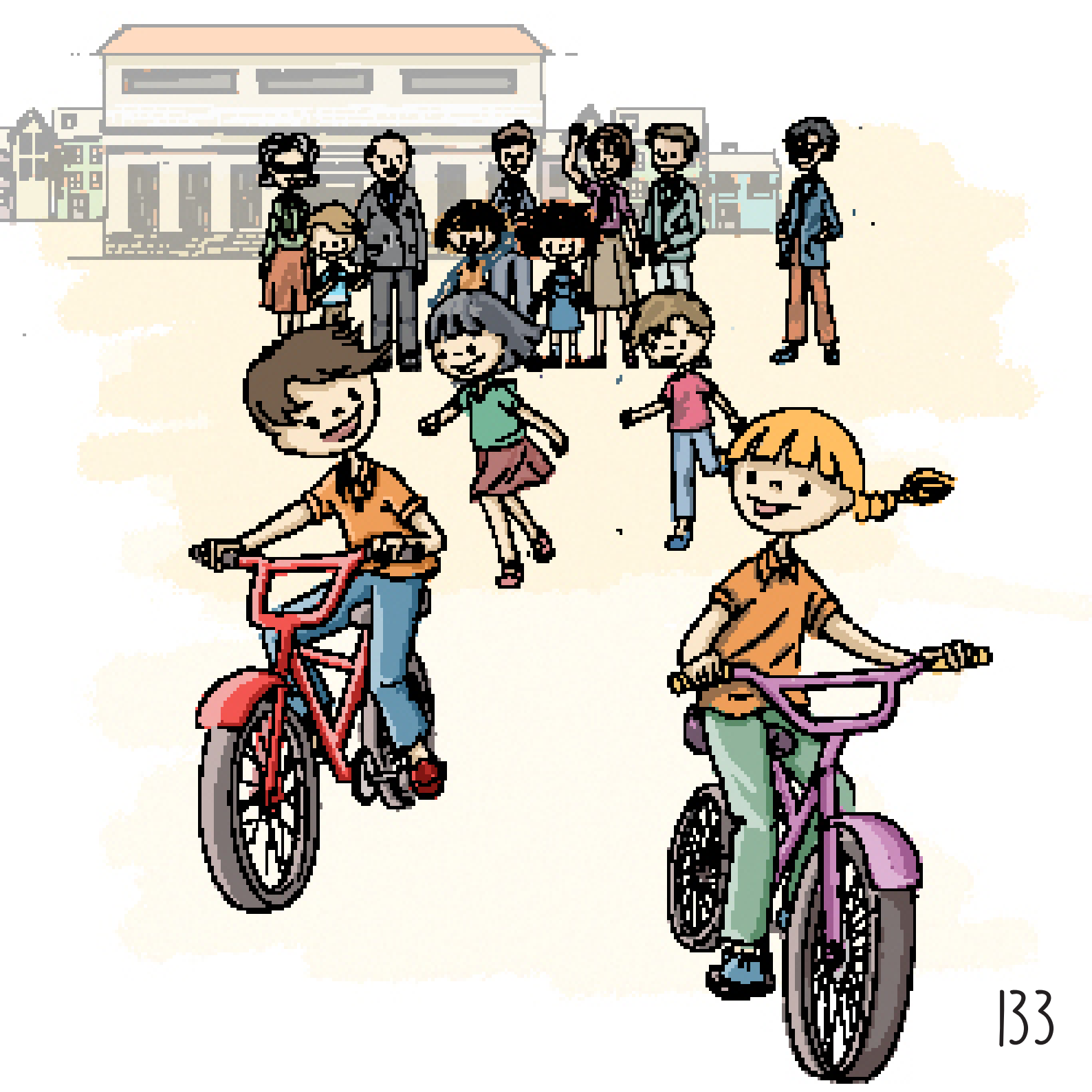
Beklenen gün gelip çatmıştı. İlk yardımla ilgili resim ve hikâye yarışmasının sonuçları o gün açıklanacaktı. Spor salonunda resim ve hikâye yarışmasına katılan çocukların eserleri sergileniyordu. Birazdan ödül töreni başlayacaktı. Neredeyse mahallenin tamamı oradaydı. Ayrıca Muhtar Teyze, Kaymakam Bey ve Belediye Başkanı da gelmişti. Çocuklar çok heyecanlıydı. Ödülü kimin kazandığını çok merak ediyorlardı.

Tören vakti geldi. Konukların hepsi salondaki yerlerini aldı. Önce Leyla Öğretmen konuştu. Çocukların öğrendikleri ilk yardımı yıl boyunca her gerektiğinde uyguladıklarını anlattı. Sadece ilk yardımla ilgili resim yapıp hikâye yazmadıklarını, aslında hepsinin birer kahraman olduğunu söyledi. Daha sonra sırayla Millî Eğitim Müdürü, Belediye Başkanı ve Kaymakam Bey konuştu. Hepsi ilk yardım gönüllüleri ekibini çabaları için kutladılar. Çocuklar bu konuşmalara pek dikkatini veremiyordu çünkü çocukların akli ödülleri kimin alacağındaydı.

Nihayet sıra ödüle geldi. Resim yarışmasının birincisi Kağan, hikâye yarışmasının birincisi Cansu olmuştu. Ödülleri yepyeni, çok güzel bir bisiklet idi. Tüm çocuklar Kağan ile Cansu'yu tebrik ettiler. Tam o sırada Belediye Başkanı sahnede yeni bir sürprizi açıkladı. Okulun tamamını Sağlık Müzesi'ne götüreceğini söyledi. Çocuklar sevinçle ayağa kalkıp Başkanı alkışlamaya başladı. Ardından Kaymakam Bey de, her çocuğa içinde çeşitli oyunlar ve kırtasiye malzemeleri bulunan bir paket hediye ettiğini duyurdu. Ayrıca Millî Eğitim Müdürü de yarışmaya katılan resim ve hikâyeleri bir kitap haline getirip tüm okula dağıtacaklarını ve bu yarışmayı her yıl düzenleyeceklerini ilan etti. Çocukların tamamı çok mutluydu. Hepsi hediyeler almıştı.

Aslında yarışmayı sadece Kağan ve Cansu kazanmamıştı. Kazanan tüm çocuklar olmuştu. Kazandıkları asıl şey iyilikti. Karşılık beklemeden tanıdık, tanımadık ihtiyacı olan herkese yardım etmenin mutluluğu hepsinin yüzünden anlaşıyordu.

Törenin sonunda Kağan ve Cansu yeni bisikletleri ile spor salonundan sokağın başına kadar yarışırken, arkalarındaki kahraman çocuklar da onlara yetişmeye çalışıyordu.

Notlarım

Notlarım

Notlarım

